

Алматы экономикасы:
**ЖОҒАРЫ
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ
БЕЛСЕНДІЛІК**

2

**2024 ЖЫЛДАН
НЕ КҮТЕМІЗ?**

4

ҚАЗАҚТЫҢ БРЕНДІ
елімізде бекзат өнер –
құсбегілік жанданып
келеді

13

ЖАҢАЖЫЛДЫҚ ФЕСТИВАЛЬ БАСТАЛДЫ

Алматы тұрғындары мен қонақтарына қаланың барлық аудандарын қамтитын қысқы Жаңажылдық фестиваль аясында ауқымды шоу-бағдарлама дайындалды.

Құралай
ИМАНБЕКҚЫЗЫ

2023 жылдың 21–31 желтоқсаны аралығында танымал әртістер, live-бэнд және DJ күн сайын сахналарда өнер көрсетеді. Ең кішкентай қонақтар үшін балалардың түрлі іс-әрекеттері қарастырылған: «Шыршаны әсемде», «Крестіки-нолики», «Қар бекінісі», «Серсо» ойындары, шеберлік сыныптары және аниматорлармен интерактивтер. Фестиваль бағдарламасына жаңажылдық қойылым, сыйлықтар, ұтыс ойыны, байқау, халықтық караоке, қалалық мейрамхана мен кафелердің гастро-жәрменкесі кіреді.

Сонымен, **Абай алаңында** күн сайын сағат 16.00-ден 21.00-ге дейін. Nazima, Мирас Жүгінісов, MDec, Abdr, Ayau, Dequine Yenlik, DJSlimKZ, Grow kids театры, Galam live-топтары және Ava band өнер көрсетеді. Диджейлік қашықтан басқару пультінің артында 100-ден астам хит ремикстердің, тректердің

«Астана» алаңында күн сайын сағат 19.00-ден 21.00-ге дейін танымал әртістер Ереш Хасен, Әли Оқапов, Aygee, D-band, Mercury band, Ademi, Elizat, Canto IL квартеті және «КешYou» тобы өнер көрсетеді. Диджейлік қашықтан басқару пультінің артында 100-ден астам хит ремикстердің, тректердің

және мшаптардың авторы болады. Бұл елдің ең көп ізденетін диджейлерінің бірі – DJ AKHMETOFF.

Айта кетерлігі, **27–31 желтоқсан** аралығында қала аудандарының әрқайсысында Жаңажылдық фестиваль аясында концерттер ұйымдастырылады: Алатау ауданы – «Алматы Арена» мұз айдынының алдындағы алаң, Әуезов ауданы – Н.Саң атындағы ТЮЗ алдындағы алаң, Бостандық ауданы – «Атакент» КК, Жетісу ауданы – «Арбат», «Айнабұлақ-2», Түркіб ауданы – Сейфуллин даңғылындағы №6 оқушылар үйі, Наурызбай ауданы – «Шұғыла» ш/а, 347. Көрсетілген алаңдарда күн сайын сағат 18.00-ден 20.00-ге дейін мегаполис тұрғындары мен қонақтары үшін Кенжебек Жанәбілов,

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев АҚШ-тың Қазақстандағы елшісі Дәниел Розенблумді қабылдады

Қасым-Жомарт Тоқаев екі ел қауіпсіздік, орнықты даму, климат проблемасы, гуманитарлық байланыс және басқа да көптеген сала бойынша ынтымақтастық орнатқанына маңыз берді. Президент экономикалық ықпалдастықты екіжақты қатынастардың негізгі тірегі

ретінде атап өтіп, сауда-экономикалық және инвестициялық ынтымақтастықты кеңейту, соның ішінде Инвестиция тарту жөніндегі кеңес қызметі аясында нығайту қажет екенін айтты.

Кездесуде сауда, көлік, логистика, «жа-

сыл» энергетика, экология, тау-кен өндіру өнеркәсібі салаларындағы байланыстарды арттыру мүмкіндіктері талқыланды.

«АҚШАМ-АҚПАРАТ».
(Дереккөз: akorda.kz).

Almaty

AQSHAMY

Газет 1988 жылдың 1 шілдесінен бастап шығады | №153-154 (6447) 23 желтоқсан, сенбі, 2023 жыл. | www.almaty-akshamy.kz

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЫҚПАЛДАСТЫҚ

екіжақты қарым-қатынастың негізгі тірегі

Қазақстан мен Америка Құрама Штаттары арасындағы екіжақты қатынастарды дамыту бағдарлары сараланған кездесу барысында жаһандық және өңірлік қауіпсіздікке қатысты өзекті мәселелер де қарастырылды.

Алматы қаласы бойынша
ауа райы болжамы
(бүгін және ертең)

23.12.2023

Түнде:

-2...-4 °C
Көшпелі бұлтты,
жауын-шашынсыз.

Күндіз:

+5...+7 °C
Көшпелі бұлтты,
жауын-шашынсыз.

Желдің жылдамдығы:
0-5 м/с

24.12.2023

Түнде:

0...-2 °C
Көшпелі бұлтты,
жауын-шашынсыз.

Күндіз:

+7...+9 °C
Көшпелі бұлтты,
жауын-шашынсыз.

Желдің жылдамдығы:
0-5 м/с

www.almaty-akshamy.kz

Алматы экономикасы:

ЖОҒАРЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІК

Биыл негізгі капиталға 1,5 трлн теңгеден астам инвестиция тартылды

Алматы қаласының әкімі Ерболат Досаев Орталық коммуникациялар қызметі алаңында брифинг өткізді. Онда шаһар басшысы Алматы қаласының даму қарқыны мен атқарылып жатқан жұмыстар барысы туралы баяндады. Баспасөз мәслихаты кезінде журналистер тарапынан көптеген сауалдар қойылып, оларға толыққанды жауап берілді.

Экономикада қарқынды өсім бар

2023 жылдың 11 айында қысқа мерзімді экономикалық индикатор 13%-ға өсіп, көпбасшы орынға ие болып отыр. Шаһар басшысының мәліметінше, экономикалық өсім драйверлері 17,7% өсіммен өңдеу өнеркәсібі болды.

– Қарашада жылдық инфляция 10,5%-ға дейін баяулады. Еңбек нарығындағы жағдай жақсарып келеді. 79,5 мың жұмыс орны құрылды, оның 80 пайызы тұрақты, – деді Е.Досаев.

2023 жылдың қорытындысы бойынша Алматы экономикасының өсімін 6,5%-ға дейін жеделдету күтілуде, бұл жан басына шаққандағы ЖӨӨ-ні 21,2 мың АҚШ доллары деңгейінде қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Биыл Алматы экономикасы инвестиция тартуда да белсенділік танытты. Метрополисте жоғары инвестициялық белсенділік сақталып отыр. Мәселен, 2023 жылдың 11 айында негізгі капиталға 19,9% өсіммен 1,5 трлн теңгеден астам инвестиция тартылды. Сонымен қатар, атап өтілгендей, жеке инвестициялардың өсімі 30,3%-ға дейін жеделдеді.

– Инвестициялар құрылымында IT-секторды 7,3 есеге, денсаулық сақтауды 3,7 есеге, өңдеу өнеркәсібін 19,2 пайызға және туризмді 2 есеге дамытуға баса назар аударатын сапалы өзгерістер бар, – деді Алматы қаласының әкімі.

Жоғары инвестициялық белсенділік пен экономиканың серпінді дамуы ағымдағы жылдың 8 желтоқсанында Fitch Ratings тарапынан Алматының кредиттік рейтингін «BBB» деңгейінде «Тұрақты» болжаммен растауға мүмкіндік берді.

ШОБ – тұрақтылық негізі

Алматы қаласының бюджеті айтарлықтай өсімді көрсетті. Ағымдағы жылдың 11 айында мемлекеттік бюджетке түсімдер 4,9 трлн-ды құрады, өсім 34,5%, оның ішінде республикалық бюджетке түскені 35,4%-ға және жергілікті бюджетке түскені 32%-ға өсті.

Шаһар басшысының айтуынша, 8 желтоқсанда Мәслихат Алматы қаласының 2024–2026 жылдарға арналған бюджетін бекітті, ол Мемлекет басшысының қаланы орта мерзімді дамытудың негізгі бағыттары бойынша тапсырмаларын іске асыруға бағытталған. Алматының 2024 жылға арналған бюджеті 1 трлн 624 млрд теңгені құрайды, бұл 2022 жылдың басымен салыстырғанда 51,8%-ға немесе 553,4 млрд теңгеге артық. 2024 жылы ШОБ-ты қолдауға 726 млрд теңге бөлінеді.

– ШОБ-ты қолдау – мегаполис экономикасында және алматылықтарды жұмыспен қамтуда ерекше рөл атқаратын негізгі басымдықтардың бірі. Биыл бюджеттен субсидиялауға, кепілдік беруге және кредиттеуге 51,1 млрд теңге бағытталды. Бұл 1705 ШОБ жобасын қолдауға мүмкіндік берді, – деді Алматы әкімі.

Қала әкімінің айтуынша, өңдеу өнеркәсібін дамыту мақсатында көлемі 88 мың шаршы метр, 10,2 млрд теңге инвестиция сомасына 18 шағын өнеркәсіп паркінің құрылысы белсенді жүргізілуде. Бұл 2 мың жұмыс орнын құруға мүмкіндік береді.

Денсаулық саласындағы жаңа стандарттар

Медициналық қызметтердің сапасын арттыру үшін 2023 жылы МСАК (алғашқы медициналық-санитарлық көмек) жаңа бірыңғай стандарт енгізу басталды.

Жаңа стандарттар бойынша Әуезов және Жетісу аудандарында 2 МСАК орталығы және 1 жаңа емхана ашылды. Тағы 4 МСАК орталығының құрылысы жүргізілуде, сондай-ақ 11 МСАК орталығы мен емханалардың құрылысына ЖСҚ әзірленуде.

4 жаңа стационар салуға, 5 қолданыстағы аурухана мен 5 жедел медициналық көмек қосалқы станциясын жаңғыртуға ЖСҚ әзірлеу басталды. Кадрлық әлеуетті арттыру үшін республиканың ғылыми орталықтарының базасында, Германия, Израиль, Түркия клиникаларында 3340 дәрігер қайта даярлаудан өтті. Резиденттер үшін 136 грант, орта медициналық персонал үшін 1116 грант бөлінді.

Жалпы, денсаулық сақтау саласын қаржыландыру 2023 жылғы 36,5 млрд теңгеден 2024 жылы 41,0 млрд теңгеге дейін 12,3%-ға ұлғаяды.

Алматыда МСАК бірыңғай стандарты қала басшысы Ерболат Досаевтың тапсырмасы бойынша алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибе негізінде әзірленді. Ол медициналық көмек көрсету регламенттеріне, жобалық-технологиялық шешімдерге, цифрландыруға және емханалардың менеджментіне 4 негізгі критерий бойынша түбегейлі өзгерістер енгізуді көздейді, олар: қолжетімділік, сапа, технологиялық және жайлылық.

17 жаңа мектеп ашылды

Жыл басынан бері 5920 оқушыға арналған 21 мектеп пен қосалқы нысандар, оның ішінде 3450 орынды 16 жекеменшік мектеп, 1,5 мың орынды 1 мемлекеттік мектеп және 970 орынды 4 қосалқы нысан іске қосылды.

Бүгінгі таңда Алматыда 138 мың оқушы мен мектепке дейінгі ұйымдардағы 5,7 мың бала тегін тамақпен қамтамасыз етілген. Алғаш рет 1 қыркүйектен бастап Алматы қаласы әкімінің тапсырмасы бойынша 8258 баланы қамтитын 30 мектепте «Мектеп автобусы» жобасы іске қосылды. Ол үшін 100 автобус сатып алынды. 2 инновациялық шығармашылық орталық, мектепке дейінгі және инклюзивті білім беру орталықтары ашылды.

Біліктілікті арттыру үшін курстардан 4405 педагог, халықаралық тағылымдамадан – 360 педагог өтті. Жалпы, білім беруді қаржыландыру 2023 жылы 12 пайызға ұлғайып, 416 млрд теңге болды, 2024 жылы 466 млрд теңгеге дейін ұлғаяды.

ОКҚ брифингінде қала басшысы журналистерге әлеуметтік мекемелерде – бірінші кезекте мектеп, балабақша, интернаттарда қауіпсіздікті қамтамасыз етуде алдын алу шаралары қолданылатыны туралы да айтып өтті. – Жыл сайын Алматы қаласының ТЖҚ барлық аудандар бойынша білім беру ұйымдарына жоспарлы тексеру жүргізіледі. Соңғы тексеру 2023 жылдың көктемінде өтті. Заңбұзушылықтар анық-

талған жоқ. Бүгінгі таңда қаланың барлық мектептерінде өртке қарсы дабыл орнатылды, директорлардың бұйрығымен өртке қарсы қауіпсіздікті сақтауға жауапты адамдар тағайындалды, – деп толықтырды сөзін Ерболат Досаев.

Қазіргі уақытта Алматының 209 мектебінде, 186 балабақшасы мен 8 интернатында қауіпсіздіктің кешенді жүйелерімен қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жүргізілуде: барлық бейнебақылау камераларын жаңарту, Полиция департаментінің жедел басқару орталығымен интеграциямен дабыл түймелерін қосу, турникеттер мен күзет-өрт дабылдарын орнату. Жұмыстар биылғы жылдың желтоқсан айының соңына дейін аяқталады.

25 шақырым жаңа жол салынды

Биыл Алматыда қала әкімінің тапсырмасы бойынша 70 көшеде 25 км жаңа жол салынды және 200 км жолға орташа жөндеу жүргізілді. Қала басшысының айтуынша, 2024 жылы қаланың 8 шағынауданында 70 км жаңа жол салу және 250 км жолды орташа жөндеумен қамту жоспарланған.

– 2023 жылы Алматы қаласында жолдардың болмауына байланысты проблеманы жапқымыз келеді. Биыл 33 млрд теңге бөлінді, келесі жылы – 45 млрд теңге. Көлік инфрақұрылымын дамыту Алматы әкімдігі жұмысының маңызды басымдықтарының бірі болып табылады, – деді Ерболат Досаев.

Айта кетерлігі, Алматы қаласының көше-жол желісінің жалпы ұзындығы 3097 км құрайды, оның ішінде ағымдағы жылдың соңында 184 км қатты жабынсыз, ал жыл басында 209 км болды). Досаевтың айтуынша, осылайша жол төсеміне қатысты мәселе жабылады деп жоспарлануда.

Мемлекет басшысы қолдаған Алматыдағы Мемлекеттік басқару жүйесін орталықсыздандыру аудандық әкімдік жұмысының тиімділігін едәуір арттырып, қала тұрғындарының өзекті мәселесін шешуді жеделдетті.

«2023 жылдың 1 сәуірінен аудандық деңгейге 15 функция берілді. 8 ауданның бюджеті 2022 жылы 51,6 млрд теңгеден 2023 жылдың 1 желтоқсандағы жағдай бойынша 162,9 млрд теңгеге дейін 3 еседен аса ұлғайтылды. Орталықсыздандыру аясында аудан әкімдіктері биылғы жылдың 11 айында 326 мың м² жол төсемін жөндеді. 177 шақырым сумен жабдықтау және кәріз тарту желілері салынды», – деді Ерболат Досаев.

Қоғамдық көлік: қызмет сапасы артады

Алдағы дизельді автобустар сатып алуға тыйым салынады және 100 жаңа троллейбус сатып алынады. Алматыда даму бағдарламасын іске асыру аясында қоғамдық көлікті басым дамыта отырып, қаланың тұрақты көлік құрылымы қалыптасуда. Ағымдағы жылы қаланың автобус паркі 1150 экологиялық таза автобуска жаңартылды (оның ішінде жеке тасымалдаушылардың алғаны – 550). 2024 жылдан бастап жеке тасымалдаушылардың дизельдік автобустар-

ды сатып алуына тыйым салуды енгізу жоспарлануда.

– Соңғы 11 жылда алғаш рет Алматыда 100 троллейбус сатып алынды, 2024 жылы тағы 100 бірлік сатып алу жоспарлануда, бұл троллейбус паркін 100% жаңартуға мүмкіндік береді. Алматыда метро қарқынды дамып келеді. Ағымдағы жылы 3 қосымша жылжымалы состав іске қосылды. Қозғалыс аралығы 5 минут 38 секундқа дейін төмендеді. Нәтижесінде метроның жолаушылар ағыны 100 мың адамға дейін ұлғайтылды. Жалпы, 2023 жылдың қорытындысы бойынша қоғамдық көлікте жолаушылар ағыны тәулігіне 1,5 млн. адамға дейін, 2022 жылы 1,2 млн адамға дейін ұлғайды», – деп атап өтті Алматы қаласының әкімі.

Қала сәні – саябақ

Екі жылдың ішінде Алматыдағы саябақтардың ауданы 400 гектарға ұлғайды. Алматыдағы ықшамаудандарда 3 жаңа саябақ салу көзделуде. Өжет, Кемел және Боралдай өзенінің бойында, сондай-ақ қолданыстағы 3 саябақ аймағын – Баум тоғайын, ҚР Тұңғыш Президенті саябағын, Үлкен Алматы өзенінің жағалауын қайта жаңарту және абаттандыру жоспарда бар.

Қала басшысы атап өткендей, 2022–2023 жылдары саябақ аумақтарының ауданы 397 гектарға 977 гектарға дейін кеңейтіліп, 2024 жылы 1080 гектарға дейін ұлғайтылмақ.

2023 жылы Алматыда 6 қоғамдық кеңістік абаттандырылды (Оқушылар сарайы, ҚБТУ, Байсейітова көшесі, Желтоқсан саябағы, «Көкмайса» ы/а, Әуежайдағы Даңқ алаңы). Жалпы ауданы 64,8 га.

– Бұл – қаладағы өте танымал саябақ аймақтары. Бұл аймақтар ретке келтіріліп, халық игілігіне берілді. Біздің 2024–2025 жылдарға арналған үлкен жоспарымыз бар. Өйткені, әзірлеу процесінде көптеген жобалар бар. Қаражат жағы да қарастырылып қойды. Оның үстіне Жасыл Алматыға қатысты да керемет жоспарлар дайын, – деп атап өтті Ерболат Досаев.

Қала басшысы сауданың заманауи форматтарын енгізу мақсатында 2015 жылдан бастап Алматыда базарларды жаңғырту жұмыстары жүргізіліп жатқанын атап өтті.

– Бүгінде қалада 60 базар бар, соның ішінде менің тапсырмам бойынша 22 базар жаңғыртылды, 27 базар бойынша жұмыс жалғасуда, – деді Ерболат Досаев.

Бұл ретте базардағы жосықсыз меншік иелеріне қатысты мынадай шаралар қабылданды: 6 базар бойынша ішінара бұзу туралы сот шешімі шығарылды (Кәрім, көтерме сауда, Арыстан, Тигрохауд, Үшқоңыр, Жетісу-Семиречье); 3 базар бойынша қолданыстағы заңнама нормаларының бұзылуы анықталып, сотқа талап-арыздар жіберілді, тағы 27 базар бойынша іс басталады.

Жоспар бойынша 6 базар бұзылады. Оның орнына 4 қоғамдық кеңістік («Бахар», «Алтай», «Үміт», «Рахат»), 1 метро стансасы («Барлық») және 1 «жайлы мектеп» («Ақорда») салынады.

Әзірлеген
Құралай ИМАНБЕКҚЫЗЫ.

САРАПТАМА

Қытай экономикасы – 2023:

ӘЛЕМДЕ ЖОҚ ӨСІМ

Шығыс көршіміз дамудың қандай жолын таңдады?

Әлем қазандай қайнаған аласапыран жылдың соңына да санаулы күндер қалды. Жаһандық геосаясаттың тұрақсыз тұсында барлық жұрт алдағы жылға қатысты үміт пен күдікке толы болжамдарын жасап жатқаны анық. Тәуелсіз елдің мүддесі тұрғысынан біздің де алдағы жылдың келбетіне өзімізше көз жүгірту міндетіміз. Әсіресе, бізге әсер ететін іргелес елдер мен аймақтардың әлеуметтік-саяси, экономикалық жағдайына қатысты көңілде есеп болғаны керек. Бізді қамтыған аймақта геосаяси тартыс барған сайын қыза түсуде. Соның белсенді бір тарабы – шығыс көршіміз. Әйтсе, алдағы жылға қатысты төңірекке салған болжалды назарымызды алдымен шығысқа аудардық. Қырық жылдық экономикалық өсім қарқынын жоғалтқан Қытай алдағы жылы қандай күйде болуы мүмкін? Әңгіме осы жайында.

Үкілі үміт ақталмаған жыл

Сауда соғысынан кейін падемияның ауыр сеңі соққан Қытай экономикасы өзінің 40 жылдық қарқынын жоғалтып алған болатын. Оның үстіне пандемияға қарсы қатаң ережелер көп уақытқа дейін Қытай нарығындағы белсенділікті тұншықтырып жіберген. Бұл кезеңдерден өткеннен кейін экономикалық белсенділік қайта қалпына келетіні болжанған. Себебі, тұтынушылар, инвесторлар мен өндіруші және сатушылардың бәрі өз алаңына қайта оралды. Алайда, былтыр да, биыл да экономикалық жоғары өсім орын алмады. Былтырғы саябыр аяқалыстан кейін үкілі үміт 2023 жылға артылған еді.

Тұтынушылардың сауда орталықтарын қайта толтырғанына қарамастан зауыттар жанданып, жер аукциондары мен үй сатылымы тұрақталады деген болжамдар түбегейлі теріске шығып қалды. Керісінше, бір реткі локдауннан кейін қытайлықтардың тұтыну қабілеті әлсірегені көрінді. Миллиондаған тұрғыны қолындағы қаржыны экономикалық кеңістікке алып шығудан гөрі ықтимал бұдан да ауыр күндерге сақтауды жөн көрді. Осылайша елдегі банктерден несие алатындардан көрі депозит ашушылар саны өсті. Бұл елдегі банктердегі депо-

зиттік қорды тарихта болмаған деңгейде өсірді. Осының өзі алып нарықтың тұтыну белсенділігі шындап төмендегенін көрсетті. Әрі сатып алу қабілетінің азайғанын да әйгіледі.

Егер ресми статистикаға жүгінсек, Қытай 2023 жылы әлемде жок өсім көрсеткенін білеміз. Былайша айтқанда, 5 пайыздық өсімді биыл Қытайдан өзге ешкім жасай алмады. Алайда, бұл өсім ішінде 40 пайызы мемлекеттік инвестиция екенін ескеру керек. АҚШ та осындай тәсілді қолданды, бірақ Қытайға қарағанда екі есе азырақ. Соған қарағанда шынайы өсім тым жоғары бола қоймаған.

Мәселе – экономикалық саясатта

Әлемнің екінші орнында тұрған алып экономикадағы бұл іркіліске қатысты талдау жасаған экономистер көп. Көп болжамдар мен пікірді ортақтастырғанда мәселенің экономикалық саясатта жатқанын көреміз. Тарата түсіндіруге тырысалық. Қазіргі Қытай да бұрынғы Кеңес Одағы секілді экстрактивті экономикалық институттар арқылы экономикалық дамуды жүзеге асырып келді. Экономикалық даму үшін экстрактивті жүйе тым қолайлы болмаса да, мемлекеттік бақылау арқылы, қозғаушы моторды бір саладан келесі бір салаға ауыстырып отыру арқылы жасанды экономикалық иннер-

ция тудыруға болады. Сол арқылы ғажайып даму қарқынына жетуге болады. Алайда, бұл жүйенің кемшілігі ұдайы кеңейе түсетін экстрактивті саяси және экономикалық институттардың әсерімен нарықтық еркіндік барған сайын тарылып, түбінде бір тоқырауға ұшырап отырады. Мәселен, кезінде Кеңес Одағы ауыл шаруашылығы саласын көтеру арқылы басталған инерцияны соғыстан кейін өнеркәсіпке бұрды. Алайда, 60–70 жылдарға жақындағанда бұл саладан өзге салаға сәтті ойыса алмағандықтан, біртіндеп экономикалық даму тұйыққа тірелді.

Қытайдағы жағдай осыған ұқсайтындай. Бұдан 10 жыл бұрын Қытай әлемнің өндіріс базасы болып тұрды. Әрі ішкі экономикалық құн көбінше жылжымайтын мүліктерді (жол, тұрғын үй, порт, әуежай, т.б.) инвестициялау арқылы сомдалды. Міне, экономикалық дамудың осы бағытынан тұтынуға негізделген экономикалық өсу жолына дер уақытында өтпей қалды деп санайды сарапшылар. Содан бері қарыз экономиканы басып озды. Тіпті, бұл күнде жергілікті үкіметтер мен жылжымайтын мүлік компаниялары қызмет көрсету үшін қатаң күрес сынына тап болды.

«Жоғары сапалы экономикалық даму» стратегиясы

Өрине, ішкі-сыртқы қысым кезінде ресми Бейжің бекер қарап отырған жоқ. Биылдан тартып дамудың жаңа стратегиясын да бекітті. Бұрынғыдай жоғары экономикалық даму енді негізгі мақсат болудан қалды. Ендігі жерде «Жоғары сапалы экономикалық даму» деп аталатын стратегия жолға қойылды. Жоғары билік тұтынуды арттыруға және экономиканың меншікке тәуелділігін азайтуға уәде берді. Әрі банктерге жылжымайтын мүліктерге инвестиция салуды тоқтатып, оның орнына жоғары деңгейлі өндіріске көбірек несие беруді тапсырды. Былайша айтқанда, Қытай банктері алдағы уақытта жаңа технологиялардың өндірісіне көбірек инвестиция құятын болады. Сөйтсе де, экономиканы қайта құрылымдауға қатысты шаралардың өнімділігіне күмән әлі де күшті.

Халық саны көп елде экономиканы қайта құрылымдаудың өзіндік қиындықтары да бар. Экономикалық бетбұрыс жүзеге асып болғанша миллиондаған адам өз табысын толық жоғалтуы мүмкін. Дегенмен, Бейжің билігі 2024 жылғы экономикалық өсімді тағы да 5 пайыз көлемінде ұстап тұруды мақсат етіп қойды. Бұл экономиканы қозғаушы күштерді тағы да мол қарызға итермелеуі мүмкін. Яғни тағы да мемлекеттік қолдау жоғары деңгейде болады. Соның өзінде Қытай қарқынды экономикалық даму жолынан шығып, төмен өсімді бірақ тұрақты экономикалық дамуға қол жеткізгісі келеді. Осылайша 2024 жылғы Қытай экономикасын сарапшылар «көбірек қарыз алып, азырақ өсім көрсету» деп бағалап отыр.

Естай БОЖАН,
сарапшы.

Биылғы ТОП-5 саяси оқиғалар:

ОРТАЛЫҚ АЗИЯ + ӘЛЕМ

Аймақ елдері ірі ойыншылардың арасындағы бәсекені өз мүддесіне сай пайдалануы тиіс

2023 жыл да аяқталуға жақын. Жылды қорытындылайтын кез де келді. Кетіп бара жатқан жыл Орталық Азия аймағы үшін табысты өтті. Былтырдан бері Еуразияда геосаяси жағдай шиеленісті. Халықаралық тұрақсыздық жаһандық және аймақтық державалардың Орталық Азияға қызығушылығын арттырды. Әр держава көрпені өзіне тартуға тырысты. Халықаралық деңгейдегі кездесулер өтті. Саясаткерлер түрлі мәлімдемелер жасады. Ендеше, Орталық Азия + Әлем форматындағы жылдың айшықты ТОП-5 саяси оқиғасына тоқталып өтсек.

Аймақ бірлігі қажет

Орталық Азия аймағына Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Тәжікстан және Түркіменстан елдері кіреді. Оларды ортақ тарих, діни сенім және мәдениет біріктіреді. Ғасырлар бойы халықтарымыз тығыз қарым-қатынаста болды. Кеңес үкіметі кезеңінде әр елдің территориясы нақты белгіленді. Онымен қоса, экономикалық байланыстар нығайды.

1991 жылы Кеңестік жүйе келмесе кетті. Одақтас республикалар тәуелсіздік алып, өз арбасын өзі сүйрей бастады. Бұрынғыдай Мәскеуге телмірмей жеке шешім қабылдау мәдениеті қалыптасты. Десе де, бүгінге дейін солтүстік көршінің аймаққа геосаяси ықпалы бар. Қанша дегенмен, Ресей тек аймақтық саяси ойыншы емес, әлемдік деңгейдегі мемлекет. Сондықтан Орталық Азия мемлекеттеріне көршімен тең құқылы байланыс орнату маңызды.

Орталық Азия аймағы сан ғасырлар бойы Қытай елімен тығыз қарым-қатынаста болды. Тарихи еңбектерімізде соғыс әрекеттері көп бейнеленгенімен үнемі жанжалдасып өткен жоқпыз. Жылдар, ғасырлар бойы жанжалдасқақ Ұлы Жібек жолы пайда болмас еді. Дипломатиялық қарым-қатынас пен геосаяси тұрақтылық қана экономикалық байланысты

(Дереккөз: akorda.kz)

нығайтады. Сондықтан да қазір де аймақ елдері Қытай Халық Республикасымен тығыз байланыс орнатып отыр.

Аймақ үшін АҚШ, ЕО сияқты әлемдік деңгейдегі саяси ойыншылар, сонымен қатар, Түркия сияқты аймақтық елдер маңызды. Алғашқы екеуі әлемнің геосаяси және геэкономикасының қайда бағыт алатынын айқындаса, Түркия – түркілік бірлікті нығайту үшін маңызды бауырлас ел.

Дегенмен, осындай ықпалды елдермен тереземіз тең қарым-қатынас орнату үшін аймақтың өз бірлігі қажет. Бұл әр елдің өз мүддесі болмайтынын білдірмейді. Керісінше, бірлік болу үшін серіктес елдің не қалайтынын білу қажет. Сонда ғана саяси реніш болмайды. Осы орайда 9-10 ақпанда киелі Түркістанда Орталық Азия мемлекеттерінің алғашқы Парламентаралық форумы өтті. Бұл ынтымақтасты президент институтымен шектемей, заң шығарушы органдар арасында да дамытуға алғашқы қадам болды.

Бұдан бөлек, 14 қыркүйекте Тәжікстанның астанасы Душанбеде Орталық Азия мемлекеттері басшыларының V Консультативтік кездесуі өтті. Кездесу мемлекет басшылары деңгейінде елдеріміздің ынтымағын нығайтуға бағытталды. Сонымен қатар, БҰҰ-

ның 78 сессиясында ортақ мәселелерді көтеру туралы уағдаласты.

Саяси айшықты саммиттерге толы жыл

Биыл Орталық Азия үшін саяси оқиғаларға толы жыл болды. Әлемдік ірі саяси ойыншылар бірінен соң бірі аймақпен байланыс орнатуға ниетті екенін білдірді. Өрине, біз өзіміз жайлы жоғары пікір қалыптастырудан аулақпыз. Себебі, ірі саяси ойыншылар бірінші кезекте аймақтың өзгенің ықпалында кетпеуі үшін ғана әрекет ететінін ұмытпаған жөн. Осыны ескере отырып Орталық Азия ірі ойыншылардың арасындағы бәсекені өз мүддесіне сай қолдануы қажет.

Осы орайда биылғы негізгі 5 саяси оқиғаны атап өтуге болады:

1. Бірінші «Орталық Азия – Қытай» саммиті. 19 мамырда ҚХР-ның Сиан қаласында алғаш рет «Орталық Азия – Қытай» саммиті өтті. Қытай тарапы аймақ елдеріне 3,7 млрд АҚШ доллары көлемінде инвестиция құю туралы мәлімдеме жасады. Бұл олардың стратегиялық ынтымақтастықты орнатуға ниетті екенін білдіреді. Аймақ елдері де ынтымақ-

тастыққа мүдделі. Себебі, Қытай – ең ірі сауда әріптес. Бұдан бөлек, қатысушы мемлекеттер 2025 жылы келесі саммитті Қазақстанда өткізу туралы уағдаласты.

2. «Орталық Азия-ЕО» саммиті. 2 маусымда Қырғызстанның Шолпан-Ата қаласында «Орталық Азия – Еуропалық одақ» саммиті өтті. Бұл екінші саммит. Алғашқы рет кездесу бытыр елімізде өткен еді. Еуропалық одақ – аймақтағы Қытайдан кейінгі екінші сауда әріптес.

3. «Орталық Азия – АҚШ» саммиті. 20 қыркүйекте Нью-Йоркте алғаш рет «Орталық Азия – АҚШ» саммиті өтті. C5+1 форматындағы ынтымақтастықты нығайту туралы бастама 2015 жылы көтеріліп еді. Ұзақ уақыттан соң тағы да геосаяси жағдайдың шиеленісуіне байланысты АҚШ тарапынан осы форматты жалғастыру жайлы бастама жасалды.

4. «Орталық Азия – Германия» саммиті. 29 қыркүйекте Берлинде алғаш рет «Орталық Азия – Германия» саммиті өтті. Онда екі жақты сауда-экономикалық байланысты нығайту мәселелері талқыланды. Германия – ЕО-дағы ірі мемлекеттің бірі. Сондықтан оның аймаққа қызығушылық танытуы құптарлық дүние.

5. Түркі мемлекеттері ұйымының X саммиті. 3 қарашада Астанада Түркі мемлекеттері ұйымының мерейтойлық X саммиті өтті. Онда «Түркі әлемінің келешегі – 2040» атты құжат бекітілді. Бұл бауырлас халықтардың бірлігін бекем етуге ықпал ететіні сөзсіз. Сонымен қатар, келесі жылы Қазақстан ұйымға төрағалық етеді.

Мұндай жоғары деңгейдегі шаралардың қайда өткенінде де саяси астар бар. Мысалы, Қытай мен АҚШ аймақпен алғашқы саммиттерін өз елінде өткізді. Бұл дипломатиялық қадамның астарында екі жақты қарым-қатынаста біз басымдыққа иеміз дегенді білдіреді. Сол сияқты, Германия да астарлап өз мүддесін көрсетті. Ал Еуропалық одақпен алғашқы саммит Қазақстанда, екіншісі Қырғызстанда өтті. Бұл аймақпен тең құқылы байланыс орнатуға дайынбыз дегенді білдіреді.

Тағы мән беретін дүние бар. «Орталық Азия – Қытай» екінші саммиті Қазақстанда өтеді. Дипломатиялық шешімнің астарында Қытайдың Қазақстанға көбірек мән беретіні тұр. Ал АҚШ-қа келер болсақ, келесі саммиттің қашан болатыны белгісіз. Мұның да астарында терең мән бар.

Пердехан ШӘМШИЕВ,
сарапшы.

ДӨНГЕЛЕНГЕН ДҮНИЕ

2024 ЖЫЛДАН НЕ КҮТЕМІЗ?

Халықаралық саясат жүйесінде бағыт пен бағдарды анықтаудағы өзекті жыл

2023 жыл несімен есте қалды? Биыл халықаралық саясатта тұтанған қақтығыстардың ауқымы артып, геосаяси мүдделері қақтығысы артты. Украинадан бастап Таяу Шығыс, Африка құрлығында орын алып отырған геосаяси текетірістердің ортақ негізі колониалдық саясаттың салдары болып отыр. Халықаралық саясаттың ауаны әдетте жекелеген мемлекеттердің ішкі саясатындағы тұрақтылық пен бірзділікке байланысты. Келер жылы да әлем саяси оқиғаларға толы болмақ. Жаңа жыл қарсаңында 2024 жылы әлемнің саяси негізі мен құрылымындағы орын алатын негізгі оқиғаларға шолу жасамақпыз.

Дереккөз: Depositphotos

Сайлауға толы кезең

XXI ғасырда мемлекеттік саяси институттар мен халықтың арасындағы әділетті байланысты қамтамасыз етіп отырған бірден-бір механизм, бұл – сайлау институты.

• 2024 жылы әлемнің басым бөлігінде өңірлік тұрақтылық пен бірегейлікке тікелей ықпал ететін жетпістен астам президент, парламент сайлаулары болмақ.

Жалпы, 2 млрд-тан астам азамат әлем бойынша дауыс беру мүмкіндігіне ие болып, таңдауларын жасайды. Алайда, аталған әрбір сайлаудың қаншалықты әділетті, ашық болуы туралы жауаптарға қарағанда сұрақтар көп.

Федерациялық орталық сайлау комиссиясының мәліметінше, Ресейде 2024 жылы 17 наурызда президент сайлауы өтеді. Ресейдегі бұл жолғы сайлаудың ерекшелігі, 3 күнге созылатындығы. Ресей Президенті, сайлауға өз кандидатурасын ұсынатындығын мәлімдеді. Ресейлік, «Қоғамдық пікір» қорының мәліметінше, қоғамдық сауалнама нәтижесі бойынша халықтың 77%-ы қазіргі президентті қолдайды. Сондықтан Ресейдегі сайлаудың нәтижесіне қарағанда, керісінше сайлаудың саяси процесс ретіндегі аймақтағы процестерге ықпалы маңыздырақ. Украинамен соғыс жағдайында ұйымдастырылып отырған президент сайлауы, Ресей 2024 жылдың алғашқы жартысында барынша «статус-кво» жағдайын ұстануға тырысатындығын білдіреді. Ресейдің бақылауындағы, Донбасс, Луганск облыстарында сайлауды ұйымдастыру қос мемлекет арасындағы қақтығыс процесіне міндетті түрде ықпал ететін болады.

Президент сайлауы, 2024 жылы сонымен қатар, Беларусьта, Үндістанда, Англия, Индонезия, Бангладеш, Руанда, АҚШ, Мексика, Тайвань және т.б мемлекеттерде өтеді. Әрбір елдегі президент сайлауының мемлекеттің ішкі саяси бағытынан бөлек халықаралық қауіпсіздік негізінде айтарлықтай ықпалы болады. Жыл соңында, қараша айында өтетін, Америкадағы президент сайлауының нәтижесі, АҚШ-тың Украинаға байланысты ұстанымы және экономикалық құрылымы бойынша біршама бағыттар бойынша өзгерістер алып келеді. Сондықтан 2024 жыл халықаралық саясат

жүйесінде 2030 жылға дейінгі бағыт пен бағдарды анықтаудағы өте өзекті жыл болмақ.

Текетірістер жалғасады

2023 жыл халықаралық саясаттағы маңызды мәселенің бірегейі, колониалдық кезеңдегі ұлттық территориялардың негізсіз сипатта бөлініске түсіп, ұлттық мемлекеттер арасындағы тартысқа түсуі нәтижесінде орын алып отырған геосаяси қақтығыстармен есте қалды. Келер жылы да Шығыс Еуропа, Таяу Шығыс, Оңтүстік Кавказ және Африка континентіндегі геосаяси мәселелердің түйіні толық шешілуі әбден мүмкін. Биылғы жыл жаһандық саясатта геосаяси мәселелердің қайта күрделенгендігін көрсетті. Ресейдің Украинадағы соғысы, Израиль, Газа қақтығысы және Африка континентіндегі әскери төңкерістер, Қытай мен Филиппин, Сербия және Косово елдері арасындағы шиеленіс қайта жанданды.

Сәйкесінше, келер жылы халықаралық ұйымдар тарапынан бірлескен қатаң әрекеттер қолға алынбаса, бұл мәселелер жергілікті деңгейден жаһандық сипатқа ауысатын болады. Таяу Шығыстағы, Израиль-Палестина және Украина мен Ресей арасындағы геосаяси қақтығыстың өзіндік ортақ тұсы – мәселенің геосаяси империялық саясатқа негізделуінде. Яғни бір тарап екінші тараптың мемлекеттік құрылымын, қалыптасу тарихын жоққа шығарып, жүргізіп отырған әскери қадамдарын ақтайды. Ресей билігі Украинаның тарихи негізде қалыптасқан мемлекеттік құрылымын жоққа шығарса, Израиль билігі Палестинаның мемлекеттік негізін жоққа шығаруда.

Бұл тұрғыдан алғанда, XXI ғасырда орын алып отырған өзге де аймақтардағы геосаяси қақтығыстардың шығу негізі, даму фазалары өте ұқсас. Ортақ негіз: XIV–XX ғ.ғ. дейін жалғасқан колониалдық саясаттың салдары. Аталмыш мәселеге байланысты қалыптасқан халықаралық ұйымдар тарапынан қатаң әрі нақты шешімдер қабылданбаса, 2024 жыл халықаралық қауымдастық үшін бас ауыртар мәселеге айналмақ.

Орталық Азия үшін қандай жыл?

Келер жылы Орталық Азия елдері үшін де өте маңызды жыл болмақ. Соңғы екі жылда Орталық Азия елдері аймақтық интеграциялық процестің жаңа деңгейіне

көтерілуде. 2021 жылы АҚШ әскерінің Ауғанстан жерінен шығарылуы, 2022 жылы Ресейдің Украина жерінде арнайы операция/соғыс жариялауы, Орталық Азия аймағын сыртқы мүдделі саяси қатысушылар назарынан тыс қалдырып, соңғы отыз жылда сыртқы қатысушыларсыз аймақтық біріккен жобаларды жүзеге асыруға мүмкіндік берді. Бұл тұрғыдан алғанда, Орталық Азия елдерін алшақтататын мәселелерге қарағанда, біріктіретін мәселелер көп болуы тиіс.

• Биыл Орталық Азия елдерінің қатысуымен бес саммит өтті: Астанада АҚШ – Орталық Азия, Сиань қаласында Қытай – Орталық Азия, Еуропалық Одақ – Орталық Азия министрлерінің кездесуі. Алматыдағы бірінші деңгейді Орталық Азия елдері басшыларының кездесуі және Ашхабадтағы Орталық Азия елдерінің саммиті. Аталған кездесулер мемлекет басшылары арасында аймақ туралы ортақ құндылықтар мен ұстанымдар қалыптастыруға алғышарт жасауда.

Алайда, Орталық Азия аймағында күрмеуі толық шешімін таппаған геосаяси мәселелер жеткілікті. Соның бірі, пост-кеңестік Орталық Азия мемлекеттері арасындағы территориялық толық шешімін таппаған мәселелер. Қазіргі таңда Орталық Азия елдерінде трансшекаралық өзендер, электр энергиясы тасымалынан бөлек, мемлекеттер арасындағы мыңдаған шақырымнан асатын мемлекеттік шекараның демаркацияланбауы негізгі мәселе болып отыр. Әсіресе, Қырғызстан, Өзбекстан, Тәжікстан елдері арасында ортақ дау тудырып отырған «Ферғана алқабы» мәселесі. Аймақта, Қазақстан мен Түркіменстан республикалары ғана мемлекеттік шекаралары толықтай демаркацияланған. Алайда, Орталық Азиядағы «Ферғана алқабы» мәселесінің толық шешім таппауы тек қана Тәжікстан, Қырғызстан және Өзбекстан елдері үшін ғана емес, тұтас аймақ елдеріне тікелей геосаяси қауіп пен қатердің көзі болып отыр. Аймақ елдерінің мәселеге ортақ ұстанымы қалыптаспайынша, бұл мәселелер аймақтық интеграциялық жобалардың толық жүзеге асуына кедергісін келтіретін болады.

Орталық Азия елдеріндегі аймақшілік шекаралық даулардың шығу тегі мен қалыптасуына XX ғ. 20–30 жылдарында кеңестік басқару жүйесінің аймақтың саяси-экономикалық ерекшеліктерін ескермей, тек транспорттық-логистикалық тұрғыда империялық саяси мүдде тұрғысында шекаралық бөлініс жүргізуі себеп.

Аймақ елдері тәуелсіздік алған кезеңнен бастап шекаралық демаркация мәселелерін шешуде «мемлекетаралық келісімдер» арқылы шешуді қолға алды. Орталық Азия елдері арасында шекаралық демаркациялық мәселенің шешілмеуі негізгі 2 түрлі себепке байланысты болды. Біріншіден, Кеңестік биліктің империялық-колониалдық саясаты, екіншіден, мемлекет басшылары арасындағы пікір қарама-қайшылығы. Салыстырмалы түрде Қазақстан өзге Орталық Азиялық мемлекеттермен салыстырғанда, шекаралық демаркация мәселесін аймақтағы ең ұтымды шешкен ел.

Нұрболат НЫШАНБАЕВ, сарапшы.

ЖАҢА ЖЫЛ ҚАРСАҢЫНДА

Алматылықтар қала аудандарында ашық алаңдарда өтетін концерттік-ойын-сауық бағдарламаларынан бөлек, көрнекті мәдени нысандарда да жаңа жылдық қойылымдарды тамашалай алады.

ҚУАНСА, БАЛА ҚУАНСЫН!

Алматыда балаларға арналған қандай іс-шаралар өтеді?

Қазақ мемлекеттік циркінде 2024 жылдың 14 қаңтарына дейін Golden Dragon бағдарламасы өтеді. Көрермендердің назарына әуедегі өнер, сиқырлы құбылулар, шимпанзе-акробат, сондай-ақ Еуропаның үздік әртістері өз өнерін ұсынады. Цирк қойылымы демалыс күндері сағат 16.00-де өтеді. Билет құны – 1500 теңгеден басталады.

Мемлекеттік қуыршақ театрында «Жарқырай түс, Жаңа жыл!» атты бағдарлама қойылымы басталды. Жас көрермендер мен олардың ата-аналарын Аяз Ата мен Ақшақардан басқа Хағи-Вағи, Киси-Миси, ТикТок, YouTube, Cameraman, TV-map және т.б сүйікті кейіпкерлері күтеді.

Қойылым 24–30 желтоқсан аралығында күн сайын сағат 16.00-де, жекелеген және қосымша көрсетілімдер сағат 10.00-де немесе 12.00-де өтеді. Жаңа 2024 жылы бағдарламаны 7 қаңтарға дейін ұзарту жоспарлануда. Билет құны 3000 теңгеден басталады.

Республика сарайында 27 және 28 желтоқсанда сағат 12.00 мен 17.00-де «Мұзды жүрек» ойын-сауық-танымдық бағдарламасы өтеді. Кейіпкерлер қызықты шытырманға тап болады: элементтер, мистикалық тұрғындармен кездесу, Элизаны құтқару, сиқыршыны жеңу және Мэридің жана досының көңілінен шығу. Қойылым барысында актерлер залға шығып, ойнап, балалармен араласады. Билет құны 5000 теңгеден 30 000 теңгеге дейін.

Сондай-ақ, 3 және 4 қаңтарда Республика сарайында Мұрат Мұтырғановтың «еліміздің үздік жаңажылдық шоуы» қойылады. Шоуда кәсіби актерлер, цирк әртістері – жонглерлер, акробаттар, гимнасттар, сиқыршылар, сайқымазақтар, эквилибристер; балет әртістері; бишілер; жарық шоуы мен талантты балалар өнер көрсетеді. Билет құны 2000 теңгеден 18 000 теңгеге дейін.

Ал отандық эстрада жұлдыздарының қатысуымен өтетін басты жаңажылдық концерт 31 желтоқсан күні сағат 22.00-де Астана алаңында өтетінін еске саламыз.

Кіру – тегін.

«АҚШАМ-АҚПАРАТ».

2023 ЖЫЛ ҚОРЫТЫНДЫСЫ:

БЕЛСЕНДІ ӘЛЕУМЕТТІК САЯСАТ

«Жалпыға бірдей жұмыспен қамту» қағидатын іске асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік берді

Қазақстанда әлеуметтік саланы қолдау және дамыту мәселелеріне басымдық беріледі: мемлекет жұмыс орындарын құру және азаматтардың жалақысын көбейту бағытында жұмыс жүргізіп келеді, түрлі мемлекеттік әлеуметтік көмек бағдарламалары іске асырылып, тиісті инфрақұрылымды жаңғыртуға қаражат бөлінуде. Мемлекет басшысы бұл жұмыстың маңыздылығы туралы әрдайым атап өтеді.

«Әлеуметтік кепілдіктердің ағымдағы көлемі қысқармауы керек, ол шынымен мұқтаж азаматтардың пайдасына қайта бөлінуге тиіс. Мемлекет әлеуметтік жәрдемақысыз күнелте алмайтын топтарға қажетті көмек көрсететін болады. Әлеуметтік кепілдіктердің бәрі жәрдемақылар төлеуге емес, өнімді жұмыс орындарын құруға бағытталған белсенді әлеуметтік саясатқа негізделуі керек. Бұл «Жалпыға бірдей жұмыспен қамту» қағидатын іске асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді», – деді биылғы көктемде өткен елдің әлеуметтік-экономикалық даму мәселелері жөніндегі кеңейтілген кеңесте Қасым-Жомарт Тоқаев.

Геосаяси тұрақсыздыққа қарамастан, республикада әлеуметтік міндеттемелердің барлығы мүлтіксіз орындалуда. Сондай-ақ, бюджеттің мүмкіндігіне қарай зейнетақы, жәрдемақы және басқа да қолдау іс-шаралары ұлғаюда.

Primeminister.kz редакциясының Қазақстанның ағымдағы жыл қорытындысы туралы кезекті шолуы әлеуметтік салаға арналады.

Кәсіп ашуға мүмкіндік мол

- 11 айдың қорытындысы бойынша өңірлік жұмыспен қамту карталары аясында 908,5 мың адам жұмысқа орналасты, оның ішінде:
  - 257,1 мың – ұлттық жобаларды іске асыру барысында;
  - 294,3 мың – бос жұмыс орындарына;

• 2023 жылы Алматыда жастарға жұмыс іздеуге көмек ретінде бірыңғай Jobfair365 платформасы іске қосылды. Бағдарлама үш бағытты қамтиды – жастарға өз мамандығы бойынша жұмыс табуға көмектесетін қызмет, қолжетімді білім беру бағдарламаларын ұсынатын тегін курстар қызметі және ақпараттық портал.

– 357,1 мың – Мемлекет басшысының «10 мың тұрғынға 100 жұмыс орны» бастамасы аясында.

• Халықтың әлеуметтік осал топтарынан шыққан азаматтарға бизнес ашу үшін 400 АЕК (шамамен 1,3 млн теңге) мөлшерінде 9,1 мың мемлекеттік грант берілді. Осының арқасында жаңа тігін шеберханалары, наубайханалар, сұлулық салондары, сүт өндіру және басқа да кәсіпорындар жұмыс істей бастады.

• Мемлекет субсидиялайтын жұмыс орындарына биыл 196,3 мың адам жұмысқа тұрды, оның ішінде:

- әлеуметтік жұмыс орындарына – 17,3 мың;
- жастар практикасына – 33,1 мың;
- қоғамдық жұмыстарға – 120,7 мың;
- «Алғашқы жұмыс орны» жобасы бойынша – 9,6 мың;
- «Ұрпақтар келісім-шарты» жобасы бойынша – 488;
- «Күміс жас» жобасы бойынша – 15,1 мың.

• Наурызда 21 жастан 35 жасқа дейінгі өз ісін бастағысы келетін немесе кәсіпкерлікпен айналысып жүрген жастар үшін 2,5% жеңілдікпен несиені беру бағдарламасы іске қосылды. Нәтижесінде жалпы сомасы 25,4 млрд теңгеге 5,4 мың бизнес-жоба мақұлданды.

«Ұлттық қор – балаларға»

• Мемлекет басшысының «Ұлттық қор – балаларға» бастамасы аясында оны орындау тетігі әзірленіп, қажетті заңнамалық түзетулер қабылданды. Жоба 2024 жылғы 1 қаңтардан басталады. Енді Ұлттық қордың инвестициялық табысының 50%-ы 18 жасқа дейінгі барлық балалардың арасында үлестіріледі. Осылайша жиналған қаражатты білім алуға немесе баспана сатып алуға жұмсауға болады.

• 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстанда 600 мыңға жуық азаматтық қызметшінің жекелеген санаттарының жалақысын жыл сайын орта есеппен 20%-ға кезек-кезеңмен көтеру үрдісі жалғасын тапты. Нәтижесінде 2025 жылға дейін

олардың жалақысы 2 есеге артады. Салалық мемлекеттік органдар да осындай жұмыс жүргізіп жатыр. Атап айтқанда, мектепке дейінгі және орта білім беру ұйымдары педагогтарының, ішкі істер және қорғаныс органдары жүйесінің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының, біліктілігі жоғары медицина мамандарының жалақысы көтерілді.

Құтқарушыларға (лауазымдық жалақының 70%-ы), сондай-ақ мемлекеттік орман күзеті қызметкерлеріне, табиғатты қорғау мекемелерінің мемлекеттік инспекторларына, жануарларды қорғауға мамандандырылған ұйымдардың инспекторларына және т.б. (лауазымдық жалақының 100%-ы) денсаулыққа және адам өміріне зиян келтіруі мүмкін жұмыс үшін қосымша төлем белгіленді.

Оған қоса, Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша:

– 1 қаңтардан бастап бала күтімі бойынша мемлекеттік жәрдемақы төлеу мерзімі 1 жастан 1,5 жасқа дейін ұлғайтылды;

– 1 шілдеден бастап «Алтын алқа» немесе бұрын «Батыр ана» атағын алған, I және II дәрежелі «Ана даңқы» ордендері табысталған көпбалалы аналарға берілетін жәрдемақы мөлшері 6,4 АЕК-тен 7,4 АЕК-ке дейін ұлғайтылды;

– 1 шілдеден бастап жасына байланысты зейнетақы төлемдерін, мүгедектігі және асыраушысынан айырылу бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақыларды, арнаулы мемлекеттік жәрдемақыларды алушылар қайтыс болған жағдайда жерлеуге арналған біржолғы төлем мөлшері 15,7 АЕК-тен 35 АЕК-ке дейін ұлғайтылды.

Жәрдемақы мен зейнетақы өсті

• 1 қаңтардан бастап республикалық бюджеттен төленетін барлық жәрдемақының мөлшері 8,5%-ға көбейді. Бұл шамамен 2 млн адамға әсер етті. Оған қоса, 1 шілдеден бастап мүгедектігі бар және асыраушысынан айырылған адамдар үшін жәрдемақы мөлшері тағы 14,5%-ға ұлғайтылды. Бұл жәрдемақының жылдық мәнде 23%-ға өсуін қамтамасыз етті. 1 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық жәрдемақы алушылардың саны шамамен 2 млн адамды құрайды. Төлемдерді жасауға 1 қаңтардан бастап барлығы 1,1 трлн теңгеден астам қаражат жұмсалды.

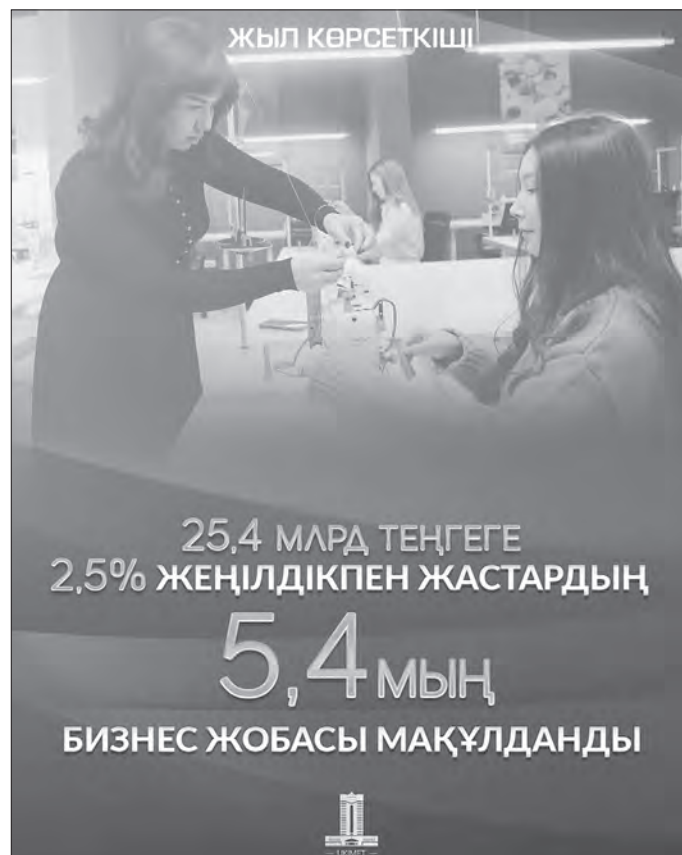
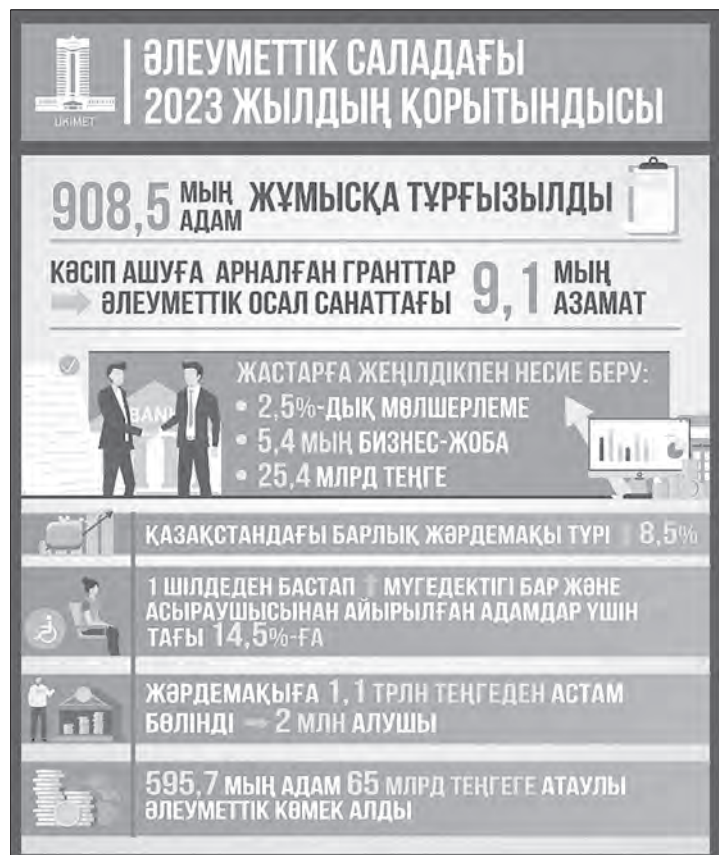
• 1 қаңтардан бастап Қазақстанда ынтымақты зейнетақы 10,5%-ға өсті. Оған қоса, Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша ең төменгі базалық зейнетақы мөлшері ең төменгі күнкөріс деңгейінің 54%-нан 60%-ына дейін, ал ынтымақты зейнетақыны есептеу үшін қолданылатын ең жоғары табыс мөлшері 46-дан 55 АЕК-ке дейін ұлғайтылды. Нәтижесінде 1 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтық зейнетақының орташа мөлшері 120 838 теңге болды.

1 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстанда 2,3 млн зейнеткер бар. 1 қаңтардан бастап зейнетақы төлеуге барлығы 3 трлн теңгеден астам қаражат жұмсалды.

• Отбасының цифрлық картасы аясында табысы кедейлік шегінен төмен отбасыларға проактивті түрде әлеуметтік қолдау тағайындау енгізілді. Төлем тағайындалатын адамға SMS-хабарлама жіберіледі, ол жауап ретінде өз келісімін беруі қажет. Өтінішті рәсімдеу және жәрдемақы немесе төлем тағайындау автоматты режимде жүргізіледі, содан кейін қаражат төлем алушының банк шотына аударылады.

• 1 желтоқсандағы жағдай бойынша атаулы әлеуметтік көмек (АӘК) 113,6 мың отбасынан 595,7 мың адамға тағайындалды. Биыл осы мақсаттарға бюджеттен 65 млрд теңге бөлінді. АӘК-нің негізгі мақсаты – ақшалай төлем түрінде қолдауды жүзеге асыру және отбасының еңбекке қабілетті мүшелерін жұмыспен қамтуға жәрдемдесудің белсенді шараларына тарту арқылы отбасын қиын өмірлік жағдайдан шығару.

Дайындаған Нұржамал ӘЛІШЕВА.

МЕМОРАНДУМ

АЛМАТЫЛЫҚ БИЗНЕСМЕНДЕР

көлемі 100 млн доллар New Ventures бағдарламасының инвестициясын алуға өтінім бере алады

Алматы қаласы Кәсіпкерлер палатасы мен New Ventures (inDrive) ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.

Келісімнің мақсаты – Қазақстан Республикасында кәсіпкерлікті дамытуда бірлесіп әрекет ету, жергілікті кәсіпкерлерге инвестиция табуға жәрдемдесу, сыртқы нарыққа шығу, бизнесін кеңейту мен дамытуда халықаралық тәжірибе алуға көмектесу. Ынтымақтастық аясында алматылық бизнесмендер көлемі 100 млн долларды құрайтын New Ventures бағдарламасының инвестициясын алуға өтінім бере алады.

«Ел Президенті Алматы қаласының экономикасын әртараптандыру міндетін атап өтті. Бұл міндет қаламыздың жүйелі құжаттарында белгіленіп, Алматы әкімі мен Ұлттық палата басшылығының тұрақты бақылауында. Туризм, таза өндіріс, креатив индустрия және IT салалары мегаполистің экономикасын трансформациялау драйвері ретінде анықталған. Білім мен идеяларға негізделген экономика, оларды коммерцияландыру және экспорттау мүмкіндігі – өңірлік палата жұмысының мақсаты. Бізге инвестиция тарту ғана емес, қалыптасқан халықаралық компаниялардың тәжірибесін зерделеп, бейімдеу

қажет», – деп айрықша атап айтты өңірлік Кәсіпкерлер палатасының басшысы Нұрсұлтан Шоқанов.

New Ventures-тің Орталық, Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Азиядағы бөлімшесінің басшысы Нүркен Рзалиев: «Қаражат, сараптама мен бизнесті халықаралық нарыққа шығаруда тәжірибеміз бар. Алматы қаласы Кәсіпкерлер палатасымен ынтымақтасу бізге бизнес қауымдастығы тарапынан сенім деңгейінің артуын қамтамасыз етеді. Мүдделі тараптарды диалогқа шақырамыз. Кездесейік, танысайық, сөйлесейік. Келешегі зор және қызықты жобалар бойынша win-win ынтымақтастық туралы келісеміз. Қалғандарына кем дегенде, кеңес, тәжірибе және пайдалы байланыстар арқылы көмектесеміз», – дейді.

Меморандумға сай, Алматы қаласы Кәсіпкерлер палатасы New Ventures пен жергілікті бизнес өкілдері арасындағы инвестициялық бағдарлама бойынша келіссөздердің үйлестіруші ролін алады. New Ventures өз тарапынан ұсынылған компаниялардың ішінен инвестициялау немесе сатып алу мақсатында компанияларды таңдайды. Сондай-ақ, компания кәсіпкерлерге сыртқы нарыққа шығуға және басқа инвесторларды табуға көмектесетін болады.

Қаржыландыруға қабілетті компаниялардың негізгі белгісі:

1. Қазақстанда жұмыс істейтін, халықаралық нарыққа шығуды қалайтын жергілікті компаниялар;
2. Post-seed (pre-round A) кезеңіндегі компаниялар;
3. Өткен жылмен салыстырғанда үш еседен артық өсім көрсеткен компаниялар;
4. Жоғары LTV/CAC көрсеткіштері бар компаниялар;
5. inDrive миссиясына сәйкес келетін әлеуметтік маңызы бар жобалар;
6. Халықаралық нарықтарға шығу кезінде көп қаражат талап етпейтін, кеңейтуге оңай жобалар.

Алдағы уақытта бизнес өкілдері және аумақтық билік органдарымен бірлескен кездесулер, сондай-ақ Қазақстандағы кәсіпкерлікті дамыту саласындағы басқа да іс-шараларды өткізу жоспарланған. New Ventures – венчурлық инвестиция, сондай-ақ inDrive жаһандық мобильді және қалалық қызметтер компаниясының бірігу және қосып алуда (M&A) перспективалы стартаптарды іздеумен айналысатын жаңа бөлімшесі. New Ventures инвестициялық бағдарламасының ақшалай мөлшері 100 миллион долларға дейін барады.

Алматы қаласындағы көлік қозғалысының өсуіне байланысты қалалық қызметтер компаниясының бірігу және қосып алуда (M&A) перспективалы стартаптарды іздеумен айналысатын жаңа бөлімшесі. New Ventures инвестициялық бағдарламасының ақшалай мөлшері 100 миллион долларға дейін барады.

КЕРЕК ДЕРЕК

• inDrive – штаб-пәтері Маунтин-Вью, Калифорния, АҚШ-та орналасқан мобильді және қалалық қызметтер жаһандық платформасы. inDrive қолданбасы 200 миллионнан астам рет жүктеліп әлемдегі ең көп жүктелген сапарға тапсырыс беруге арналған қолданбаларының бірі. Сапарлардан басқа, inDrive қалааралық және жүк тасымалын, шеберді шақыру, курьерлік жеткізу және жұмыс іздеуді қамтитын қалалық қызметтердің өсіп келе жатқан тізімін ұсынады.

• inDrive 45-тен астам ел 700-ден аса қалада қызмет көрсетеді. Компания білім беру, спорт, өнер мен ғылымды, гендерлік теңдікті және басқа да өмір үшін маңызды бастамаларды жақсартуға көмектесетін келісім-шарттық төлем моделі мен қауымдастықтарды қолдау бағдарламалары арқылы жергілікті қауымдастықтарды қолдайды.

«ХАЛЫҚ ҚАТЫСАТЫН БЮДЖЕТ»

«СИРЕНЬ БАҒЫ» саябағы ашылды

«Зерделі» ықшамауданындағы «Сирень бағы» тартымдылықтың жаңа орталығына айналады.

Аудан тұрғындарына жайлы демалыс пен жарқын жүздесу, қуанышты қауышу орнына айналатын осы бір ерекше жасыл оазистің ашылу салтанаты өтті. Аталған жоба Алматы қаласының әкімі Ерболат Досаевтың саябақтар мен скверлерді дамыту бойынша тапсырмаларының біріне сәйкес келеді. «Халық қатысатын бюджет» жобасы аясында биыл Алатау ауданында 17 маңызды жоба жүзеге асты. Олардың бірі – осы «Зерделі» ықшамауданындағы «Сирень бағы». Бұл жобаның бастамашысы – аудан тұрғыны әрі белсендісі Гүлдәурен Бақбергенова.

– Алатау ауданында биыл «Халық қатысатын бюджет» жобасымен 54 жоба жүзеге асты. Бұл жоба екі кезеңмен: біріншісінде 37, екіншісінде 17 жобаны іске асырдық. Екінші жобаның біткен, көрнекті жобасының бірі – осы «Сирень бағы». Мұнда 65 мың шаршы метр аумақ (газонымен, жабдықтарымен) қамтылды. Жалпақ жапырақты ағаш көшеттері қылқан жапырақтылармен аралас отырғызылды. 150 метр жер ғана жүретін жол бар, қалғаны абаттандырылып, көркейтіліп, көгалдандыруға арналды. Селфи түсіруге деген сұраныспен жас буынға арналып тунел де жасалды. Мұндағы газондар автосуару жүйесімен жүзеге асады. Заманға сай жарықтандыру бағаналары орнатылды.

Осылардың бәрі ықшамаудан тұрғындарының сұранысымен іске асқанын атап айтқан жөн болар, – деп мәлімдеді Алатау ауданының әкімі Азамат Қалдыбеков.

Саябақтың ішінде 150 метрге созылған, сәнді кірмелі қақпасы бар, бірегей жарықтандырумен безендірілген, тәуліктің кез келген уақытында ыңғайлы атмосфераны құрайтын демалыстық жаяу жүргінші аймағы бар. Тұрғындарға ыңғайлы болу үшін пергольдер, отырғыштар, арық үстіндегі көпір мен қокыс жәшіктері орнатылған. Сонымен бірге, саябақ іші заманға сай, жарықтандыру жүйесімен жабдықталған. Ал барлық демалушыға жайлы және қауіпсіз ортаны қамтамасыз етуге бақылау бейнекамералары да қамтылған.

– Бұл жер құ медиен дала болатын. Бос жатқан жер болғандықтан, күтімсіз болған. Халық қолдап, көп дауыс жинаудың арқасында «Халық қатысатын бюджет» жобасымен осы «Сирень бағын» жеңіп алғанымызға өте қуаныштымын. Енді, міне, адам танымастай өзгеріп, керемет болып тұр ғой, – дейді «Зерделі» ықшамауданының тұрғыны әрі жобаның бастамашысы Гүлдәурен Бақбергенова.

400 сирень, 40 катальпа, 150 абрикос, 20 сумақ, 6 арша көшеттерінің отырғызылуы – жобаның маңызды бөлігі. Сонымен бірге, 65 000 шаршы метр газонмен жабылып, жасылдандырылған. Жасыл көшеттерді баптап-күту үшін автоматты суару жүйесі құрылған. «Сирень бағы» саябағы – қауіпсіз аймақ қана емес, бұл әрбір тұрғынның көңілін орнықтырып, шабыттанып, табиғатты тамашалауына мүмкіндік беретін орын.

Суреттерді түсірген Сауат Құсайынұлы

Бетгі әзірлеген Айнабай МӘДИ.

ШЕБЕРЛІК САБАҒЫ

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ИГІЛІГІ

Алматылық кардиологтар нейрожүйе көмегімен жүрекке ультрадыбыстық зерттеу жүргізуді меңгерді

Алматы қалалық Кардиология орталығында озық диагностика және емдеу әдістерінің негіздері шеңберінде «POCUS тұжырымдамасы: клиникалық тәжірибеде қолдану және мобильді ультрадыбыстық диагностикада жасанды интеллектті қолданудың артықшылығы» тақырыбында шеберлік сабағы өтті. Іс-шараға арнайы шақырылған шетелдік дәрігер Hatem Soliman Aboumarie (Royal Brompton and Harefield Hospitals, London, UK) қатысты.

Жыл өткен сайын жасанды интеллект өмірдің әртүрлі саласының ажырамас бөлігіне айналып келеді. Медицина саласы да одан шет қалған жоқ. POCUS (Point-of-Care Ultrasound) тұжырымдамасы дәрігерлер наукасты тексеру кезінде-ақ, қосымша ультрадыбыстық диагностикалық процедураға жолдамасыз, өздері ультрадыбыстық зерттеу жүргізетін тәсілді білдіреді. Мұндай тәсіл емделушінің жағдайын ыңғайлы және жылдам бағалауға мүмкіндік береді. Демек, диагностика уақыты қысқартылып, дереу ем-дом басталады.

«Бұл тұжырымдаманы клиникалық тәжірибеде қолдану бірқатар айқын артықшылыққа ие. Біріншіден, ол жоғары сапалы диагностиканың қолжетімділігін жақсарттады әрі медициналық қате ықтималдығын азайтады. Дәрігерлер палатада, жедел жәрдемде не шұғыл көмек көрсету бөлімдерінде науқасқа ультрадыбыстық зерттеуді бірден тез әрі тиімді түрде жүргізіп, науқас өмірін сақтап қала алады», – дейді қалалық Кардиологиялық орталықтың директоры Роза Қуанышбекова.

Сонымен қатар, мобильді ультрадыбыстық диагностикада жасанды интеллектті пайдаланудың артықшылығы – ультрадыбыстық зерттеу арқылы жиналған үлкен көлемдегі деректі өңдеу және талдау контекстінде айқын болады. Машиналық оқыту және жасанды интеллект алгоритмдері алынған кескіндерді талдауды автоматтандыру, нәтижелерді интерпретациялау процесін жеңілдету және диагностикалық дәлдікті арттыруға мүмкіндік береді.

Жасанды интеллектті пайдалану ультрадыбыстық диагностиканы әртүрлі мобильді құрылғылар мен қосымшаларға біріктіруді жеңілдетеді. «Яғни диагностикалық және емдеу процесіне қатысушылар – басқа мамандық дәрігерлері, мәселен, емдеуші дәрігер, не медбикелер ультрадыбыстық зерттеуді пайдалана алады және жүргізе алады. Визуалды ақпаратты смартфонға сымсыз тасымалдауды пайдалану, стандартты ультрадыбыстық аппаратқа қарағанда төмен құны оларды төтенше жағдайда, соның ішінде табиғи және техногендік апат кезінде пайдалануды жеңілдетеді. Өз кезегінде біз жақын арада бұл тәжірибені біздің Орталықта енгізуді жоспарлап отырмыз», – дейді Роза Қуанышбекова.

Осылайша POCUS тұжырымдамасы мобильді ультрадыбыстық диагностикада жасанды интеллектті қолданумен бірге науқастың жағдайын тез, дәл және қолжетімді диагностикалауға мүмкіндік береді, бұл сайып келгенде емдеу нәтижесін жақсартуға және медициналық көмек алу уақытын қысқартуға септігін тигізеді. Жасанды интеллекттің арқасында ауруды дәлірек анықтауға, оның кезеңі мен дамуын білуге болады.

Іс-шара барысында портативті ультрадыбыстық диагностикалық жүйені қолдану арқылы әртүрлі жүрек патологиясы бар науқастар бойынша дәріс оқылып, зерттеулер жүргізілді. Шеберлік сабағы қатысушылардың кәсіби білімін толықтырып қана қоймай, қаланың медицина саласының дамуына зор үлес қосты.

МАМАН ПІКІРІ

Дәрігерге онлайн жазылуға болады

№11 қалалық емхананың стратегиялық даму бөлімінің меңгерушісі Айдана Әуелбекова Алматыдағы емханаларда бейінді мамандардың қабылдауына жазылу ережелері мен тәртібі туралы айтып берді.

«Маманның қабылдауына жазылу үшін алдымен жалпы тәжірибелік дәрігерге жолдама алу үшін жазылу керек. Оған тіркелу бүгінде негізінен онлайн жүргізіледі. Бірақ қала тұрғындарының емхананың Call-орталығына қоңырау шалу арқылы телефонмен қабылдауға жазылу мүмкіндігі бар. Жедел мамандандырылған көмекті қажет ететін шұғыл жағдайларда ЖТД жолдамасынсыз маманға хабарласуға болады», – деп түсіндірді сарапшы.

Төтенше жағдайларға шұғыл жағдайлар мен жарақаттар, соның ішінде офтальмологиялық, оториноларингологиялық, шұғыл және жоспарлы стоматологиялық көмек көрсету кезінде, дерматовенерологиялық профильді аурулар кезінде, акушер-гинекологқа және тіркелген жердегі психологқа, онкологиялық және гематологиялық күдік туындаған жағдайдағы аурулар, динамикалық бақылаудың профильді аурулары бойынша, жастар денсаулық орталықтарына бір жағдай шеңберінде бейінді маманның қайта қабылдауы жатады.

Сондай-ақ, мобильді қосымшалар немесе веб-сайттар арқылы кездесуге жазылуға болады. Бүгінде пациенттердің 80%-дан астамы қабылдауға онлайн, көбінесе смартфон арқылы жазылады.

Сонымен қатар, белгілі бір дәрігердің профилі бойынша созылмалы аурулары бар және сол дәрігерлік диспансерлік топқа кіретін алматылықтар да бейінді мамандардың қабылдауына жазыла алады. «Мысалы, 1 типті қант диабетімен ауыратындар эндокринологтың диспансерлік тобына кіреді. Мұндай науқастарда тиісті белгі болады», – деп түсіндірді Айдана Әуелбекова.

МӘМС

САҚТАНДЫРЫЛМАҒАН АЗАМАТТАР

келер жылға сақтандыру мәртебесін қалай алуына болады?

2023 жыл аяқталуға жақын. Сақтандырылмаған азаматтардың әлі де алдағы 12 айға жарна төлеп сақтандыру жүйесіне қосылуға мүмкіндігі бар. Жарнаны жыл соңына дейін төлеген азаматтар 9 мың теңге үнемдеуге мүмкіндік алады, деп хабарлайды Медициналық сақтандыру қорының Алматы қалалық филиалы.

Хабарламаға сүйенсек, 2023 жылы ең төменгі жалақы 70 мың теңгеге тең. Ең төменгі жалақының (ЕТЖ) 5 пайызын төлейтін дербес төлеушілердің ай сайынғы жарнасы биыл 3500 теңгені, бір жылдың жарнасы 42 мың теңгені құрайды. Ал келер жылдан бастап ЕТЖ мөлшері 85 мың теңгеге жетпек. Яғни дербес төлеушілер аударатын ай сайынғы жарна 4250 теңгеге, бір жылдың жарнасы 51 мың теңге болады.

«Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар өткен немесе алдағы 12 айға жарна аударып, сақтандыру мәртебесін ала алады. Әлбетте, алдағы жылдың жарнасын қазір төлеп қойған тиімді. Ол үшін 2024 жылдың қаңтарынан желтоқсан айына дейін жарна аудару қажет. Жыл соңына дейін алдағы 12 айдың жарнасын бұрынғы мөлшерлемесі бойынша төлеу арқылы 9 мың теңге үнемдеуге болады», делінген хабарламада.

Сақтандыру жүйесі мен төлемдер жайлы толық мәліметті МСҚ-ның fms.kz ресми сайтынан алуға болады.

ДӘРІГЕР КЕҢЕСІ

СӘБИГЕ ОМЫРАУ СҮТІНЕН АРТЫҒЫ ЖОҚ

Емізу әйелді қатерлі ісіктен сақтауы мүмкін

Бала емізу сүт безі обыры, аналық без обыры және остеопороз қаупін табиғи түрде азайтуға көмектеседі. Сонымен қатар, әйелдің босанғаннан кейін қалпына келуін тездетеді. Бұл туралы дәрігер-мамандардың пікірі қандай?

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ) ұсынымдарына сәйкес, өмірінің алғашқы 6 айында нәрестелер үшін тамақтанудың жалғыз көзі ретінде емшек сүтін беру керек. Осы кезеңнен кейін, мүмкіндігінше және анаға да, балаға да қажет болса, 2 жасқа немесе одан да көп жасқа дейін қосымша тағамдармен бірге емізуді жалғастыру ұсынылады.

«Жүктілік кезінде әйелдің ағзасы баланы тамақтандыруға дайындалады. Сүт бездері мен сүт түтіктерінің өсуі мен дамуын ынталандыратын гормондарды өндіре бастайды. Сонымен қатар, жүктілік кезінде әйелдің ағзасы баланы емізу процесіне дайындайтын өзгерістерге ұшырайды. Нәрестеге жеткілікті сүт болуы үшін әйел ағзасында қан мен судың көлемі ұлғаяды. Сонымен қатар, жүктілік кезінде әйел баласына жақсы жағдай жасау үшін, бала емізу туралы ақпарат алып, осы процеске дайындала алады», – дейді №4 перзентхананың босанғаннан кейінгі бөлімшесінің меңгерушісі Анна Романюк.

Әйелдердің омырау сүтімен емізуден бас тартуының көптеген себептері бар. Мысалы, ананың немесе баланың аурулары, лактация проблемалары немесе емшек сүті арқылы жұғатын аурулар, т.с.с. медициналық мәселелер. Одан бөлек, әлеуметтік немесе психологиялық факторлар болуы мүмкін. Мысалы, отбасы немесе жақындары тарапынан қолдаудың болмауы, қоғамдық орындарда емізу кезінде туындайтын қолайсыздық, жұмысқа қайта оралу ниеті немесе емізу процесіне қанағаттанбау. Әрбір әйелдің бұл мәселеде өз таңдауын жасауы

(Сурет: ашық дереккөзден).

ға құқығы бар екенін және оның шешімін құрметтеп, қолдау қажет екенін есте ұстаған жөн. Дегенмен, қадам жасамас бұрын, қарсы көрсеткіштер ықтималдығын ескеру қажет.

Бала құқықтары туралы Конвенцияға сәйкес, әр нәресте және басқа жас топтары дұрыс тамақтануға құқылы. Омырау сүтімен қоректендіру – Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының 170 елі, оның ішінде Қазақстан қабылдаған бағдарламасы.

Омырау сүтімен қоректендіру – баланың денсаулығы мен өмір сүруін қамтамасыз етудің ең тиімді әдістерінің бірі. Емшек сүті – нәрестелер үшін ең тамаша табиғи тағам. Ол қауіпсіз, зиянсыз және көптеген жалпы балалық шақ ауруларынан қорғауға көмектесетін антиденелерден тұрады.

Омырау сүтімен қоректенетін нәрестелер интеллектуалды түрде жақсы дамиды, артық салмақтан аз зардап шегеді және қант диабетіне шалдықпайды.

Нәрестелерді туғаннан бастап 23 айға дейін омырау сүтімен қоректендіру жыл сайын бүкіл әлем бойынша 820 мың баланы түрлі аурулардан құтқарады.

ТАҚЫРЫПҚА ОРАЙ

Ұлболсын МАЛҒАРАЕВА, тәжірибелі педиатр, қалалық №8 емхананың бөлім меңгерушісі:

Ана мен баланы байланыстырады

Омырау сүтімен емізу әйелдің эстроген гормонының деңгейін төмендетеді. Бұл сүт безі мен аналық без обырының даму қаупін азайтады. Сүйектерді нығайтуға және болашақта остеопороз қаупін азайтуға көмектеседі. Емізулі әйелдерде 2 типті қант диабетінің даму қаупі төмендейді. Нәрестені омырау сүтімен еміссе, әйел босанғаннан кейін тезірек қалпына келеді, себебі бұл процес жатырдың жиырылуын тездетеді және қан кетуді азайтады. Сонымен қатар, ана өз нәрестесімен арадағы үлкен байланысты сезінетіндіктен, оның психологиялық жағдайы да жақсарады.

Бетгі дайындаған Нұржамал ӘЛШЕВА.

КОДЕКС

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2023 жылы 20 наурызда Салық кодексіне енгізілген өзгерістерге қол қойған болатын. Заңнамадағы жаңа өзгерістердің мәнін анықтап, негізгі тұстарын білу үшін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценті, экономика ғылымының кандидаты Ғалымжан Есқараұлы Керімбекпен әңгімелестік.

САЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ

мемлекеттің негізгі табыс көзі саналатындықтан бұл органға арнайы мәртебе берілуі қажет

– Бенджамин Франклин «бұл әлемде өлім мен салықтан ғана қашып құтыла алмайсың» деген екен. Салық ұғымының тарихы қайдан бастау алады?

– Салық – мемлекеттің құрылуымен бірге пайда болған-дықтан мемлекеттің өмір сүруі мен дамуының негізі. Мемлекеттік құрылымның өзгеруі мен өркендеуі, оның салық жүйесінің қайта құрылуымен және жаңаруымен бірге қалыптасады. Салықтың даму тарихы ерте кезеңнен басталғандықтан, бұл құбылыс ретінде – мемлекет пен қоғамның әртүрлі басқарушылық топтарға бөлінуімен бірге сәйкес келді. Салық салудың қалыпты теориялық негізінің пайда болу тарихы көне ғылым түріне жатпайды. XVII ғасырға дейін салық жөніндегі барлық көзқарастар кездейсоқ сипатта болып, яғни ғылымның ешбір саласына жатқызылмай, қоғам оны өзіндік бір ғылым ретінде мойындамады. Әр мемлекеттің басқарушысы өзіндік саясат жүргізіп, ретсіз салықты енгізді және өзі қалаған мөлшерде өндіріп алып отырды. Сондықтан салық Рим империясының өзінде тек қазыналық қызметті ғана емес, сонымен қатар техникалық реттеуші және экономикалық қатынастарды қайта бөлу қызметін де атқарды. Сол кезеңде салықтық төлемнің саны 200-ден астам болды. Сондай-ақ, кейінгі салықтық жүйенің қалыптасуы өзгертілген түрде Ежелгі дүниенің жүйесін қайталады. Осыған орай, салықтың салық салу объектісін айқындау, салықтық төлемнің түрін енгізу жолдары осы күнге дейін сақталғанын айта кету қажет. Ежелгі Рим мемлекетімен бүгінгі Қазақстан Республикасының салық жүйесін салыстырған кезде, бірнеше салықтың түрі ұқсас болып келетіні байқалады.

Ерте кезеңде салық салу басшының саясатына байланысты болды. Көреген басшылар өз халқының жағдайына қарай, салықты әділетті түрде алып отырған. Көп жағдайда соғыста жеңіске жеткен мемлекет жеңілген мемлекетке аса ауыр түрде салық салып, бар малын тартып алған. Соғыста өз еркімен берілген мемлекетке көп салмақ салынбаған. Мұны Томирис ханшайымның: «Егер де соғыспастан өз еркімен берілетін болсаңдар, күнделікті тыныс-тіршілігіңді жалғастыра бересің. Біз сендерге тиіспейміз» деп айтқаны туралы тарихи жазбадан кездестіруге болады.

Атақты қолбасшы Әмір Темір «Халықтан кірістер мен контрибуциялар жинау туралы» қаулысында: «Алым, салық жинау кезінде мүмкіндігінше халыққа ауыртпашылық түсірмеу керек және аумақтағы елдімекенге салмақ салуды азайту қажет. Өйткені, халықтың кедейленуі мемлекеттің қазынасының тапшылығына әкелсе, ал мемлекеттік мұқтаждықты өтеуге қажетті қаражаттың болмауы әскери және басқа күштердің ыдырап кетуіне әкеледі. Ал енді жеткілікті, мықты әскердің және басқа да күштердің болмауы – мемлекеттік өкімет билігін және мемлекетті әлсіретеді» деп даналық тұжырым жасаған.

Кенесары хан салық саясатына ауқымды өзгеріс енгізген

– Ерте замандағы салық түрлерін айтып өттіңіз. Ал Қазақ хандығы кезінде салықтың қандай түрлері болды?

– Қазақ хандығы дәуірінде халық, негізінен, сол кезеңде аталған салық түрінің бәрін пайдаланды. Ауылдастың шаруашылығын басқару, маусымдық көші-қон мерзімін белгілеу, дау-жанжалды әділ шешу, ауылға түскен салықтың мерзімінде төленуін қадағалау мәселесін Ауылбасы атқарды. Қазақтың ханы елді билеумен қатар, әскердің жоғарғы басшысы болды, халықтан әртүрлі салықты жинап алды (сыйлық, соғым, байғазы, жылу, айып, құн төлету, барымта, т.б.). Қазақ хандығының аумағы мен халқы ханның туыстары-сұлтандары басқаратын уәдйеге бөлінді. Әрбір болыс 10 мың жанұядан тұратын ұлыстарға бөлінді. Әрбір ұлыс өзіндік территория мен дербес әскерді иеленді. Аппарат пен әскери қолды ұстау үшін хандар өздеріне бағынышты халықтан экономикалық және саяси жағдайға байланысты салықты белгілеп жинастырды.

Негізінен келесі міндетті төлемдер қолданылды: бадж (баж) – әрбір отбасыдан алынатын салық, кейде «Түтін салығы» деп аталды; харадж – отырықшы халықтан

алынатын жер салығы; ұшыр – көшпенді халықтың мал басынан жиналатын 5% мөлшеріндегі салық; зекет – малдың қырықтан бір мөлшерінде алынатын шаруашылыққа салынатын салық; соғым – қыс мезгілінде хан жанұясына ет беруді көздейтін табиғи нысандағы салық; ханлық – арызданушы адамның шағым сомасынан 10%-ды құрайтын соттық баж.

Салық жүйесінің ғасырлар бойы дамып, өркендетті түрде қалыптасқан шағы XVII ғасырдың соңы мен XVIII ғасырдың басына түспа-тұс келді. Оның ірге тасын қалаушының ішіндегі ең негізгісі – Адам Смит. Ол өзінің 1776 жылы шыққан «Халықтар байлығының табиғаты мен себептерін зерттеу жөнінде» кітабында: «Мемлекеттің тұрғындары өздерінің табысына қарай мемлекеттің мұқтаждығын қанағаттандыру үшін атсалысуы тиіс. Олар төлейтін төлем – салықтың мөлшері өте дәл айқындалғаны, сондай-ақ төлеу мерзімі, төлеу тәсілі және төленетін сомасы өте анық болуы қажет. Салықты алу кезеңі мен уақыты немесе тәсілі салық төлеуші үшін ыңғайлы әрі қолайлы болуы керек.

Сонымен қатар, әрбір салықтың салмағы халықтың жан қалтасын ойсыратып кетпей, мүмкіндігінше аздап алынуы қажет. Сонда мемлекет қазынасына табыс мөлшерлеген межеден артық болмаса, кем түспейді» деп жазған еді. Адам Смиттің көзқарасы Әмір Темірдің жүргізген саясатымен сәйкес келеді.

Қазақ тарихындағы мемлекеттің салық саясатына аса ауқымды өзгеріс енгізген Кенесары хан еді. Кенесары ханның салық жинау саясатындағы негізгі мақсаты – жеке феодалдар жинайтын салықты, хан қазынасына түсетін жалпы салықпен ауыстыру. Бұл феодалдық салықты мемлекеттік салықпен ауыстыру қадамы болды. Нақтырақ айтқанда, салықты жинайтын би-болыс пен көпестің қызметін ханның тағайындаған арнайы өкілі атқарады. Кенесары ханның бастамасымен ұйымдастырылған салық жинау қызметі жергілікті бай-манаптың іштей ренішін туғызды. Себебі, салық жинау кезіндегі біраз табысынан қағылды. Дегенмен, Кенесары хан бүгінгі таңдағы Салық қызметі органының қалыптасуына мұрындық болды.

Ашық салық жүйесін қалыптастыру маңызды

– Ал Қазақстанның қазіргі салық жүйесі туралы пікіріңіз қандай?

– Қазақстан Республикасы тәуелсіз мемлекет болғанынан бастап салық жүйесіне көптеген өзгерістер енгізілді және өзінің даму барысында еліміздің салық жүйесі реформалаудың бірнеше кезеңінен өтті. Еліміздің Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев бытырғы Жолдауында «Экономиканың тұрақты өсуі – салық саясатының түсінікті және болжауға болатындай етіп жүргізілуіне тікелей байланысты екенін» атап өтті. Фискалдық реттеуді қайта жаңғырту үшін 2023 жылы жаңа

Салық кодексінің әзірленетініне және оның ең өзектісі саналатын салықтық әкімшілендіру мәселесінің толық қайта жазылуы тиіс екеніне аса назар аударды. Сондай-ақ, жұмыстың барысында жүзбе-жүз кездесудің болмайтыны және салықтық бақылау қызметін толық цифрландырудың қажеттілігі аталып өтті. «Тағы бір басымдылық – салықтық ынталандыру шарасының тиімділігін арттыру. Ол үшін экономиканың әртүрлі саласында дифференциалды салық мөлшерлемесіне көшу керек. Пайданың технологиялық жаңғыруға және ғылыми әзірлемелерге жұмсалған бөлігіне салынатын корпоративті табыс салығын төмендету немесе одан босату тәсілін енгізу керектігі де аталды.

Салық төлеушінің салықтан жалтаруын азайту мақсатында арнайы салық режимін жеңілдету, салық жүктемесін төмендетумен ұйымды қасақана бөлшектеуге жол бермеудің мәселесі де жаңа Салық кодексінде қарастырылуы және сауда-саттықтың заман талабына сай өркендеуі үшін мөлшерлемесі қолайлы және тәртібі қарапайым берілген Бөлшек сауда салығын қолданудың аясын кеңейтудің қажеттілігі де қарастырылды.

Сонымен қатар, Мемлекет басшысы жаңа сайланған Парламент палаталарының бірінші бірлескен отырысында ашық салық жүйесін қалыптастыру туралы баса айтты. Президенттің пікірі бойынша «Кәсіпкерлік белсенділікті ынталандыру қажет, ол үшін тұрақты және ашық салық жүйесін қалыптастыру керек. Ол ұлттық байлықты оңтайлы бөлуді, экономикалық белсенділіктің жоғары деңгейін және экономиканың басым секторларын мақсатты қолдауды қамтамасыз етуі тиіс». Сондай-ақ, ол жоғары табысты ірі кәсіпорындар мен шикізатты экспорттаушы компанияның мемлекетке салықты көбірек төлеуі керектігін де қосты. Бұл дүние жүзінде кең тараған тәжірибе. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев 2023 жылы 20 наурызда Салық кодексіне енгізілген өзгерістерге қол қойды.

Оңы мен солы

– Еліміздің салық саясатының мықты тұстары қандай?

– Мемлекетімізде оңайлатылған, әсіресе кәсіпкерлер үшін салыстырмалы түрде қарапайым және түсінікті салық салу жүйесі қолданылады және Қазақстанда шетелмен салыстырып қарағанда салық мөлшерлемесі әлдеқайда төмен. Сондай-ақ, салықтық жеңілдік пен ынталандыру көп беріледі. Дүниежүзілік банк жүргізген «Бизнесті жүргізу 2020» есебі бойынша, Қазақстан салық төлеудің жеңілдігі мен бизнеске берілген талапты сақтау ауыртпалығын өлшейтін «Салық төлеу» көрсеткішіне сәйкес 190 мемлекеттің ішінде 25-ші орын алады. Есептілікте жаңартуды қажетсінетін кейбір бағыттардың, оның ішінде салықтық заңнаманы сақтаудың мерзімін, шығынды азайту мен салық жүйесін жеңілдету шаралары көрсетілген, салық төлеуден жалтарудың деңгейі ЖІӨ көлеміне шаққанда 20–25% мөлшерінде бағаланады. Бұл аталған іс-шаралар мемлекеттік кірістерді жинау үшін және еліміздің экономикалық өркендеуіне ықпал етеді.

– Ал Қазақстанның салық саясатының әлсіз тұстары бар ма?

– Бар. Мәселен, елімізде 2001 жылдан бері Салық кодексі бірнеше мәрте қабылданды. Сондықтан бірнеше Заң аясында 1000-ға жуық түзету мен өзгертулер енгізілді. Оның әлсіз тұстарына: салық қызметі органының арнайы орган ретінде мәртебесінің болмауы және салық органы қызметкері жалақысының төмен болуы, қызметкерге берілетін әлеуметтік пакеттің тыс қалуы, қазіргі Салық кодексін түсініп оқудың қиындығы, яғни қазақшаға дұрыс аударылмауы, көптеген түзетудің енгізілуі, қазақша нұсқасына еш назар аудармастан Салық кодексінің орысша нұсқасының жиі қолданылуы жатады. Оған қоса, елімізде салық жеңілдігінің 200-ден аса түрі бар. Өз кезегінде салық саясаты шеңберіндегі көптеген жеңілдіктер, сондай-ақ оның жүйесіз және бұлыңғыр қолдану аясы бәсекелестікті бұрмалап қояды, сонымен қатар бюджетке алынбаған түсімдер ретінде салық базасын азайтады.

– Еліміздің салық саясатын оңтайландыру мен тиімді пайдалану үшін қандай мүмкіндіктерді қарастыруға болады?

– Алдымен, салық кодексін қолдануды жеңілдету шаралары. Салық жүйесін қолайлы болуы үшін ықшамдау керек, нақтырақ айтқанда, заңдар мен нормалардан мәнісіз түсіндірмелерді алып тастау маңызды. Одан кейін салық саясатында ашықтықты қамтамасыз ету. Ашықтық салық төлеуші мен Үкіметтің арасындағы сенімді нығайту үшін қажет. Сонымен қатар, мемлекеттік мекемелердің арасындағы үйлесімділікті арттырған жөн. Салық қызметі органына мемлекеттің ең сенімді органы ретінде арнайы мәртебе берілуі қажет, сондай-ақ салық саясаты мен әкімшіліктің елдің экономикалық және әлеуметтік мақсатына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін барлық министрлік пен мемлекеттік мекемелердің ақпараттық базасына қол жетімділігін қамтамасыз етуі тиіс. Бұл мемлекеттік қызметтің сапалы көрсетілуіне және уақыттың үнемді пайдаланылуына ықпал етеді.

Еліміздің салық саясатында жүзеге асатын іс-шараларын насихаттау және салық төлеушінің арасында «Салық мәдениетін» қалыптастыру мақсатында, сондай-ақ әрбір тұлғаның салық төлеуге деген азаматтық борышын арттыру бағытында ҚР Үкіметі Ғылым және жоғары білім министрлігімен бірге, еліміздің Ұлттық немесе жетекші ЖОО-да «Салықтық менеджмент», «Салық салу», «Салық ісі» және басқа да білім беру бағдарламасын енгізу жұмысын қолға алуы тиіс. Бұл тәжірибе көптеген дамыған елдің тәжірибесінде кездеседі. Қорыта келгенде, Қазақстанда салық саясаты мен салық тетігінің тиімділігін арттыру – елдің экономикалық дамуы үшін өте маңызды болып саналады.

Әңгімелескен
Досбол АТАЖАН.

Алматы қаласы мәслихаты шешімін мемлекеттік тіркеу туралы АҚПАРАТ	
Алматы қаласы мәслихатының 2023 жылғы 8 желтоқсандағы №73 шешімі Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау Банкінің мемлекеттік тізілімінде электрондық түрде 2023 жылғы 14 желтоқсанда №189917 болып тіркелді.	
ШЕШІМ	№73
2023 жылғы 8 желтоқсан	
Алматы қаласында әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидаларын бекіту туралы	
Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Заңының 6-бабының 2-3 тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 30 маусымдағы №523 қаулысымен бекітілген Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларына сәйкес Алматы қаласының мәслихаты ШЕШТІ : 1. Осы шешімнің 1-қосымшасына сәйкес Алматы қаласында әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидалары бекітілсін. 2. Осы шешімнің 2-қосымшасына сәйкес Алматы қаласы мәслихатының кейбір шешімдерінің күші жойылды деп танылсын. 3. Осы шешім алғаш ресми жарияланған күннен бастап, ал 41-тармағының 8) және 9) тармақшалары 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізіледі.	
Алматы қаласы мәслихатының төрағасы	М.ОТЫНШИЕВ.
<i>Алматы қаласы мәслихатының 2023 жылғы 8 желтоқсандағы №73 шешіміне 1-қосымша</i>	
Алматы қаласында әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидалары	
1. Осы Алматы қаласында әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Заңына, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 30 маусымдағы №523 «Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» қаулысына сәйкес әзірленді және әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың тәртібін белгілейді.	
1. Жалпы ережелер	
2. Әлеуметтік көмек ақшалай немесе заттай нысанда және Алматы қаласында тұрақты тіркелген және тұрақты тұратын азаматтарға біржолғы және (немесе) мерзімді (ай сайын, тоқсан сайын, жартыжылдықта 1 рет, жылына 1 рет) көрсетіледі. 3. Осы Қағидаларда келесі ұғымдар қолданылады: 1) «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы (бұдан әрі – уәкілетті ұйым) – Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік қызметтерді көрсету, «бір терезе» қағидаты бойынша өтініштерді қабылдау және олардың нәтижелерін көрсетілетін қызметті алушыға беру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру, мемлекеттік қызметтерді электрондық нысанда көрсетуді қамтамасыз ету үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған заңды тұлға; 2) арнайы комиссия – мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек көрсетуге үміткер адамның (отбасының) өтінішін қарау бойынша Алматы қаласы әкімінің шешімімен құрылатын комиссия; 3) мереке күндері – Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мереке күндері; 4) әлеуметтік көмек – Алматы қаласы әкімдігінің мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына (бұдан әрі – алушылар), сондай-ақ атаулы күндер мен мереке күндеріне орай ақшалай немесе заттай нысанда көрсететін көмек; 5) әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган – әлеуметтік көмек көрсетуді жүзеге асыратын Алматы қаласы аудандарының әкімдіктері; 6) ең төмен күнкөріс деңгейі – Алматы қаласының статистика органы есептейтін ең төмен тұтыну себетінің құнына тең, бір адамға шаққандағы өкілдік кіріс; 7) жан басына шаққандағы орташа кіріс – отбасының бір айдағы жиынтық кірісінің отбасының әрбір мүшесіне тура келетін үлесі; 8) мерекелік күндер (бұдан әрі – атаулы күндер) – Қазақстан Республикасының кәсіптік және өзге де мерекелері; 9) учаскелік комиссия – атаулы әлеуметтік көмек алуға өтініш жасаған тұлғалардың (отбасылардың) материалдық жағдайына зерттеп-қарау жүргізу үшін Алматы қаласы аудан әкімінің шешімімен құрылатын арнаулы комиссия; 10) шекті шама – әлеуметтік көмектің бекітілген ең жоғары мөлшері. 11) көпбалалы отбасы – құрамында бірге тұратын көмелетке толмаған төрт және одан көп балалары, оның ішінде көмелеттік жасқа толғаннан кейін білім беру ұйымдарын бітіретін уақытқа дейін (бірақ жиырма үш жасқа толғанға дейін) орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында күндізгі оқу нысаны бойынша білім алатын балалары бар отбасы; 12) транскрипт – кредиттер мен бағаларды көрсететін тиісті оқу кезеңі ішіндегі игерілген пәндер тізбесі мен оқу жұмысының басқа түрлерінен құралған құжат; 13) АИТВ инфекциясы – адамның иммун тапшылығы вирусынан туындаған, иммундық жүйенің ерекше зақымдануымен сипатталатын және жүре пайда болған иммун тапшылығы синдромы қалыптасқанға дейін оның бау бұзылуына әкел соғатын созылмалы инфекциялық ауру; 4. Әлеуметтік көмек өтініш берілген сәттен бастап алдыңғы тоқсанға берілген кірістер туралы мәліметтер негізінде өтініш берілген айдан бастап тағайындалады. Жиынтық кіріс Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығымен бекітілген (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде №32609 болып тіркелген) мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек алуға үміткер адамның (отбасының) жиынтық кірісін есептеу қағидаларына сәйкес есептеледі. 5. Учаскелік және арнайы комиссиялар өз қызметін Алматы қаласының әкімдігі бекітетін ережелердің негізінде жүзеге асырады. 6. Әлеуметтік көмек алушылары ұсынған мәліметтерінің растығына Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілікте болады. 7. Заттай нысандарды әлеуметтік көмек қызмет көрсету жолымен беріледі, ал оның өнім берушісі Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган арқылы анықталады.	
2. Әлеуметтік көмек алушылар санаттарының тізбесін айқындау және әлеуметтік көмектің мөлшерлерін белгілеу тәртібі	
8. Азаматтарды мұқтаждар санатына жатқызу үшін: 1) дүлей апаттың немесе өрттің салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келуі не әлеуметтік маңызы бар аурулардың болуы; 2) жергілікті өкілді органдар ең төмен күнкөріс деңгейіне еселік қатынаста белгілеген шектен аспайтын жан басына шаққандағы орташа табыстың болуы; 3) жасының егде тартуына байланысты өзіне-өзі күтім жасай алмауы негіз болып табылады. 9. Арнайы комиссия әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытынды шығарған кезде Алматы қаласының мәслихаты бекіткен азаматтарды мұқтаждар санатына жатқызу негіздерінің тізбесін басшылыққа алады. 10. Алушылардың жекелеген санаттары үшін атаулы күндер мен мереке күндеріне орай әлеуметтік көмектің мөлшерін Алматы қаласы әкімінің келісімі бойынша бірыңғай мөлшерде белгілейді. 11. Әрбір жекелеген жағдайда көрсетілетін әлеуметтік көмек мөлшерін арнайы комиссия айқындайды, ал оны әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытындыда көрсетеді.	
3. Әлеуметтік көмек көрсету үшін атаулы күндер мен мереке күндерінің тізбелері, сондай-ақ әлеуметтік көмек көрсетудің еселігі	
12. Атаулы күндер мен мереке күндеріне әлеуметтік көмек бір рет ақшалай төлем түрінде келесі санаттағы азаматтарға көрсетіледі: Кенес әскерлерінің шектеулі контингентін Ауғанстан Демократиялық Республикасынан шығару күні, мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 5-бабында айқындалған басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлеріне – 100 (жүз) мың теңге. Ұлы Отан соғысының Жеңіс Күніне: 1) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 4-бабымен белгіленген, Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне – 1 (бір) миллион теңге; 2) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 6-бабымен белгіленген, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлерге – 100 (жүз) мың теңге; 3) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 5-бабында айқындалған басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлеріне – 100 (жүз) мың теңге. 4) Ұлы Отан соғысында қаза тапқан (қайтыс болған, хабар-ошарсыз кеткен) жауынгерлердің екінші рет некеге тұрмаған жесірлеріне – 100 (жүз) мың теңге; 5) Ауғанстандағы немесе ұрыс қимылдары жүргізілген басқа да мемлекеттердегі ұрыс қимылдары кезінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі, ауруға шалдығуы салдарынан қаза тапқан (хабар-ошарсыз кеткен) немесе қайтыс болған әскери қызметшілердің отбасыларына – 100 (жүз) мың теңге; 6) Ұлы Отан соғысы кезеңінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі немесе ауруға шалдығуы салдарынан қайтыс	

болған мүгедектігі бар адамның немесе жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысы кезеңінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі немесе ауруға шалдығуы салдарынан болған мүгедектігі бар адамдарға теңестірілген қайтыс болған адамның екінші рет некеге тұрмаған зайыбы (жұбайы), сондай-ақ жалпы ауруға шалдығуы, жұмыста мертігуі және басқа да себептер (құқыққа қарсы келетіндерді қоспағанда) салдарынан болған мүгедектігі бар адам деп танылған, қайтыс болған Ұлы Отан соғысы қатысушысының, партизанның, астыртын әрекет етушінің, «Ленинградты қорғаны үшін» медалімен немесе «Қоршаудағы Ленинград тұрғыны» белгісімен наградталған азаматтың екінші рет некеге тұрмаған зайыбына (жұбайына) – 50 (елу) мың теңге;
7) Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі және мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, сондай-ақ 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталмаған адамдарға – 50 (елу) мың теңге;
Осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген бірнеше санаттарға жататын әрбір адамға атаулы күндер мен мереке күндеріне әлеуметтік көмек тек бір негіз бойынша ғана аударылады.
Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күні: Қазақстандағы 1986 жылғы 17-18 желтоқсан оқиғасына қатысып, «Жаппай саяси қуғын-сүргіндер құрбандарын ақтау туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіпке сәйкес ақталған тұлғалар – 250 (екі жүз елу) мың теңге.
13. Мереке күндеріне әлеуметтік көмек біржолғы ақшалай төлем түрінде осы Қағидалардың 24-тармағының 15) тармақшасында көрсетілген азаматтарға тұрғын үй алу үшін 1 (бір) миллион теңге мөлшерінде көрсетіледі:
1) 1-2 қаңтар – Жаңа жыл;
2) 8 наурыз – Халықаралық әйелдер күні;
3) 21-23 наурыз – Наурыз мейрамы;
4) 1 мамыр – Қазақстан халқының бірлігі мерекесі;
5) 6 шілде – Астана күні;
6) 30 тамыз – Қазақстан Республикасының Конституциясы күні;
7) 25 қазан – Республика күні;
8) 16 желтоқсан – Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күні.
Әлеуметтік көмек алушының «Отбасы бан» акционерлік қоғамында ашылған банк шотына аударылады.

4. Өрттің немесе табиғи зілзаланың салдарынан зардап шеккен азаматтарға (отбасына) не оның мүлкіне залал келтіруіне байланысты әлеуметтік көмекке жүгіну, біржолғы әлеуметтік көмектің шекті мөлшері және мерзімдері

14. Өрттің немесе табиғи зілзаланың салдарынан зардап шеккен азаматтарға ақшалай төлемдер түрінде әлеуметтік көмек келесі мөлшерлерде көрсетіледі:
баспанасынан айырылғанда, бүлінгенде, елеулі зиян келгенде баспана иесінің отбасына 200 (екі жүз) айлық есептік көрсеткішке дейін;
төтенше жағдай және өрт салдарынан қазалы жағдай орын алғанда қайтыс болған отбасының әр мүшесіне – 50 (елу) айлық есептік көрсеткіш.
Әлеуметтік көмек төтенше жағдай туындаған күннен бастап алты айдан кешіктірілмей көрсетіледі.

5. Біржолғы әлеуметтік көмек көрсетудің шекті мөлшері

15. Жан басына шаққанда орташа табысы күнкөріс деңгейінің екі есе мөлшерінен аспайтын отбасыларға (азаматтарға) жылына бір рет әлеуметтік көмек 20 (жиырма) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде көрсетіледі.
16. Ыстық және (немесе) суық сумен, газбен жабдықтаудың жеке есептеуіш құралдарын сатып алу, орнату немесе тексеруден өткізу шығындарын өтеуге арналған әлеуметтік көмек жан басына шаққанда орташа табысы күнкөріс деңгейінің үш есе мөлшерінен аспайтын төменде көрсетілген азаматтарға бір құрал үшін 3,4 (үш бүтін оннан төрт) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінен аспайтын көлемде көрсетіледі:
1) мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек және (немесе) тұрғын үй көмегін алатын тұрмыс жағдайы төмен азаматтарға (отбасыларына);
2) бірге тұратын төрт немесе одан да көп көмелет жасына толмаған балалары бар көпбалалы отбасыларына;
3) бірінші, екінші және үшінші топтағы мүгедектігі барларға;
4) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнет жасына толған зейнеткерлерге.
Әлеуметтік көмектің аталған түрі ыстық және (немесе) суық сумен және (немесе) газбен және (немесе) газ құбырымен жабдықтау құралдарын орнатқан немесе тексеруден өткізген күннен бастап алты айдан кешіктірмей көрсетіледі.
17. Жеке тұрғын үй иесіне жалпы басынан тұрғын үйге дейін газ құбырын орнату және жүргізу шығындарын өтеу үшін әлеуметтік көмек жан басына шаққандағы орташа табысы күнкөріс деңгейінің үш есе мөлшерінен аспайтын келесі санаттағы азаматтарға 100 % шығыны мөлшерінде, бірақ үш нүктеден көп емес:
1) мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек және (немесе) тұрғын үй көмегін алатын тұрмыс жағдайы төмен азаматтарға (отбасыларына);
2) бірге тұратын төрт немесе одан да көп көмелет жасына толмаған балалары бар көпбалалы отбасыларына;
3) құрамында бірінші, екінші, үшінші топ мүгедектігі бар отбасыларына;
4) мүгедектігі бар балаларды тәрбиелейтін отбасыларына;
5) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнет жасына толған зейнеткерлерге.
Аталған газ құбырын жалпы басынан үйге дейін орнату және жүргізу шығындарын өтеу біржолғы болып есептеледі және алған өтініш иесіне, отбасы мүшелеріне және онымен бірге тұрақты тұратын адамдарға қайта көрсетілмейді.
18. Әлеуметтік көмектің аталған түрлері тиісті қаржы жылына жергілікті бюджетте осы мақсаттарға қарастырылған қаражат шегінде көрсетіледі.

6. Мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына мерзімді әлеуметтік көмек көрсетудің шекті мөлшерлері

19. Әлеуметтік көмек азаматтың (отбасы) табысы есепке алынбай ай сайын 6,5 (алты жарым) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде жыл сайын құжаттарын қайта тапсыру талап етілмей (өмірлік) келесі санаттағы азаматтарға көрсетіледі:
1) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 4-бабымен белгіленген Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне;
2) Ұлы Отан соғысында қаза тапқан (қайтыс болған, хабарсыз кеткен) жауынгерлердің екінші рет некеге тұрмаған жесірлеріне;
3) Ауғанстандағы соғыс қимылдары кезінде немесе ұрыс қимылдары болған басқа мемлекеттерде қаза тапқан (хабарсыз кеткен) немесе жаралану, контузия алу, мертігу, аурудың салдарынан қайтыс болған әскери қызметшілердің отбасыларына.
20. Әлеуметтік көмек жан басына шаққандағы орташа табысы күнкөріс деңгейінің 3 (үш) есе мөлшерінен аспайтын келесі санаттағы азаматтарға жыл сайын тағайындалып, жарты жылда бір рет 7 (жеті) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде:
1) Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнет жасына толған зейнеткерлерге (бұдан әрі – зейнет жасына толған зейнеткерлер);
2) бүйрек қызметінің созылмалы жеткіліксіздігімен ауыратын бірінші топтағы мүгедектігі барларға көрсетіледі.
21. Әлеуметтік көмек емдеудің амбулаториялық кезеңінде жүрген және туберкулезге қарсы күрес диспансерінде диспансерлік есепте тұрған туберкулезбен ауырған азаматтарға табысы есепке алынбай, жыл сайын тағайындалып, ай сайын 12 (он екі) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде төленеді.
Егер емдеудің амбулаториялық кезеңінде жүрген және туберкулезге қарсы күрес диспансерінде диспансерлік есепте тұрған туберкулезбен ауырған балаларға тағайындау кезінде ата-анасы (заңды өкілдер) әлеуметтік көмек тағайындау туралы өтініш беруге құқылы. Заңды өкілдер баланы асырап алғандығы және қорғаншылық (қамқоршылық) белгіленгендігі жөнінде тиісті органдар шешімдерінің көшірмелерін ұсынады.
22. Әлеуметтік көмек орташа жан басына шаққандағы табысы күнкөріс деңгейінің бір еселік мөлшерінен аспайтын емтихан сессиясының нәтижелері бойынша «өте жақсы» деген бағаға сәйкес бағалардың баламасын алған, бірақ жиырма үш жасқа толғанға дейін Алматы қаласының жоғарғы оқу орындарында күндізгі бөлімінде оқитын көпбалалы отбасылардан шыққан студенттерге тағайындалады және жүгінген айдың бірінші күнінен бастап ай сайын семестр бітітін айдың соңына дейін 10 (он) мың теңге мөлшерінде төленеді.
23. Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасының шаруашылық жүргізу құқығындағы «ЖИТС алдын алу және оған қарсы күрес жөніндегі орталық» мемлекеттік коммуналдық кәсіпорнында (бұдан әрі – Алматы қаласының ЖИТС орталығы) диспансерлік есепте тұрған, АИТВ инфекциясы бар балаларға әлеуметтік көмек отбасының табысын есепке алмағанда жыл сайын Республикалық ең төменгі күнкөріс деңгейінің 2 (екі) есе мөлшерінде ай сайынғы төлеммен тағайындалады.
Алматы қаласының ЖИТС орталығында диспансерлік есепте тұрған АИТВ жұқтырған балалар үшін ата-аналары (заңды өкілдері) әлеуметтік көмек тағайындау туралы өтініш беруге құқылы. Заңды өкілдері тиісті органның бала (қыз) асырап алу немесе балаларға қорғаншылық (қамқоршылық) белгілеу туралы шешімінен үзінді көшірмені қоса береді.

7. Мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесі

24. Мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына:
1) табиғи апаттың немесе өрттің салдарынан зардап шеккен азаматтар;
2) жан басына шаққандағы орташа табысы күнкөріс деңгейінің екі есе мөлшерінен аспайтын адамдар;
3) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 4-бабымен белгіленген Ұлы Отан соғысының ардагерлері;
4) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 6-бабымен белгіленген жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлер;
5) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 5-бабында айқындалған басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері;
6) Ұлы Отан соғысында қаза тапқан (қайтыс болған, хабар-ошарсыз кеткен) жауынгерлердің екінші рет некеге тұрмаған жесірлері;
7) Ауғанстандағы немесе ұрыс қимылдары жүргізілген басқа да мемлекеттердегі ұрыс қимылдары кезінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі, ауруға шалдығуы салдарынан қаза тапқан (хабар-ошарсыз кеткен) немесе қайтыс болған әскери қызметшілердің отбасылары;
8) Қазақстандағы 1986 жылғы 17-18 желтоқсан оқиғасына қатысып, Қазақстан Республикасының «Жаппай саяси қуғын-сүргіндер құрбандарын ақтау туралы» Заңында белгіленген тәртіпке сәйкес ақталған тұлғалар;
9) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207 бабының 1-тармағына сәйкес зейнет жасына толған зейнеткерлерге;

10) Ұлы Отан соғысы кезеңінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі немесе ауруға шалдығуы салдарынан қайтыс болған мүгедектігі бар адамның немесе жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысы кезеңінде жаралануы, контузия алуы, мертігуі немесе ауруға шалдығуы салдарынан болған мүгедектігі бар адамдарға теңестірілген қайтыс болған адамның екінші рет некеге тұрмаған жайыбы (жұбайы), сондай-ақ жалпы ауруға шалдығуы, жұмыста мертігуі және басқа да себептер (құқыққа қарсы келетіндерлі қоспағанда) салдарынан болған мүгедектігі бар адам деп танылған, қайтыс болған Ұлы Отан соғысы қатысушысының, партизанның, астыртын әрекет етушінің, «Ленинградты қорғағаны үшін» медалімен немесе «Қоршаудағы Ленинград тұрғыны» белгісімен наградталған азаматтың екінші рет некеге тұрмаған жайыбы (жұбайы);

11) бүйрек қызметінің созылмалы жеткіліксіздігімен ауыратын бірінші топтағы мүгедектігі бар адам;

12) Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі және мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдар, сондай-ақ 1941 жылғы 22 маусым – 1945 жылғы 9 мамыр аралығында кемінде алты ай жұмыс істеген (қызмет өткерген) және Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі мен мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталмаған адамдар;

13) мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек және (немесе) тұрғын үй көмегін алатын тұрмыс жағдайы төмен азаматтар (отбасылар);

14) бірге тұратын төрт немесе одан да көп көмелет жасына толмаған балалары бар көпбалалы отбасылар;

15) мемлекеттік тұрғын үй қорынан тұрғын үй немесе жеке тұрғын үй қорынан жергілікті атқарушы орган жалдаған тұрғын үй алу есебінде тұрған көпбалалы отбасылар;

16) Алматы қаласының жоғарғы оқу орындарының күндізгі бөлімінде оқитын көпбалалы отбасылардан шыққан студенттер;

17) бірінші, екінші және үшінші топтағы мүгедектігі барлар;

18) мүгедектігі бар балаларды тәрбиелейтін отбасылар;

19) құрамында бірінші, екінші, үшінші топ мүгедектігі бар отбасылар;

20) емдеудің амбулаториялық кезеңінде жүрген және туберкулезге қарсы күрес диспансерінде диспансерлік есепте тұрған туберкулезбен ауырған азаматтар;

21) Алматы қаласының ЖИТС орталығында диспансерлік есепте тұрған АИТВ-инфекциясы бар балалар;

22) емдеудің амбулаториялық кезеңінде жүрген және туберкулезге қарсы күрес диспансерінде диспансерлік есепте тұрған туберкулезбен ауырған балалардың ата-аналары (заңды өкілі);

23) Екінші дүниежүзілік соғыс кезеңінде фашистер мен олардың одақтастары құрған концлагерьлердегі, геттолардағы және басқа да мәжбүрлеп ұстау орындарындағы көмелетке толмаған тұтқындар;

24) Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнеткерлік жастағы басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері;

25) Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнеткерлік жасқа толмаған басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері;

26) Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексінің 207-бабының 1-тармағына сәйкес зейнеткерлік жасқа толмаған, Қазақстандағы 1986 жылғы 17-18 желтоқсан оқиғасына қатысып, Қазақстан Республикасының «Жаппай саяси қуғын-сүргіндер құрбандарын ақтау туралы» Заңында белгіленген тәртіпке сәйкес ақталған тұлғалар;

27) Ленинград қаласында қоршау кезеңінде қаланың кәсіпорындарында, мекемелері мен ұйымдарында жұмыс істеген және «Ленинградты қорғағаны үшін» медалімен немесе «Қоршаудағы Ленинград тұрғыны» белгісімен наградталған азаматтар;

28) Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 7-бабында мәртебесі анықталған еңбек ардагерлері;

29) бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдар (жұмыс берушінің кінәсінен жұмыста мертіуге ұшыраған немесе кәсіптік ауруға шалдыққан мүгедектірі қоспағанда).

8. Әлеуметтік көмек көрсету тәртібі

24. Атаулы күндер мен мереке күндеріне орай әлеуметтік көмек оны алушылардан өтініштер талап етілмей көрсетіледі.

25. Осы Қағиданың 13-тармағында көрсетілген әлеуметтік көмек алушылардың тізімдерін қалыптастыру тәртібі «Отбасы банк» акционерлік қоғамы мен Алматы қаласының әкімдігі арасындағы келісіммен айқындалады.

26. Мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына берілетін әлеуметтік көмекті алу үшін өтініш беруші өзінің немесе отбасының атынан уәкілетті органға осы Қағиданың 1-қосымшасына сәйкес нысан бойынша өтініш береді, оған мынадай құжаттарды қоса береді:

1) жеке басын куәландыратын құжат (жеке басын сәйкестендіру үшін);

2) тұлғаның (отбасы мүшелерінің) табысы туралы мәліметтер (тұлғаның (отбасы мүшелерінің) табысына қарамай тағайындалатын әлеуметтік көмекті алу үшін тұлғаның (отбасы мүшелерінің) табысы туралы мәліметтер ұсынылмайды);

3) мұқтаждар санатына жатқызу негіздерінің болу фактісін растайтын төменде көрсетілген құжаттардың бірі:

дүлей апаттың немесе өрттің салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне зиян келу фактісін растайтын құжат;

әлеуметтік маңызы бар аурудың болу фактісін растайтын құжат;

жергілікті өкілді орган ең төмен күнкөріс деңгейіне еселік қатнаста белгілейтін шектен аспайтын жан басына

шаққандағы орташа табыстың болу фактісін растайтын құжат;

жасының егде тартуына байланысты өзіне-өзі күтім жасай алмай фактісін растайтын құжат;

4) осы Қағиданың 21-тармағының 15) тармақшасында көрсетілген тұлғалар транскрипті «өте жақсы» деген бағаға сәйкес бағалар баламасын ұсынады.

Салыстырып тексеру үшін құжаттардың төлнұсқалары және көшірмелері ұсынылады. Салыстырып тексерілгеннен кейін құжаттардың төлнұсқасы өтініш берушіге қайтарылады.

27. Осы Қағиданың 9-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген негіз бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына берілетін әлеуметтік көмек көрсетуіне өтініш түскен кезде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган 1 (бір) жұмыс күні ішінде өтініш берушінің құжаттарын тұлғаның (отбасының) материалдық жағдайына тексеру жүргізу үшін учаскелік комиссияға жібереді.

28. Осы Қағиданың 8-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген негіз бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек көрсетуіне өтініш келіп түскен кезде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган 1 (бір) жұмыс күні ішінде өтініш берушінің құжаттарын адамның (отбасының) материалдық жағдайына тексеру жүргізу үшін учаскелік комиссияға жібереді.

29. Учаскелік комиссия құжаттарды алған күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде өтініш берушіге тексеру жүргізеді, оның нәтижелері бойынша осы Қағиданың 2, 3-қосымшаларына сәйкес нысандар бойынша тұлғаның (отбасының) материалдық жағдайы туралы акт жасайды, тұлғаның (отбасының) әлеуметтік көмекке мұқтаждығы туралы қорытынды дайындайды және оларды әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға жібереді.

30. Әлеуметтік көмек көрсету үшін құжаттар жетіспеген жағдайда әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган әлеуметтік көмек көрсетуіне ұсынылған құжаттарды қарау үшін қажетті мәліметтерді тиісті органдардан сұратады.

31. Қажетті құжаттардың бүллінуіне, жоғалуына байланысты өтініш берушінің оларды ұсынуға мүмкіндігі болмаған жағдайда әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган әлеуметтік көмек тағайындау туралы шешімді өзге уәкілетті органдар мен ұйымдардың тиісті мәліметтерді қамтитын деректері негізінде қабылдайды.

32. Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган учаскелік комиссиядан құжаттар түскен күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тұлғаның (отбасының) жан басына шаққандағы орташа табысын есептеуді жүргізеді және құжаттардың толық пакетін арнайы комиссияның қарауына ұсынады.

33. Арнайы комиссия құжаттар түскен күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытынды шығарады, қорытынды оң болған кезде әлеуметтік көмектің мөлшерін көрсетеді.

34. Өтініш берушінің әлеуметтік көмек алуға қажетті құжаттары тіркелген күннен бастап 8 (сегіз) жұмыс күні ішінде әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган қабылданған құжаттар мен арнайы комиссияның әлеуметтік көмек көрсету қажеттігі туралы қорытындысының негізінде әлеуметтік көмек көрсету не көрсетуден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Осы Қағиданың 30 және 31-тармақтарында көрсетілген жағдайларда әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініш берушінен немесе аудандық әкімінің құжаттарды қабылдаған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде әлеуметтік көмек көрсету не көрсетуден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

35. Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган шешім қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде қабылданған шешім туралы (бас тартқан жағдайда – негіздемесін көрсете отырып) өтініш берушіні жазбаша хабарлар етеді.

36. Әлеуметтік көмек көрсетуден бас тарту:

1) өтініш беруші ұсынған мәліметтердің дәйексіздігі анықталғанда;

2) тұлғаның (отбасының) материалдық жағдайына тексеру жүргізуден өтініш беруші бас тартқанда, жалтарғанда;

3) әлеуметтік көмек көрсету үшін Алматы қаласы мәслихаты белгілеген жан басына шаққандағы адамның (отбасының) орташа табысының мөлшерінен асып кеткенде;

4) мемлекеттік қызметті көрсету үшін талап етілетін келісу туралы сұрау салуға уәкілетті мемлекеттік органның теріс жауабы, сондай-ақ сараптаманың, зерттеудің не тексерудің теріс қорытындысы болғанда;

5) Қазақстан Республикасының «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» Заңының 8-бабына сәйкес көрсетілетін қызмет алушының мемлекеттік қызмет көрсету үшін талап етілетін қолжетімділігі шектеулі дербес деректерге қол жеткізуге ұсынылатын келісімінің болмаған жағдайларында жүзеге асырылады.

37. Әлеуметтік көмек алушылар әлеуметтік көмектің мөлшерін немесе оны алу құқығын өзгерту үшін негіз болып табылатын мән-жайлар туындаған жағдайда 10 (он) жұмыс күні ішінде олардың тұрақты тұрғылықты тіркелген жері бойынша әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға хабарлайды.

38. Егер алушы қайтыс болған жағдайда әлеуметтік көмек төлеу азаматтық хал актілерін тіркеу органдарынан (АХАТ) алынған алушының қайтыс болғаны туралы мәліметтер және (немесе) тізмаруд негізінде тоқтатылады.

39. Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы ай сайын 29-на дейін Алматы қаласы Жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасына АИТВ-инфекциясын жұқтырған балалардың тізімін, амбулаториялық емдеу кезеңіндегі туберкулезбен ауыратын адамдардың тізімін, «Каменское Плато» туберкулезге қарсы санаторийіне стационарлық емдеуге жіберілген туберкулезбен ауыртқан адамдардың тізімін және және 7 күннен астам уақыт емделуден қол үзіп қалған туберкулезбен ауыратын адамдардың тізімін ұсынады.

40. Әлеуметтік көмекті көрсетуге шығыстарды қаржыландыру Алматы қаласының бюджетінде ағымдағы қаржы жылына көзделген қаражат шегінде жүзеге асырылады.

9. Санаторий-курорттық емдеу бойынша әлеуметтік көмек

41. Санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмек (бұдан әрі – санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмек) заттай нысанда (Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу заңнамасына сәйкес анықталған санаторий-курорттық мекемелерге жолдама) немесе ақшалай түрде (Қазақстан Республикасының аумағында санаторий-курорттық емделу үшін кеткен шығынды тиісті қаржы жылына бюджеттік есепті жасау барысында бекітілген жолдаманың құны мөлшерінде өтеу) мұқтаж азаматтардың келесі санаттарына көрсетіледі:

1) Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 4-бабына сәйкес мәртебесі белгіленген Ұлы Отан соғысының ардагерлері – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай, тегін;

2) мәртебесі Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 7-бабымен белгіленген еңбек ардагерлері – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай, мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

3) Ұлы Отан соғысында қаза тапқан (қайтыс болған, хабар-ошарсыз кеткен) жауынгерлердің қайта некеге тұрмаған жесірлері – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

4) Ұлы Отан соғысының қайтыс болған мүгедектігі бар немесе жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының мүгедектігі барға теңестірілген адамның қайта некеге тұрмаған жұбайы (зайыбы), сондай-ақ жалпы ауруға шалдығу, жұмыста мертігу және басқа да себептер (құқыққа қайшы келетіндерді қоспағанда) салдарынан мүгедек деп танылған, Ұлы Отан соғысының қайтыс болған қатысушысының, партизанның, астыртын әрекет етушінің, «Ленинградты қорғағаны үшін» медалімен немесе «Қоршаудағы Ленинград тұрғыны» белгісімен наградталған азаматтың қайта некеге тұрмаған жұбайы (зайыбы) – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

5) Екінші дүниежүзілік соғыс кезеңінде фашистер мен олардың одақтастары құрған концлагерьлердің, геттолардың және басқа да еріксіз ұстау орындарының көмелетке толмаған тұтқындарына – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

6) Ленинград қаласындағы қоршау кезеңінде қаланың кәсіпорындарында, мекемелері мен ұйымдарында жұмыс істеген және «Ленинградты қорғағаны үшін» медалімен немесе «Қоршаудағы Ленинград тұрғыны» белгісімен наградталған азаматтарға – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

7) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207 бабының 1 тармағына сәйкес зейнет жасына толған басқа мемлекеттердің аумағындағы жауынгерлік қимылдарының ардагерлері – жан басына шаққандағы орташа табысты есепке алмай мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

8) Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207 бабының 1 тармағына сәйкес зейнет жасына толмаған басқа мемлекеттердің аумағындағы жауынгерлік қимылдарының ардагерлері үшін – жан басына шаққандағы орташа табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінің үш еселенген мөлшерінен аспайтын ескере отырып, санаторий-курорттық емделуге берілетін жолдама құнының 25% мөлшерінде төлей отырып, бірақ екі жылда бір реттен артық емес;

9) Қазақстан Республикасының «Жаппай саяси қуғын-сүргіндер құрбандарын ақтау туралы» Заңында белгіленген тәртіпке сәйкес Қазақстандағы 1986 жылғы 17-18 желтоқсан оқиғасына қатысып, ақталған, Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінің 207 бабының 1 тармағына сәйкес зейнеткерлік жасқа толмағандарға – санаторий-курорттық емделуге берілетін жолдама құнының 25% мөлшерінде төлей отырып, жан басына шаққандағы орташа табысы үш еселенген күнкөріс деңгейінен аспайтын шаманы ескере отырып, бірақ екі жылда бір реттен артық емес;

10) жасына байланысты зейнетке шыққан зейнеткерлерге – ең төменгі күнкөріс деңгейінің үш есе мөлшерінен аспайтын жан басына шаққандағы орташа табысы есепке алына отырып, мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің есебінсіз алатын зейнетақысының 25% мөлшерінде төлей отырып;

11) осы Қағиданың 24-тармағының 29) тармақшасында көрсетілген бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдарды алып жүретін адамдарға олардың санаторий – курорттық емделуді ұсынатын ұйымда болған кезеңінде, бірақ бір ілесіп жүретін адамнан аспайтын мерзімге-емдеу рәсімдерін қоспағанда, тұру және тамақтану үшін ақы төленетін жан басына шаққандағы орташа табысын есепке алмағанда Қазақстан Республикасының шегінде санаторий-курорттық емделгені үшін шығындарды өтеу.

Бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдарға санаторий-курорттық емделу Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне сәйкес ұсынылады.

42. Заттай нысандағы санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмекті алу үшін өтініш беруші әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға өтінішке қоса мынадай құжаттарды:

1) жеке басын куәландыратын құжат;

2) Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі міндетін атқарушының 2020 жылғы 30 қазандағы «Денсаулық сақтау саласындағы есепке алу құжаттамасының нысандарын, сондай-ақ оларды толтыру жөніндегі нұсқаулықтарды бекіту туралы» № ҚР ДСМ-175/2020 бұйрығымен бекітілген № 068/у нысанындағы санаторий-курорттық емделуге жолдама алу үшін анықтама, осы Қағиданың 41-тармағының 11-тармақшасында көрсетілген адамдарды қоспағанда;

3) осы Қағиданың 41-тармағының 1), 7), 8) тармақшаларында көрсетілген адамдар, Қазақстан Республикасының «Ардагерлер туралы» Заңының 9-бабымен көрсетілген құжатты;

4) осы Қағиданың 41-тармағының 9) тармақшасында көрсетілген адамдар, Қазақстан Республикасының «Жаппай саяси қуғын-сүргін құрбандарын оңалту туралы» Заңына сәйкес оңалту туралы куәлік;

5) осы Қағиданың 41-тармағының 2), 3), 4), 5), 6), 7) және 10) тармақшаларында көрсетілген адамдардың зейнетақы мөлшері туралы құжаты;

6) осы Қағиданың 41-тармағының 8), 9), 10) тармақшаларында көрсетілген адамдардың (отбасы мүшелерінің) табысы туралы мәліметтер;

7) осы Қағиданың 41-тармағының 11) тармақшасында көрсетілген адамдар: мүгедектігі бар адамның әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға берген санаторий-курорттық ұйымның жолдамасының көшірмесі, төлемді растайтын құжат, санаторий-курорттық ұйымның орындалған жұмыстарының актісі.

Осы Қағиданың 41-тармағының 8) тармақшасында көрсетілген адамдар үшін жыл сайын санаторий-курорттық емделуге 180 жолдама беріледі, осы Қағиданың 41-тармағының 9) тармақшасында көрсетілген адамдар үшін жыл сайын санаторий-курорттық емделуге 120 жолдама беріледі.

Құжаттар салыстырып тексеру үшін түпнұсқаларда ұсынылады, содан кейін құжаттардың түпнұсқалары өтініш берушіге қайтарылады.

Өтінішті қабылдаған әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органның маманы, құжаттар пакетінің толықтығын тексереді.

Осы Қағиданың 41-тармағының 8), 9), 10) тармақшаларында көрсетілген адамдар үшін құжаттар топтамасы сәйкес келген кезде оларды қабылдаған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде құжаттарды учаскелік комиссияға жібереді.

Учаскелік комиссия құжаттарды алған күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде тексеру жүргізеді, оның нәтижелері бойынша материалдық жағдай туралы акт жасайды, осы Қағидаларға 2, 3-қосымшаларға сәйкес нысан бойынша адамның санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмекке мұқтаждығы туралы қорытынды дайындайды және оны әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға жібереді.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініш қабылдаған күннен бастап 8 (сегіз) жұмыс күні ішінде өтініш берушіге санаторий-курорттық емделуді ұсынуға құжаттарды рәсімдеу туралы не рәсімдеуден бас тарту туралы шешім қабылдайды және шешім қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде санаторий-курорттық емделуді ұсынуға құжаттарды рәсімдеу, не еркін нысанда дәлелді бас тарту туралы хабарламаны жолдайды.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган қабылданған құжаттар негізінде келіп кіру кестесіне сәйкес осы Қағиданың 4-қосымшасындағы нысан бойынша өтініш берушілерге жолдама беру журналына (бұдан әрі – Журнал) қол қойдырып, әрі қарай өтініш берушіге жолдаманы береді.

Санаторий-курорттық жолдаманы белгілі бір себептермен (өлім, ауру және уәкілетті орган дәлелді деп таныған басқа да себептер) пайдалану мүмкін болмаған жағдайда, ол әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға қайтарылуға және кезектілік тәртібімен басқа адамға берілуі тиіс.

Қайтарылған санаторий-курорттық жолдамалар Журналда тіркеледі.

Санаторий-курорттық жолдаманы дәлелді себептермен пайдаланбаған кезде берілген санаторий-курорттық жолдама мүмкіндігінше айырбастауға жататын санаторий-курорттық жолдамада көрсетілген кіру басталғанға дейін үш күннен кешіктірмей кіру кестесіне сәйкес басқа кезеңдегі санаторий-курорттық жолдамаға ауыстырылады.

43. Санаторий – курорттық емделуге ақшалай түрде әлеуметтік көмек алу үшін (осы Қағиданың 41-тармағының 8), 9) тармақшаларында көрсетілген адамдарды қоспағанда) өтініш беруші 60 (алпыс) күнтізбелік күн ішінде, бірақ 10 (он) күнтізбелік күннен кешіктірмей, санаторий-курорттық емдеу бойынша қызметтер көрсететін ұйымға (бұдан әрі – ұйым) осы Қағиданың 42-тармағына сәйкес құжаттарды қоса бере отырып, әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға өтініш береді.

Құжаттар салыстырып тексеру үшін түпнұсқаларда және көшірмелерде ұсынылады, содан кейін құжаттардың түпнұсқалары өтініш берушіге қайтарылады.

Өтінішті қабылдаған әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органның маманы құжаттар пакетінің толық болуын тексереді.

Осы Қағиданың 41-тармағының 10) тармақшасында көрсетілген адамдар үшін құжаттар топтамасы сәйкес келген кезде оларды қабылдаған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде құжаттарды учаскелік комиссияға береді.

Учаскелік комиссия құжаттарды алған күннен бастап 2 (екі) жұмыс күні ішінде тексеру жүргізеді, оның нәтижелері бойынша материалдық жағдай туралы акт жасайды, осы Қағидаларға 2, 3-қосымшаларға сәйкес нысандар бойынша адамның санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмекке мұқтаждығы туралы қорытынды дайындайды және оларды әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға береді.

Әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган өтініштерді келіп түсуіне қарай тіркеледі.

Алушы ұсынған мәліметтердің дәйексіздігі анықталған жағдайда санаторий-курорттық емделуге төленген әлеуметтік көмек сомасы ерікті түрде немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзгеше тәртіппен қайтарылуы тиіс.

Санаторий-курорттық емделуге әлеуметтік көмек күнтізбелік бір жыл ішінде 12 (он екі) күнтізбелік күннен аспайтын мерзімге бір реттен артық көрсетілмейді.

10. Көрсетілетін әлеуметтік көмекті тоқтату және қайтару үшін негіздемелер

45. Әлеуметтік көмек келесі жағдайларда тоқтатылады:
- алушы қайтыс болғанда;
  - алушы Алматы қаласынан тыс жерге тұрақты тұруға кеткенде;
  - алушыны мемлекеттік медициналық-әлеуметтік мекемелерге тұруға жібергенде;
  - өтініш беруші ұсынған мәліметтердің дәйексіздігі анықталғанда;
  - 5) туберкулезбен ауыратын науқастарды «Каменское Плато» туберкулезге қарсы шипажайына стационарлық емдеуге жолдағанда немесе Алматы қаласы Қоғамдық денсаулық басқармасының тізіміне сәйкес емін 7 күннен аса дәлелсіз себептер бойынша үзген кезде тоқтатылады.
- Әлеуметтік көмекті төлеу көрсетілген мән-жайлар туындаған айдан бастап тоқтатылады.
46. Артық төленген сомалар ерікті немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзгеше тәртіппен қайтарылуы тиіс.
47. Егер осы Қағиданың 13-тармағында көрсетілген әлеуметтік көмек төленген сәттен бастап үш ай аралығында тұрғын үй алуға қолданылмаған жағдайда, ол Алматы қаласының бюджетіне қайтарылуы тиіс.
48. Әлеуметтік көмек көрсетуді мониторингтеу мен есепке алуы әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган «Е-собес» автоматтандырылған ақпараттық жүйесінің дерекқорын пайдалана отырып жүргізеді.

Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларына 1-қосымша

Жергілікті атқарушы органның басшысына

Өтініш

Азамат

(өтініш берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса))

Туған күні: _____ жылығы « _____ » _____

Жеке сәйкестендіру нөмірі: _____

Жеке басын куәландыратын құжат түрі: _____

Құжаттың сериясы: _____ құжаттың нөмірі: _____ кім берген: _____

Берілген күні _____ жылығы « _____ » _____

Тұрақты тұратын жерінің мекенжайы _____

қаласы (ауданы) _____

көшесі (шағын ауданы) _____ үй _____ пәтер _____

Банк деректемелері: _____

Банктің атауы _____

Банк шотының № _____

Телефон _____

Маған _____ әлеуметтік көмек тағайындауды сұраймын

Өтінішке қоса берілген құжаттардың тізбесі:

№	Құжаттың атауы	Құжаттағы парақтардың саны	Ескертпе
p/c			
1	2	3	4

«Дербес деректер және оларды қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес төлемді тағайындаған (қайта есептеген) кезде, сондай-ақ әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті орган Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өз міндеттемелерін орындаған кезде қажетті менің дербес деректерімді жинауға және өндеуге, ақпараттық жүйелерде бар, заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді сақтауға және пайдалануға келісім беремін.

Банк шотының иесі ретінде өзім туралы, екінші деңгейдегі банктердегі, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның банк операцияларының тиісті түрлеріне лицензиясы бар ұйымдардағы, «Қазпошта» акционерлік қоғамының аумақтық бөлімшелеріндегі банк шотының нөмірі туралы мәліметтерді алуға келісім беремін.

Тұрғылықты жерімнің (оның ішінде Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерлерге кету), анкеталық деректердің, банктік деректемелердің өзгеруі туралы әлеуметтік көмек көрсету жөніндегі уәкілетті органға 10 (он) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндеттенемін.

Жергілікті бюджеттен төленетін әлеуметтік көмекті есептеу үшін жеке банк шотын ашу мүмкіндігі туралы, сондай-ақ осындай шоттағы ақшаны үшінші тұлғалардың өндіріп алуға жүгінуіне жол берілмейтіні туралы хабардармын.

20 _____ жылғы « _____ » _____

(тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), өтініш берушінің (заңды өкілінің) қолы
Құжаттарды қабылдаған:

(өтінішті қабылдаған тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы және қолы)
20 _____ жылғы « _____ » _____

Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларына 2-қосымша

Адамның (отбасының) мұқтаждығын айқындауға арналған тексеру АКТІСІ

20 жылғы « _____ » _____

(елді мекен)

1. Өтініш берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)

2. Тұратын мекенжайы

3. Өтініш берушінің әлеуметтік көмекке өтініш беруінің себептері

4. Отбасы құрамы (отбасында нақты тұратындар есептеледі) _____ адам, оның ішінде:

№ р/с	Тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)	Туған күні	Өтініш берушіге туыстық қатынасы	Жұмыспен қамтылуы (жұмыс, оқу орны)	Жұмыспен қамтылмау себебі	Қоғамдық жұмыстарға қатысуы, кәсіптік даярлығы (қайта даярлау, біліктілігін арттыру) немесе жұмыспен қамтудың белсенді шараларына қатысуы туралы мәліметтер
1	2	3	4	5	6	7

Еңбекке жарамды барлығы _____ адам.

Жұмыспен қамту органдарында жұмыссыз ретінде тіркелгендері _____ адам.

Балалардың саны: _____, олардың ішінен жоғары және орта оқу орындарында ақылы негізде оқитындар _____ адам, оқу құны жылына _____ теңге.

Отбасында Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің, жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне теңестірілген ардагерлердің, басқа мемлекеттер аумағындағы ұрыс қимылдары ардагерлерінің, зейнеткерлердің, 80 жастан асқан қарт адамдардың, әлеуметтік маңызы бар аурулары бар адамдардың, мүгедектігі бар адамдардың, мүгедектігі бар балалардың болуы (көрсету немесе өзге санатты қосу қажет)

_____

5. Тұрып жатқан жағдайы (жатақхана, жалға алынған, жекешелендірілген тұрғын үй, қызметтік тұрғын үй, тұрғын үй кооперативі, жеке тұрғын үй немесе өзге көрсету қажет):

Тұрғын үйді ұстауға жұмсалатын шығыстар:

Отбасының табысы:

№ р/с	Табысы бар отбасы мүшелерінің (оның ішінде өтініш берушінің) тегі, аты, әкесінің аты (бар болса)	Табыс түрі	Өткен тоқсандағы табыс сомасы (теңге)		Жеке қосалқы шаруашылық (ауладағы учаске, малы және құсы), саяжай және жер учаскесі (жер үлесі) туралы мәліметтер
			тоқсанға	орта есеппен айына	
1	2	3	4	5	6

6. Мыналардың бар-жоғы: автокөлігі (маркасы, шығарылған жылы, құқық беретін құжат, оны пайдаланғаннан түсетін мәлімделген табыс)

_____

_____

_____

7. Бұрын алған көмегі туралы мәліметтер (нысаны, сомасы, көзі):

_____

8. Отбасының өзге табысы (нысаны, сомасы, көзі):

9. Балалардың мектеп керек-жарағымен, киіммен, аяқ киіммен қамтамасыз етілуі:

10. Тұратын жерінің санитариялық-эпидемиологиялық жағдайы:

Комиссия төрағасы:

Комиссия мүшелері:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ҚҰРМАНҒАЗЫ САҒЫРБАЕВ – 200

ҰЛЫ КҮЙШІ ҰЛЫҚТАЛДЫ

Қазақтың әйгілі күйші-композиторы Құрманғазы Сағырбаевтың 200 жылдығына арналған гала-концерт өтті

Қазақтың дәулескер күйшісі Құрманғазы Сағырбаевтың туғанына 200 жыл толуына арналған гала-концерт Астрахандағы «Аркадия» Мәдениет үйінде өтіп, аты аңызға айналған қазақ композиторының мерейтойына арналған жылдық іс-шаралар циклін аяқтады.

Құрманғазы атындағы мәдени орталығынан бастау алған іс-шара музыкалық эстафеталық жолдау арқылы еліміздің барлық өңірлерінде жалғасқаны белгілі.

Қорытынды іс-шараны «Жолдастық» қазақ мәдениетінің өңірлік қоғамдық ұйымы ұйымдастырды.

Қазақстан Республикасының Астрахандағы Бас консулдығының атынан кеңесші Бекжан Әліқұлов

құттықтау сөз сөйлеп, Қазақстан мен Ресей арасындағы достық байланыстар, тарихтың, шығармашылық және мәдени байланыстардың, тіл мен дәстүрлердің ортақтығы стратегиялық, саяси, экономикалық әріптестіктің дамуына ықпал ететінін атап өтті. Қазақстандық дипломат Астрахан облысының басшылығына, «Жолдастық» қазақ мәдениеті қоғамдық ұйымының

басшысы Равиль Арықбаевқа, сондай-ақ белсенді азаматтарға қазақ халқының руханиятын, мәдени дәстүрлерін сақтауға қосқан үлесі үшін алғысын білдіріп, игі тілектерін жеткізді.

Кеш барысында қазақ диаспорасының бірқатар белсенділері «Достық пен ұлтаралық келісімді нығайтуға қосқан лайықты үлесі үшін» Отандастар қорының мерейтойлық медальдарымен марапатталды.

Сонымен қатар, Астрахан облысы Думасының депутаттық корпусының өкілдері – бірінші вице-спикер Виталий Гутман, Ресей Федерациясы Думасының сенаторы Геннадий Орденков құттықтау сөз сөйледі.

Жергілікті «Атамекен» қазақ халық аспаптар ансамблі, «Шалқыма» домбырашылары, «Достар», «Ажар» вокалдық топтары, «Жарқырау» би студиясы, «Акмарал» және басқа да талантты өнерпаз ұжымдар мерекені тамашалауға келушілерге көтеріңкі көңіл күй сыйлады.

«АҚШАМ-АҚПАРАТ».
(Дереккөз: ҚР Астрахан қаласындағы Бас консулдығы Баспасөз орталығы).

РУХАНИЯТ

«КЕСТЕЛІ ОРАМАЛ»

Бекен Жылысбаевтың туғанына 100 жыл толуына орай ән кеші өтті

Алматы қаласы әкімдігі Мәдениет басқармасының қолдауымен және «Алатау» дәстүрлі өнер театрының ұйымдастыруымен Қазақ КСР-інің Халық әртісі, профессор Бекен Жылысбаевтың туғанына 100 жыл толуына орай «Кестелі орамал» атты ән кеші өтті. Аталған іс-шараның басты мақсаты – қазақтың ән өнерін орындаушылардың өмірі мен шығармашылықтарын жан-жақты насихаттау болып табылады.

**Ернұр
РЫСБАЙ**

Бекен Жылысбаев – әнші, ұстаз, Ұлы Отан соғысының ардагері. Ұлы Отан соғысына қатысқан әнші көп қиыншылық көреді. Соғыс кезінде алған жарақаттары оның сағын сындырған жоқ. Музыкаға деген махаббаты оны өнерге қайта алып келді. Өнерін шыңдау мақсатында 1951 жылы консерваторияны бітіріп, әйгілі композитор Ахмет Жұбановтың кеңесімен ұстаздық жолына келеді. Жарты ғасыр ұстаздық қызметін абыроймен атқарады. Бекен Жылысбаевтың арқасында қаншама талантты әнші өнер көгіне қанат қақты.

Кеште ҚР Халық әртісі Нұржамал Үсенбаева, ҚР Халық әртісі Рамазан Стамғазы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткерлері

Дәлел Уәш, Ардақ Исатаева, Қайыржан Бердібай, Қазақстанның мәдениет қайраткері Қанат Құлымжанов, Мәдениет саласының үздіктері Торғын Смайлова, Амангелді Күзеубай, Танагүл Бекназарова, халықаралық және республикалық конкурстардың лауреаттары Сәуле Нұрғалиева, Балұан Беркенов, Салтанат Мұратқызы, Ринат Нұрмұхан, Жұлдыз Байжұма және Нұрғиса Тілендиев атындағы мемлекеттік академиялық фольклорлы-этнографиялық «Отырар сазы» оркестрі, дирижері Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі, «Күрмет» орденінің кавелері, профессор Жалғасбек Бегендіков қатысты. Бағдарламада халық әндері мен халық композиторларының, Қазақстан және шетел композиторларының шығармалары орындалды.

Осы орайда Бекен Жылысбаевтың шәкірті, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясының профессоры Дәлел Уәш ұстазын сағына еске алды.

Бекен Бекенұлы артында мектеп қалыптастырып кетті. Қазақстанның қаншама халық әртістері, халықаралық байқаулардың лауреаттары осы кісінің шәкірттері. Бұл «Кестелі орамал» ән кеші ұлы тұлғаның 100 жылдық мерейтойына шәкірттерінің ұйымдастырып отырған іс-шарасы. Бекен ағамыздың өмірі қиын болды, соғыс кезінде бір көзі мен бір аяғынан жарақаттанған. Соған қарамастан ол кісі өте адамгершілігі мол, мейірімді, қамқор адам болатын. Шәкірттеріне деген махаббаты ерекше еді, – деді Д.Уәш.

ЕСКЕРТКІШ-ТАҚТА

АФОРИЗМНІҢ АТАСЫ

халық жазушысы, ақын Мұзафар Әлімбаевтың құрметіне ескерткіш-тақта орнатылды

Қазақстанның халық жазушысы, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, Ұлы Отан соғысының ардагері, көрнекті ақын, аудармашы, әдебиеттанушы Мұзафар Әлімбаевтың құрметіне мемориалдық тақтаның салтанатты ашылу рәсімі өтті.

**Ернұр
РЫСБАЙ**

Мұзафар Әлімбаевтың туғанына биыл 100 жыл толып отыр. Көрнекті ақын қазақ балалар әдебиетіне өшпес із қалдырған. XX ғасырда балаларға арналған «Балдырған» журналының негізін қалады. Ұлы Отан соғысының ардагері өзінің балаларға деген махаббатының арқасында қазақ балаларын әдебиет арқылы тәрбиелеуге үлкен үлесін қосты. Тақтаның ашылу салтанатына Алматы қаласы Мәдениет басқармасының өкілдері, жақындары, достары, ақын-жазушылар қатысты.

Мұзафар Әлімбаев бар ғұмырын қазақ балалар әдебиетін дамытуға арнаған. Халық арасында «Бала жанының бағбаны» деп аталып кеткен алып тұлғамыздың атын асқақтатып жүруіміз керек. Әрбір қазақ даласында өскен азамат ол кісінің шығармаларын оқып өскен. Еңбектерінде балаларды тәрбиелеуге аса мән берген жазушының есімі ешқашан өшпес. Жазушымыздың шығармалары ел жадында мәңгі сақталса деген тілектеміз, – деді Алматы қаласы Мәдениет басқармасы-

ның көпшілік іс-шаралар ұйымдастыру бөлімінің басшысы Арман Халбеков.

Ал Қазақстан Жазушылар одағы басқармасы төрағасының бірінші орынбасары, жазушы Нұржан Қуантайұлы:

XX ғасырдың екінші жартысы қазақ әдебиетінің алтын дәуірі деп айта аламыз. Осы дәуірдің ең ірі өкілдерінің бірі Мұзафар Әлімбаев. Балалар әдебиетіне арнап 50-ден аса кітап жазды. Сонымен қатар, 1958 жылы жазушыларды жинап «Балдырған» журналын ашқан. Осы журналда 28 жылға жуық бас редактор қызметін атқарды. XX ғасырдың балалар әдебиетін Мұзафар Әлімбаевсыз елестету мүмкін емес, – деді.

«Балдырған» журналында Мұзафар Әлімбаевтың қол астында жұмыс істеген Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, суретші, журналист Еркін Нұрзахан да жазушы жайында естеліктерімен бөлісті.

«Балдырған» журналына келуіме тікелей себепші болған Мұзафар Әлімбаев болатын. Студент кезімде сол кісінің шақыруымен журналда 4 жылға жуық уақыт бірге жұмыс жасадық. Ағамыз маған өмірлік жолда ұстаздық танытып, көп нәрсе үйретті. Адамгершілігі мол, жақсылық жасауға әрдайым дайын адам болатын. Көркемдік редактор болып алғаш жұмысқа кіргенімде тәжірибем болмаса да маған қолдау көрсетіп, менің алдымда болған суретшілердің тәжірибесін айтып маған үйретіп отыратын, – деді Е.Нұрзахан.

Мемориалдық тақта жазушының өзі тұрған Қарасай батыр көшесі, 126-үйде орнатылды.

Суреттерді түсірген Қайрат ҚОНЫСБАЕВ.

ДӘСТҮР

ҚАЗАҚТЫҢ БРЕНДІ

елімізде бекзат өнер – құсбегілік жанданып келеді

Көшпелі қазақ дәстүріндегі бекзат өнер – құсбегілік қазір жанданып келеді. Халқымыз төрт мезгілдің бәрінде аңға шыға бермеген. Күз келіп, күн суытып, аңның жүні әбден қалыңдаған кезін күткен. Аспан серісіне балайтын қыран құсты баулып, бабы келген сәтінде ғана аңға салған. Сол қансонардың мезгілі туып, саятшылықтың қызығы басталды. Қазір жер-жерде аңшылық пен құсбегілікті кәсіп еткендер қансонарға шығып, саят жасайды. Республикалық, халықаралық құсбегілер жарыстары күз бен қыс айларында ұйымдастырылады. Қансонардың мезгілінде текті өнердің жанашыры, «Қыран» федерациясының атқарушы директоры Бағдат МҮПТЕКЕҚЫЗЫМЕН сұхбаттасудың сәті түскен еді.

ҚАНСОНАР: ИТ ЖҮГІРТП, ҚҰС САЛАТЫН КЕЗ КЕЛДІ

– «Қыран» федерациясының қазіргі жағдайы қалай? Биылғы атқарылған істер туралы айтып берсеңіз. Еліміздегі ақсүйек өнердің даму барысын сөз етсек...

– Федерация құрылып, бабалар өнерін насихаттап келе жатқанына 20 жылға жуықтады. 2005 жылы «Қыран» федерациясы құрылып, содан бері біраз жұмыс атқарды. Федерация ашқандағы мақсатымыз – құсбегіліктің тарихын зерттеп, жастарға үйрету және әлемге таныту. Осы 20 жылдың ішінде біраз ғылыми жоба жазылды. Қазақтың құсбегілік өнерінің арғы-бергі тарихын түгел қамтыған кітап-альбом жарық көрді. Алдына айқын мақсаттар қойып, соны орындау жолында нақты істер атқарып келеді. Аңшылық өнер әлі де даму үстінде. 80-жылдары елде небәрі оншақты құсбегі болатын. Бүгінде олардың саны 200-ге таяп қалды. Бұрындары кенже қалған батыс өңірде – Атырау мен Маңғыстауда, Ақтөбеде жақсы қарқынмен дамып келеді. Дегенмен, құсбегіліктің негізгі мектебі Алматы облысында қалыптасқаны даусыз. Қазақстанда ешбір жерде болмаған сонау кеңестік кезеңнің өзінде бір ғана Сөгеті ауылының өзінде 20-ға жуық бүркітші болды. Еліміздің әр өңірінен оларды іздеп келіп, ұлттық спорт түрі ретінде Ережесін бекіткеннен кейін барлық облыста жандана бастады. Федерация әуелгі мақсатынан таңған жоқ. Қазақтың құсбегілік қабілетін әлі де жандандырып, жоғалтып алмау жолында жұмыс істеп жатырмыз.

«Қыран» былтырға дейін саятшылық пен құсбегілікті насихаттайтын жалғыз федерация болатын. Былтыр белгілі қаламгер бауырымыз Берік Уәлидің бастамасымен Ұлттық спорт қауымдастығына қарасты «Құсбегілік» федерациясы құрылды. Ал «Қыран» федерациясы қазір соның құрамында өзінің қызметін жаңаша жандандырып жатыр деп айтуға болады. Бір жетідей болып қалды, Астанада бас қосып жатырмыз. Биыл атқарылған істерді саралап, келесі жылғы жоспар белгіленеді.

Осы жылы «Құсбегілік» федерациясы-

ның ұйымдастыруымен құсбегілер арасында оншақты турнир өтті. Солардың ішінде ерекше атап өтерілігі, Алматы облысында өткен құсбегілік мектептің негізін салушы, әйгілі құсбегі Сәрсенбек Дәулетбақовты еске алуға арналған турнир. «Ескірмейтін есімдер» жобасы аясында ұмыт қалған атақты құсбегілерімізді жастарға үлгі ету мақсатында жарыстар ұйымдастырылды. Өткенде Алматы облысы Еңбекшіқазақ ауданында «Сонар» құсбегілер жарысының 25 жылдығы аясында өткен турнир мен Алматыдағы «Қыран-2023» республикалық құсбегілер додасын айта кету керек.

Өңірлердегі ұлттық спорт түрлері мектептерінің жанынан саятшылықты үйрететін бөлімдер ашылды. Алматы облысынан басқа Түркістан, Ақмола, Қарағанды, Жамбыл облыстарында құсбегілік жақсы дамыған. Әлем жұртшылығы құсбегі қазақтарды мойындай бастады. Шетелдік киногерлер саятшылар туралы деректі фильмдер түсіріп, жұртты таңқалдыруда.

Алматы қаласында келесі жылы 28 қараша – 2 желтоқсан аралығында ҚР Спорт комитетінің күнтізбелік жоспарына сәйкес, дәстүрлі «ҚЫРАН-2024» республикалық Құсбегілер турнирі өтеді. Алматы қаласында қыран құстарға арналған «Қазақтың аңшылығы» атты музей мен аңшылыққа арналған құрал-жабдықтар жасайтын шеберхана ашу жоспарда бар.

V Дүниежүзілік көшпенділер ойындары келер жылы өтеді. Тек елімізден бүркіт, қаршыға, сұңқардың әрқайсысынан үш-үштен қатысқанда, жиырмадан аса құс қатысады. Сонымен қатар, Көшпенділер ойынының жалғасы ретінде Астанада сол уақытта Құсбегілердің II Әлем чемпионатын өткізуді жоспарлап отырмыз.

ЖЫЛДЫҢ БАСТЫ САЙЫСЫ

– Жақында Өскеменде өткен «Шығыс салбұрыны-2023» әлі көптің аузында жүр. Қытай Халық Республикасы, Монғолия, Ресей мен Қырғызстанның спортшылары қатысқан халықаралық саятшылар сайысы неге дәл сол аймақта өтті?

– Өскемен қаласының маңындағы Ұлан ауданындағы «Шығыс салбұрыны-2023» халықаралық құсбегілер жарысының жөні бөлек. Елдің аузында жүргені бұл турнирде дүние жүзінен мықты деген бүркітшілер жиналып, дәстүрлі аңшылық өнерін көрсетті. Еліміздің барлық өңірінен қолына құс қондырған кәсіби құсбегілердің бәрі қатысты.

Бұл аймақтың таңдалуының айтарлықтай

құпиясы жоқ. Облыстық әкімдік федерацияға сұрау салып, өтініш білдірді. Алғашқы жылы жақсы деңгейде өтсе, жыл сайын дәстүрлі түрде сол уақытта, сол аймақта өткіземіз. Біріншіден, туризмді дамыту мақсатында, елдің экономикасын ілгерілетуде сол аймақ таңдалды. Ұсыныс облыс тарапынан болды.

Сайысқа Қазақстанның ғана емес, Монғолия мен Қытайдың саятшылары да қатысты. Барлығы 100-ден аса құсбегі, 75 бүркіт, 15 қаршыға, 20 ителгі бақ сынады. Барлығы тұғырда жүрген мықты құстар. Қатысушылар құсты қолға шақыру, еркін ұшыру, бүркітті шырғаға, қоянға, түлкіге салу сынды талаптарды орындады.

«ҚҰСТЫ ЖИСАҢ – БҮРКІТ ЖИ...»

– Аңшы құстар туралы әңгімеге ойыс-сақ. Қазақ жаратылысынан текті құстарды аңға салған. Құстардың бәрі аңға шыға алмайды. Федерацияда сұрыпталған аңшы құстар бар ма? Қансонарға шығып, құсбегілердің сайысына қатысып жүрген саят құстары туралы айтып берсеңіз.

– Аңға шығатын құстардың ішінде қыран құстардың орны бөлек. Қыран – күнге қарай тіке ұшатын жалғыз құс. Ешқандай адам баласы күнге қарай алмайды. Ал біздің қазақ дүниенің барлығына тіке көзқараспен қараған. Біздің бүкіл болмысымыз қыранмен байланысты. Әрине, кез келген құсты аңға сала алмайсың. Қазақ халқының аңшылық тарихында осы қыран құстардың қатарында бүркіт, сұңқар тобына жататын лашын, ителгі, сосын қаршыға тектес құстарды аңға салған. Бүркіттер ірі аңдарға түсетін болған. Қасқыр мен аюға түсетін бүркіттер, әрине, тұр-тұлғасы ерекше, бабы келіскен болуы керек. Қазақтың «Бабын тапсаң, балапан қыран болар» деп айтуы бекер емес. Тау қырандарына қарағанда, дала бүркіті мен су бүркіті тұрқы шағын болғандықтан ұшқыр келеді. Түлкі, қоян секілді аңдар мен ұсақ құстарды жақсы алады. Жеңіл ұшып, жеңіл қонатын күйге келгенде ғана аңға салады.

Қазір аңшы құстардың саны көбейіп келе жатыр. Федерацияда оларды арнайы сұрыптамаймыз. Федерацияның чемпионаттарына, басқа да жарыстарда жүлделі орын алып жүрген құстар қатысады. Қырандардың ішінде талай фестивальде биікті бағындырып, құсбегінің қанжығасына жеңісті байлап бергендері баршылық.

– Жалпы, құсбегілік өнер құсты аңға салумен ғана шектелмейді ғой...

– Ол рас. Қазақ құспен ғана аң ауламаған. Баяғыдан келе жатқан ата-баба кәсіптерінің бірі – қақпан, тұзақ, тор құрып аң аулау. Аңшылықпен айналысатын азаматтардың бәрі дерлік осы әдістерді қолданған. Қазір заманның ағымына қарай аңшылық өнердің кейбір дәстүрлері ескіріп бара жатыр. Көбіне саятшылар аңға аңшы құстарды ғана салады.

– Құсты аңға салу – өз алдына бөлек өнер. Аңшылар әуелі баулып, қолға үйретеді. Өзіндік жөн-жосығы бар...

– Қазақ ырымында аң-құсты жөн-жосықсыз аулауға жол бермейді. Бүркітшілердің еңбегін мен нағыз жанкештілікке балаймын. Бір бүркіт күніне 2-3 келі тек таза, балғын ет жейді. Текті құстардың бабы да ерекше болады. Кейбірі суға шайылмаған етті жемейді. Ол етті тауып беру де оңай шаруа емес.

Құсбегілеріміз тек қана ата-баба қанымен берілген осы өнерге деген қызығушылықтың арқасында ғана өз ісін алға қарай сүйреп келеді.

Жастарды мектеп қабырғасынан бастап үйретеміз. Бүгінде елімізде саятшылыққа, құсбегілікке ден қойып жүргендердің 60–70 пайызы – жастар. Демек, ұлттық өнеріміз өркендей береді деп сеніммен айта аламыз. Құсбегілердің ең жасы – 8 жаста. Бұрын құс салу өнерінде ең жас бүркітшіміздің өзі 50 жастан асқан, ең үлкені 80-нің үстінде болатын. Қазір бүркітшілер сайысына 8–60 жас аралығындағы құсбегілер қатысып жүр. Құсбегілердің құрамы жасарды деп айтуға болады. Оны әр жарыс сайын байқап жүрген боларсыздар. Құсты кім болса сол сала бермейді. Құсбегі құстың биологиялық ерекшеліктерін білу керек. Біле білген адамға құсбегілік – үлкен ғылым. Құс салудың әдіс-тәсілдері бар. Қазір елдегі заң аясында жұмыс істейміз. Тек қазақ пен қырғыз емес, Еуропа елдері, Таяу шығыс, араб елдері де сұңқар салып, көбіне ұсақ құстарды аңға салумен айналысады. Сол елдермен байланысты жақсартып, тәжірибе алмасуды қолға алдық.

САЛБҰРЫН – АҢШЫЛАР МЕРЕКЕСІ

– Түсінген адамға, қансонар – ұлы дала мерекесі. Дәстүрлі қазақ қоғамындағы аңшылыққа қатысты салт-дәстүрлер аз емес. Екі-үшеуін айтып берсеңіз...

– Аңшылыққа байланысты наным-сенімдер, әдет-ғұрыптардың, ырымдардың тамыры тереңде жатыр. Аңшы, саятшы жігіттердің топ болып, бірнеше күн бойы аңға шығуын қазақ «салбұрын» деп атаған. Мұны аңшылық мерекесі десе де болады. Салбұрын – аңшылардың ерлігін, азаматтығын сынайтын жол. Былтыр «Салбұрын – қазақтың аңшылық мерекесі» ретінде тану үшін қажетті құжаттарды дайындап, ЮНЕСКО қарауына өткіздік. ЮНЕСКОНЫҢ материалдық емес мәдени мұра тізіміне мереке ретінде бекіту жөнінде өтініш жолданды. Сол ұсынысымыз көптің қолдауын тапты. Егер бізбен қатар, Монғолия, Қытай, т.б. елдер өтініш берсе, салбұрын мәдени мұра тізіміне енеді. Қазіргі таңда біздің ұлттық комиссия осы бағытта жұмыс істеп жатыр.

Халқымыз қыран құсын, жүйрік тазы мен бәйге атын ешқашан сатпаған. Бұларды үлкен құндылық деп бағалаған. Тұғыр жағарын беріп, құсты тек ет жақындарына уақытша берген. Онда да құстың тілі мен қасиетін білетін, табиғатын түсінетін сенімді адамға ғана берген. Қарымтасына берілетін көдені тұғыр жағар деп атаған.

Сұхбаттасқан
Гүлжанат СЕМБАЕВА.

Алматы қаласы мәслихаты шешімін мемлекеттік тіркеу туралы

АҚПАРАТ

Алматы қаласы мәслихатының 2023 жылғы 8 желтоқсандағы №75 шешімі Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау Банкінің мемлекеттік тізілімінде электрондық түрде 2023 жылғы 21 желтоқсанда №190255 болып тіркелді.

ШЕШІМ	№75
2023 жылғы 8 желтоқсан	
Алматы қаласының 2024–2026 жылдарға арналған бюджеті туралы	

Қазақстан Республикасының Бюджет кодексінің 8-бабы 2-тармағына, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6, 7-баптарына, «2024 – 2026 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Алматы қаласының мәслихаты **ШЕШТІ:**

1. Алматы қаласының 2024-2026 жылдарға арналған бюджеті осы шешімнің 1, 2 және 3-қосымшаларына сәйкес, оның ішінде 2024 жылға келесі көлемдерде бекітілсін:

1) кірістер – 1 604 874 237 мың теңге, оның ішінде:

салықтық түсімдер – 1 458 061 642 мың теңге;

салықтық емес түсімдер – 7 443 803 мың теңге;

негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер – 27 132 869 мың теңге;

трансферттер түсімдері – 112 235 923 мың теңге;

2) шығындар – 1 568 940 871 мың теңге;

3) таза бюджеттік кредиттеу – 20 851 492 мың теңге;

4) қаржы активтерімен операциялар бойынша сальдо – 15 722 762 мың теңге, оның ішінде:

қаржы активтерін сатып алу – 16 173 762 мың теңге;

5) бюджет тапшылығы (профициті) – -640 888 мың теңге;

6) бюджет тапшылығын қаржыландыру (профициті пайдалану) – 640 888 мың теңге.

2. Алматы қаласы бюджетінің кірістері мынадай салықтар мен алымдар есебінен құралады деп белгіленсін:

ірі кәсіпкерлік субъектілерінен және мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, заңды тұлғалардан алынатын корпоративтік табыс салығынан;

төлем көзінен салық салынатын табыстардан ұсталатын жеке табыс салығынан;

төлем көзінен салық салынбайтын табыстардан ұсталатын жеке табыс салығынан;

төлем көзінен салық салынбайтын шетелдік азаматтар табыстарынан ұсталатын жеке табыс салығынан;

әлеуметтік салықтан;

заңды тұлғалардың және жеке кәсіпкерлердің мүлкіне салынатын салықтан;

жеке тұлғалардың мүлкіне салынатын салықтан;

жер салығынан;

занды тұлғалардан көлік құралдарына салынатын салықтан;

жеке тұлғалардан көлік құралдарына салынатын салықтан;

бірыңғай жер салығынан;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген спирттің және (немесе) шарап материалының, алкоголь өнімдерінің барлық түрлері;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген темекі өнімдері, жеңіл автомобильдер (арнайы мүгедектігі бар адамдарға арналған, қолмен басқарылатын немесе қолмен басқару бейімдегіші бар автомобильдерден басқа);

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген бензин (авиациялықты қоспағанда) және дизель отыны;

жер бетіне жақын көздедегі су ресурстарын пайдаланғаны үшін төлемдерден;

орманды пайдаланғаны үшін төлемінен;

жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төлемінен;

жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төлемнен;

қоршаған ортаға жағымсыз әсер еткені үшін төлемақыдан;

тарихи шығындарды өтеу бойынша төлемдерден;

жекелеген қызмет түрлерімен айналысу құқығы үшін алымдардан (жекелеген қызмет түрлерімен айналысуға арналған лицензияларды бергені үшін алымдардан);

сыртқы (көрнекі) жарнаманы республикалық маңызы бар қаладағы, астанадағы үй-жайлардың шегінен тыс ашық кеңістікте орналастырғаны үшін төлемақыдан;

жергілікті бюджетке төленетін тіркелгені үшін алымнан;

жұмыс берушілерге Қазақстан Республикасына шетелдік жұмыс күшін тартуға рұқсатты бергені және (немесе) ұзартқаны үшін алымнан;

қызметтің жекелеген түрлерімен айналысуға лицензияларды пайдаланғаны үшін төлемақыдан;

жергілікті бюджетке төленетін мемлекеттік баждан.

3. Сонымен қатар, Алматы қаласы бюджетінің кірістері мынадай салықтық емес түсімдерден және негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдерден де құралады:

коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісінің бір бөлігінен;

коммуналдық меншіктегі акциялардың мемлекеттік пакетіне берілетін дивидендтерден;

коммуналдық меншіктегі заңды тұлғаларға қатысу үлесіне кірістерден;

республикалық маңызы бар қаланың коммуналдық меншігіндегі мүлкті жалға беруден түсетін кірістерден;

республикалық маңызы бар қаланың коммуналдық меншігіндегі тұрғын үй қорынан үйлерді жалға беруден түсетін кірістерден;

мамандандырылған ұйымдарға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылардан;

жеке тұлғаларға жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылардан;

бұрын жергілікті бюджеттен алынған, пайдаланылмаған қаражаттардың қайтарылуыдан;

білім беру инфрақұрылымын қолдау қорынан түсетін түсімдерді қоспағанда, жергіліктік бюджетке түсетін салықтық емес басқа да түсімдерден;

жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітілген мүлкті сатудан түсетін түсімдерден;

азаматтарға пәтерлер сатудан түсетін түсімдерден;

жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдерден;

жер учаскелерін жалдау құқығын сатқаны үшін төлемінен.

4. Салықтық және салықтық емес төлемдер, негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер, бюджеттік кредиттерді өтеу Алматы қаласының қазынашылығындағы қалалық бюджеттің есебіне толық аударылады деп белгіленсін.

5. 2024 жылға арналған республикалық бюджетке бюджеттік алымдардың көлемдері 226 102 075 мың теңге сомасында бекітілсін.

Алматы қаласы бюджетінің кіріс бөлігі толық орындалмаған жағдайда, республикалық бюджетке бюджеттік алымдар қалалық бюджеттің кіріс бөлігінің орындалу пайызына сәйкес ай сайын жүргізілсін.

6. Қала бюджетінде жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтерді қаржыландыру 19 148 730 мың теңге сомасында бекітілсін.

7. Қорғаныс шығындары 16 113 839 мың теңге сомасында бекітілсін.

8. Қоғамдық тәртіпті, қауіпсіздікті, құқықтық, сот, қылмыстық-атқару қызметті қамтамасыз ету бойынша шығындар 40 381 058 мың теңге сомасында бекітілсін.

9. Білім беру шығындары 466 176 615 мың теңге сомасында бекітілсін.

10. Денсаулық сақтау шығындары 40 984 716 мың теңге сомасында бекітілсін.

11. Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамтамасыз ету шығындары 70 132 673 мың теңге сомасында бекітілсін.

12. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық шығындары 286 936 896 мың теңге сомасында бекітілсін.

13. Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік шығындары 68 144 992 мың теңге сомасында бекітілсін.

14. Отын-энергетика кешеніне және жер қойнауын пайдалану шығындары 14 083 829 мың теңге сомасында бекітілсін.

15. Ауыл шаруашылығы, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аймақтардың, қоршаған орта мен жануарлар әлемін қорғау, жер қатынастары шығындары 23 374 434 мың теңге сомасында бекітілсін.

16. Өнеркәсіп, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметтеріне шығындар 11 505 397 мың теңге сомасында бекітілсін.

17. Көлік және коммуникация шығындары 246 532 611 мың теңге сомасында бекітілсін.

18. Басқа да шығындар 75 426 961 мың теңге сомасында бекітілсін.

19. Жергілікті атқарушы органның резерві 29 852 766 мың теңге сомасында бекітілсін.

20. 2024 жылға арналған жергілікті бюджетті орындау үдерісінде секвестрлеуге жатпайтын жергілікті бюджеттік бағдарламалар тізбесі осы шешімнің 4-қосымшасына сәйкес бекітілсін.

21. Осы шешім 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізіледі.

Алматы қаласы мәслихатының төрағасы

М.ОТЫНШИЕВ.

Алматы қаласы мәслихатының
2023 жылғы 8 желтоқсандағы
№75 шешіміне 1-қосымша

Алматы қаласының 2024 жылға арналған бюджеті

Санаты	Сыныбы			Атауы	Сомасы, мың теңге
		Ішкі сыныбы	Специфика		
1				2	3
				I. Кірістер	1 604 874 237,0
1				Салықтық түсімдер	1 458 061 642,0
	01			Табыс салығы	1 046 287 854,0
		1		Корпоративтік табыс салығы	558 614 320,0
		2		Жеке табыс салығы	487 673 534,0
	03			Әлеуметтік салық	276 503 545,0
		1		Әлеуметтік салық	276 503 545,0
	04			Меншікке салынатын салықтар	59 811 128,0
		1		Мүлікке салынатын салықтар	37 454 459,0
		3		Жер салығы	3 863 253,0
		4		Көлік құралдарына салынатын салық	18 469 866,0
		5		Бірыңғай жер салығы	23 550,0
	05			Тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге салынатын ішкі салықтар	47 211 115,0
		2		Акциздер	26 386 924,0
		3		Табиғи және басқа да ресурстарды пайдаланғаны үшін түсетін түсімдер	6 316 270,0

		4		Кәсіпкерлік және кәсіби қызметті жүргізгені үшін алынатын алымдар	14 507 921,0
	08			Зандық маңызы бар әрекеттерді жасағаны және (немесе) оған уәкілеттігі бар мемлекеттік органдар немесе лауазымды адамдар құжаттар бергені үшін алынатын міндетті төлемдер	28 248 000,0
		1		Мемлекеттік баж	28 248 000,0
2				Салықтық емес түсімдер	7 443 803,0
	01			Мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер	2 519 411,0
		1		Мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісі бөлігінің түсімдері	259 655,0
		3		Мемлекет меншігіндегі акциялардың мемлекеттік пакеттеріне дивиденттер	41 811,0
		4		Мемлекет меншігіндегі заңды тұлғалардағы қатысу үлесіне кірістер	409 235,0
		5		Мемлекет меншігіндегі мүлкті жалға беруден түсетін кірістер	1 788 473,0
		7		Мемлекеттік бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар	20 237,0
	06			Басқа да салықтық емес түсімдер	4 924 392,0
		1		Басқа да салықтық емес түсімдер	4 924 392,0
3				Негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер	27 132 869,0
	01			Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлкті сату	24 539 176,0
		1		Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлкті сату	24 539 176,0
	03			Жерді және материалдық емес активтерді сату	2 593 693,0
		1		Жерді сату	2 535 000,0
		2		Материалдық емес активтерді сату	58 693,0
4				Трансферттердің түсімдері	112 235 923,0
	02			Мемлекеттік басқарудың жоғары тұрған органдарынан түсетін трансферттер	112 235 923,0
		1		Республикалық бюджеттен түсетін трансферттер	112 235 923,0

Функционалдык топ		Функционалдык кіші топ		Сомасы, мың теңге
		Бюджеттік бағдарламалардың өкімшісі	Бағдарлама	
			Атауы	
			II. Шығындар	1 568 940 871,0
01			Жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтер	19 148 730,0
	111		Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының аппараты	316 438,0
		001	Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының қызметін қамтамасыз ету	312 438,0
		003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	4 000,0
	121		Республикалық маңызы бар қала, астана өкімінің аппараты	3 257 197,0
		001	Республикалық маңызы бар қала, астана өкімінің қызметін қамтамасыз ету	3 252 197,0
		003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	5 000,0
	123		Қаладағы аудан өкімінің аппараты	4 439 733,0
		001	Қаладағы аудан өкімінің қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	4 088 492,0
		022	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	351 241,0
	325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	168 818,0
		013	Республикалық маңызы бар қала, астана Қазақстан халқы Ассамблеясының қызметін қамтамасыз ету	168 818,0
	379		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясы	656 507,0
		001	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясының қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	656 507,0
	318		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік активтер басқармасы	6 809 315,0
		001	Жергілікті деңгейде коммуналдық мүлкті және мемлекеттік сатып алу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	461 493,0
		010	Жекешелендіру, коммуналдық меншікті басқару, жекешелендіруден кейінгі қызмет және осыған байланысты дауларды реттеу	16 800,0
		011	Коммуналдық меншікке түскен мүлкті есепке алу, сақтау, бағалау және сату	85 343,0
		014	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	229 760,0
		028	Коммуналдық меншікке мүлкті сатып алу	6 015 919,0
	356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	596 420,0
		001	Жергілікті бюджетті жоспарлау, атқару және коммуналдық меншікті басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	503 682,0
		003	Салық салу мақсатында мүлкті бағалауды жүргізу	85 348,0
		014	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	7 390,0
	510		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экономика басқармасы	1 617 966,0
		001	Жергілікті деңгейде экономикалық саясат саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 476 252,0
		004	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	1 210,0
	061		Бюджеттік инвестициялар және мемлекеттік-жекешелік әріптестік, оның ішінде концессия мәселелері жөніндегі құжаттаманы сарптау және бағалау	140 504,0
	369		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың дін істері басқармасы	1 286 336,0
		001	Жергілікті деңгейде дін қызметі саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	989 966,0
		003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	11 257,0
		005	Өңірде діни ахуалды зерделеу және талдау	285 113,0
02			Қорғаныс	16 113 839,0
	121		Республикалық маңызы бар қала, астана өкімінің аппараты	2 608 594,0
		010	Жалпыға бірдей әскери міндетті атқару шеңберіндегі іс-шаралар	121 308,0
		011	Аумақтық қорғанысты даярлау және республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумақтық қорғаныс	2 487 286,0
	121		Республикалық маңызы бар қала, астана өкімінің аппараты	8 570 558,0
		012	Жұмылдыру дайындығы және республикалық маңызы бар қаланы, астананы жұмылдыру	2 786 234,0
		014	Республикалық маңызы бар қалалар, астана ауқымындағы төтенше жағдайлардың алдын-алу және оларды жою	5 784 324,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	7 349,0
		030	Жұмылдыру дайындығы және төтенше жағдайлар объектілерін дамыту	7 349,0
	387		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, азаматтық қорғаныс саласындағы органдардың аумақтық органы	4 927 338,0
		003	Аумақтық органның және ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелердің күрделі шығыстары	3 297 598,0
		004	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың азаматтық қорғаныс іс-шаралары	1 629 740,0
03			Қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік, құқықтық, сот, қылмыстық-атқару қызметі	40 381 058,0

		352		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын атқарушы ішкі істер органы	32 543 271,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер қамтамасыз ету	29 162 044,0
			003	Қоғамдық тәртіпті қорғауға қатысатын азаматтарды көтермелеу	18 000,0
			007	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	3 363 227,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 050 000,0
			021	Қоғамдық тәртіп және қауіпсіздік объектілерін салу	1 050 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	6 787 787,0
			004	Елдімекендерде жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету	6 787 787,0
04				Білім беру	466 176 615,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	69 669 510,0
			029	Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту, оның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту ұйымдарының қызметін қамтамасыз ету	69 669 510,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	1 239 502,0
			034	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту	1 239 502,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	4 933 655,0
			006	Алматы қаласында мектепке дейінгі ұйымдарды сейсмикалық күшейту	1 732 269,0
			037	Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту объектілерін салу және реконструкциялау	3 201 386,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	9 113 755,0
			006	Балалар мен жасөспірімдерге спорт бойынша қосымша білім беру	7 911 900,0
			007	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында спорттағы дарынды балаларға жалпы білім беру	1 201 855,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	219 811 657,0
			003	Жалпы білім беру	124 402 866,0
			004	Арнаулы білім беру бағдарламалары бойынша жалпы білім беру	8 506 922,0
			005	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру	3 763 545,0
			008	Балаларға қосымша білім беру	7 967 351,0
			019	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелеріне жұмыстағы жоғары көрсеткіштері үшін гранттар беру	68 000,0
			040	Мемлекеттік орта білім беру ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыруды іске асыруға	75 102 973,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	87 081 076,0
			027	Алматы қаласында орта білім беру объектілерін сейсмикалық күшейту	4 253 328,0
			028	Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	5 964 662,0
			069	Қосымша білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	4 251 748,0
			205	«Жайлы мектеп» пилоттық ұлттық жобасы шеңберінде бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу	72 611 338,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 951 124,0
			043	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	1 951 124,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	47 453 837,0
			018	Кәсіптік оқытуды ұйымдастыру	60 716,0
			024	Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	47 393 121,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 750 000,0
			046	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	1 750 000,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	5 029,0
			019	Сайлау процесіне қатысушыларды оқыту	5 029,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 300 700,0
			003	Кадрлардың біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау	1 300 700,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	2 750 917,0
			038	Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017–2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде кадрлардың біліктілігін арттыру, даярлау және қайта даярлау	2 750 917,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	874 900,0
			057	Жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар мамандар даярлау және білім алушыларға әлеуметтік қолдау көрсету	874 900,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	18 240 953,0
			001	Жергілікті деңгейде білім беру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	496 737,0
			006	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру ұйымдарында білім беру жүйесін ақпараттандыру	1 042 676,0
			007	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелер үшін оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерді сатып алу және жеткізу	3 369 000,0
			009	Республикалық маңызы бар қала, астана ауқымындағы мектеп олимпиадаларын және мектептен тыс іс-шараларды өткізу	1 568 312,0
			011	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	29 000,0
			013	Балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеу және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсету	1 540 323,0
		014		Дамуында проблемалары бар балалар мен жасөспірімдердің оңалту және әлеуметтік бейімдеу	279 236,0
			021	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-аналарының қамқорынсыз қалған баланы (балаларды) күтіп-ұстауға асыраушыларына ай сайынғы ақшалай қаражат төлемдері	413 263,0
			027	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған баланы (балаларды) асырап алғаны үшін Қазақстан азаматтарына біржолғы ақша қаражатын төлеуге арналған төлемдер	6 943,0
			067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	9 495 463,0
05				Денсаулық сақтау	40 984 716,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	9 986 221,0
			006	Ана мен баланы қорғау жөніндегі көрсетілетін қызметтер	421 488,0
			007	Салауатты өмір салтын насихаттау	67 495,0
			017	Қаржы лизингі шарттарында сатып алынған санитариялық көлік және сервистік қызмет көрсетуді талап ететін медициналық бұйымдар бойынша лизинг төлемдерін өтеу	1 261 042,0
			041	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті өкілдік органдарының шешімі бойынша тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемімен қосымша қамтамасыз ету	8 236 196,0

		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	3 966 406,0
			009	Алматы қаласында денсаулық сақтау объектілерін сейсмикалық күшейту	500 000,0
			038	Денсаулық сақтау объектілерін салу және реконструкциялау	3 466 406,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	3 782 514,0
			027	Халыққа иммундық профилактика жүргізу үшін вакциналарды және басқа медициналық иммундық биологиялық препараттарды орталықтандырылған сатып алу және сақтау	3 782 514,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 447 012,0
			039	Денсаулық сақтау субъектілерінің медициналық көмегін қамтитын қосымша медициналық көмектің көлемін көрсету, Call-орталықтардың қызметтер көрсетуі және өзге де шығыстар	1 447 012,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	49 488,0
			029	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың арнайы медициналық жабдықтау базалары	49 488,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	21 753 075,0
			001	Жергілікті деңгейде денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	308 674,0
			008	Қазақстан Республикасында ЖИТС профилактикасы және оған қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды іске асыру	194 817,0
			016	Азаматтарды елдімекеннен тыс жерлерде емделу үшін тегін және жеңілдетілген жол жүрумен қамтамасыз ету	10 066,0
			018	Денсаулық сақтау саласындағы ақпараттық талдамалық қызметтер	187 192,0
			030	Мемлекеттік органдардың күрделі шығыстары	442 165,0
			033	Медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының күрделі шығыстары	20 610 161,0
06				Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	66 822 673,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	2 456 104,0
			056	Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек	2 456 104,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	10 549 768,0
			014	Жалпы үлгідегі медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	2 655 175,0
			020	Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында психоневрологиялық аурулармен ауыратын мүгедектігі бар адамдар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	4 036 855,0
			021	Оңалту орталықтарында қарттарға, мүгедектігі бар адамдарға, оның ішінде мүгедектігі бар балаларға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	808 267,0
			022	Балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында психоневрологиялық патологиялары бар мүгедектігі бар балалар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	2 469 064,0
			029	Мүгедектігі бар адамдарды жұмысқа орналастыру үшін арнайы жұмыс орындарын құруға жұмыс берушінің шығындарын субсидиялау	1 994,0
			064	Еңбек мобильділігі орталықтары мен мансап орталықтарының жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі азаматтарды әлеуметтік қолдау бойынша қызметін қамтамасыз ету	578 413,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	1 485 487,0
			016	Жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды әлеуметтік қамсыздандыру	1 129 146,0
			037	Әлеуметтік сауықтандыру	356 341,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	63 629,0
			039	Әлеуметтік қамтамасыз ету объектілерін салу және реконструкциялау	63 629,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	25 538 549,0
			003	Мұқтаж азаматтарға үйінде әлеуметтік көмек көрсету	1 916 336,0
			030	Тұрғын үй көмегін көрсету	27 139,0
			031	Жергілікті өкілетті органдардың шешімі бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек	8 393 422,0
			033	Оңалтудың жеке бағдарламасына сәйкес мұқтаж мүгедектігі бар адамдарды міндетті гигиеналық құралдармен қамтамасыз ету, қозғалуға қиындығы бар бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдарға жеке көмекшінің және есту бойынша мүгедектігі бар адамдарға қолмен көрсететін тіл маманының қызметтерін ұсыну	9 668 474,0
			035	Мүгедектігі бар адамдарға әлеуметтік қолдау	5 533 178,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	4 760 026,0
			017	Жергілікті өкілдік органдардың шешімі бойынша қалалық қоғамдық көлікте (таксиден басқа) жеңілдікпен, тегін жол жүру түрінде азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қолдау	4 760 026,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	14 708 391,0
			003	Жұмыспен қамту бағдарламасы	12 755 909,0
			009	Мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қолдау	1 220 080,0
			016	Белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адамдарды әлеуметтік бейімдеу	732 402,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	2 173 725,0
			036	Жәрдемақыларды және басқа да әлеуметтік төлемдерді есептеу, төлеу мен жеткізу бойынша қызметтерге ақы төлеу	28 536,0
			037	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	1 651 039,0
			039	Қоқларлық импланттарға сөйлеу процессорларын ауыстыру және теңшеу жөніндегі көрсетілетін қызметтер	494 150,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	49 148,0
			077	Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз етуге және өмір сүру сапасын жақсарту	49 148,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	2 974 977,0
			001	Жергілікті деңгейде халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және әлеуметтік бағдарламалар саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	719 681,0
			019	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	1 784 210,0
			028	Күш көрсету немесе күш көрсету қауіпі салдарынан қиын жағдайларға тап болған тәуекелдер тобындағы адамдарға қызметтер	239 406,0
			062	Біліктілік жүйесін дамыту	5 097,0
			066	Сенім білдірілген агентке жастардың кәсіпкерлік бастамасына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру жөніндегі қызметтеріне ақы төлеу	69 503,0
			067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	157 080,0
		370		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың еңбек инспекциясы басқармасы	262 869,0

			001	Жергілікті деңгейде еңбек қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	261 914,0
			003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	955,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	1 800 000,0
			054	Жеке тұрғын үй қорынан жалға алынған тұрғынжай үшін азаматтардың жекелеген санаттарына төлемдер	800 000,0
			068	Әлеуметтік көмек ретінде тұрғын үй сертификаттарын беру	1 000 000,0
07				Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	264 936 896,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	63 698,0
			050	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	63 698,0
			351	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	46 737 625,0
			010	Мемлекеттік қажеттіліктер үшін жер учаскелерін алып қою, оның ішінде сатып алу жолымен алып қою және осыған байланысты жылжымайтын мүлікті иеліктен айыру	46 737 625,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	92 872 298,0
			012	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйін жобалау және (немесе) салу, реконструкциялау	11 117 417,0
			017	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	1 911 481,0
			098	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйлерін сатып алу	79 843 400,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	816 556,0
			001	Жергілікті деңгейде коммуналдық инфрақұрылымды дамыту мәселелері бойынша мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	816 556,0
			512	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	2 985 814,0
			008	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	2 985 814,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	5 940 494,0
			042	Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін дамыту	5 740 494,0
			043	Қаланы абаттандыруды дамыту	200 000,0
		512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	20 605 909,0
			001	Жергілікті деңгейде энергетика және сумен жабдықтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	286 223,0
			007	Сумен жабдықтау және су бұру жүйесін дамыту	18 915 305,0
			028	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі жылу жүйелерін пайдалануды ұйымдастыру	354 381,0
			067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	1 050 000,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	17 611 052,0
			017	Қаланы абаттандыруды дамыту	17 611 052,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	77 172 523,0
			008	Елдімекендердегі көшелерді жарықтандыру	13 520 203,0
			009	Елдімекендердің санитариясын қамтамасыз ету	25 967 391,0
			010	Жерлеу орындарын ұстау және туыстары жоқ адамдарды жерлеу	470 320,0
			011	Елдімекендерді абаттандыру мен көгалдандыру	37 214 609,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	117 480,0
			041	Профилактикалық дезинсекция мен дератизация жүргізу (инфекциялық және паразиттік аурулардың табиғи ошақтарының аумағындағы, сондай-ақ инфекциялық және паразиттік аурулардың ошақтарындағы дезинсекция мен дератизацияны қоспағанда)	117 480,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	13 447,0
			018	Қаланы абаттандыру мен көгалдандыру	13 447,0
08				Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік	68 144 992,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	8 219 910,0
			006	Жергілікті деңгейде мәдени-демалыс жұмыстарын қолдау	400 000,0
			044	Шығармашылық үйірмелерді жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	7 819 910,0
			361	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	12 868 470,0
			004	Мәдени-демалыс жұмысын қолдау	7 665 972,0
			005	Тарихи-мәдени мұраны сақтауды және оған қолжетімділікті қамтамасыз ету	1 275 700,0
			006	Мемлекет қайраткерлерін мәңгі есте сақтау	187 999,0
			007	Театр және музыка өнерін қолдау	2 446 255,0
			008	Зоопарктер мен дендропарктердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 292 544,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	400 127,0
			014	Мәдениет объектілерін дамыту	400 127,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	7 290 900,0
			046	Спорт секцияларын жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	7 290 900,0
			323	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	13 458 036,0
			001	Жергілікті деңгейде спорт саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	123 599,0
			002	Жергілікті деңгейде спорттық жарыстар өткізу	958 600,0
			003	Республикалық және халықаралық спорттық жарыстарға әртүрлі спорт түрлері бойынша құрама командалары мүшелерінің дайындығы және қатысуы	10 780 057,0
			016	Мемлекеттік қалалық спорттық ұйымдардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 554 380,0
			032	Бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	41 400,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	668 840,0
			015	Спорт объектілерін дамыту	668 840,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	65 000,0
			009	Мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту	65 000,0
			313	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың цифрландыру басқармасы	9 514 515,0
			001	Жергілікті деңгейде цифрландыру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	9 511 764,0
			009	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	2 751,0
			325	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	4 850 216,0
			005	Мемлекеттік ақпараттық саясат жүргізу жөніндегі қызметтер	4 850 216,0
			361	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	2 432 643,0
			009	Қалалық кітапханалардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 522 543,0
			010	Архив қорының сақталуын қамтамасыз ету	910 100,0
		380		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың туризм басқармасы	4 652 170,0
			001	Жергілікті деңгейде туризм саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	168 146,0
			002	Туристік қызметті реттеу	4 483 043,0

			004	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	981,0
		302		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жастар саясаты басқармасы	2 559 689,0
			001	Жергілікті деңгейде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру жөніндегі қызметтер	293 420,0
			003	Жастар саясаты саласында іс-шараларды іске асыру	2 266 269,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	898 568,0
			001	Қоғамдық даму саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру	890 373,0
			007	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	8 195,0
		361		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	265 908,0
			001	Жергілікті деңгейде мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	189 708,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	76 200,0
09				Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану	14 083 829,0
		512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	14 083 829,0
			012	Жылу-энергетикалық жүйені дамыту	14 083 829,0
10				Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары	23 374 434,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	1 572 591,0
			011	Мал көмінділерінің (биотермиялық шұңқырлардың) жұмыс істеуін қамтамасыз ету	70 200,0
			014	Эпизоотияға қарсы іс-шаралар жүргізу	436 157,0
			016	Ауыл шаруашылығы жануарларын сәйкестендіру жөніндегі іс-шараларды өткізу	68 226,0
			021	Ауыл шаруашылық дақылдарының зиянды организмдеріне қарсы күрес жөніндегі іс-шаралар	19 600,0
			022	Қаңғыбас иттер мен мысықтарды аулауды және жоюды ұйымдастыру	380 052,0
			034	Жеке және заңды тұлғаларға жеміс дақылдарының бактериялық күйігін жұқтырған жойылған жеміс-жидек дақылдарын отырғызу мен өсіру шығындарын өтеу	270,0
			055	Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қаржылық сауықтыру жөніндегі бағыт шеңберінде кредиттік және лизингтік міндеттемелер бойынша пайыздық мөлшерлемені субсидиялау	5 588,0
			056	Ауыл шаруашылығы малын, техниканы және технологиялық жабдықты сатып алуға кредит беру, сондай-ақ лизинг кезінде сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау	462 438,0
			057	Мал шаруашылығы саласында терең қайта өңдеуден өткізілетін өнімдерді өндіру үшін ауыл шаруашылығы өнімін сатып алуға жұмсайтын өңдеуші кәсіпорындардың шығындарын субсидиялау	130 060,0
		513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	1 460 472,0
			009	Коммуналдық меншіктегі су шаруашылығы құрылыстарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 460 472,0
		513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	20 066 743,0
			001	Жергілікті деңгейде экология және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	2 478 687,0
			004	Қоршаған ортаны сауықтыру бойынша іс-шаралар	10 771 894,0
			005	Экожүйе объектілерін дамыту	5 824 311,0
			006	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күтіп-ұстау және қорғау	857 651,0
			011	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	1 200,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	133 000,0
		351		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	274 628,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында жер қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	274 628,0
11				Өнеркәсіп, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі	11 505 397,0
		319		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық жоспарлау және урбанистика басқармасы	10 802 569,0
			001	Жергілікті деңгейде сәулет және құрылыс саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	631 769,0
			002	Елдімекендердегі құрылыстардың бас жоспарын әзірлеу	10 151 186,0
			005	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	19 614,0
		324		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қала құрылысын бақылау басқармасы	393 336,0
			001	Жергілікті мемлекеттік қала құрылысы және жерді бақылау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	379 806,0
			003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	13 530,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	309 492,0
			001	Жергілікті деңгейде құрылыс саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	307 194,0
			003	Мемлекеттік органның күрделі шығыстары	2 298,0
12				Көлік және коммуникация	244 990 970,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	4 000 000,0
			045	Елдімекендер көшелеріндегі автомобиль жолдарын ағымдағы жөндеу	4 000 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	51 169 672,0
			007	Көлік инфрақұрылымын дамыту	26 835 052,0
			016	Автомобиль жолдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	24 334 620,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	189 821 298,0
			001	Жергілікті деңгейде жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары саласында мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 071 466,0
			008	Метрополитендегі жолаушылар тасымалын субсидиялау	12 203 762,0
			009	Әлеуметтік маңызы бар ішкі қатынастар бойынша жолаушылар тасымалдарын субсидиялау	70 334 621,0
			011	Жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын салу және реконструкциялау	2 116 265,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	104 095 184,0
13				Басқалар	60 794 840,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	13 424 602,0
			005	Кәсіпкерлік субъектілерін қолдау	1 397 657,0
			017	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялау	10 200 000,0
			018	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттерін ішінара кепілдендіру	372 645,0
			060	Креативті индустриялар саласында жеке кәсіпкерлікті дамыту, креативті кеңістіктерді инфрақұрылымын құру үшін қаржыландыру және жағдайлар жасау	954 300,0
			082	Бизнес-идеяларды іске асыру үшін кәсіпкерлік субъектілеріне мемлекеттік гранттар беру	500 000,0
		313		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың цифрландыру басқармасы	4 232 534,0

			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	4 232 534,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	567 484,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	567 484,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	687 086,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	687 086,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	2 591 832,0
			001	Жергілікті деңгейде кәсіпкерлік, өнеркәсіп, инвестициялар және ауыл шаруашылық, ветеринария саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 433 030,0
			004	Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шеңберінде іс-шараларды іске асыру	1 158 802,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	30 452 766,0
			013	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының резерві	29 852 766,0
			022	Жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың техникалық-экономикалық негіздемелерін және мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалардың, оның ішінде концессиялық жобалардың конкурстық құжаттамаларын әзірлеу немесе түзету, сондай-ақ қажетті сараптамаларын жүргізу, мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларды, оның ішінде концессиялық жобаларды консультациялық сүйемелдеу	600 000,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	8 838 536,0
			031	Әкімшілік ғимараттар кешенін салу	8 373 747,0
			048	Қалалардың шетіндегі әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымды дамыту	464 789,0
14				Борышқа қызмет көрсету	5 210 755,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	5 210 755,0
			005	Жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету	5 207 710,0
			018	Жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджеттен қарыздар бойынша сыйақылар мен өзге де төлемдерді төлеу бойынша борышына қызмет көрсету	3 045,0
15				Трансферттер	226 271 127,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	226 271 127,0
			007	Бюджеттік алып қоюлар	226 102 075,0
			024	Заңнаманы өзгертуге байланысты жоғары тұрған бюджеттің шығындарын өтеуге төменгі тұрған бюджеттен ағымдағы нысаналы трансферттер	169 052,0
				III. Таза бюджеттік кредит беру	20 851 492,0
				Бюджеттік кредиттері	25 310 000,0
06				Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	3 310 000,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	3 310 000,0
			063	Жастардың кәсіпкерлік бастамашылығына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру	3 310 000,0
07				Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	22 000 000,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	22 000 000,0
			012	Алдын ала және аралық тұрғын үй қарыздарын беру үшін «Отбасы банк» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі акционерлік қоғамына бюджеттік кредит беру	22 000 000,0
05				Бюджеттік кредиттерді өтеу	4 458 508,0
		1		Мемлекеттік бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	4 458 508,0
			06	Қарыз алушы банктерге жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	4 458 508,0
				IV. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо	15 722 762,0
				Қаржы активтерін сатып алу	16 173 762,0
12				Көлік және коммуникация	1 541 641,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	1 541 641,0
			019	Метрополитен салуға заңды тұлғалардың жарғылық капиталын ұлғайту	1 541 641,0
13				Басқалар	14 632 121,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	5 000 000,0
			065	Заңды тұлғалардың жарғылық капиталын қалыптастыру немесе ұлғайту	5 000 000,0
		512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	9 632 121,0
			065	Заңды тұлғалардың жарғылық капиталын қалыптастыру немесе ұлғайту	9 632 121,0
06				Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер	451 000,0
		1		Қаржы активтерін ел ішінде сатудан түсетін түсімдер	451 000,0
			05	Мүліктік кешен түріндегі коммуналдық мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындарды және коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы немесе шаруашылық жүргізуіндегі өзге мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін түсімдер	451 000,0
				V. Бюджеттік дефицит	-640 888,0
				VI. Бюджет дефицитін қаржыландыру	640 888,0

Алматы қаласы мәслихатының 2023 жылғы 8 желтоқсандағы №75 шешіміне 2-қосымша

Алматы қаласының 2025 жылға арналған бюджеті					
Санаты	Сыныбы		Атауы		Сомасы, мың теңге
		Ішкі сыныбы			
			Специфика		
1			2		3
1	01		I. Кірістер		1 671 935 872,0
			Салықтық түсімдер		1 560 891 442,0
			Табыс салығы		1 116 778 178,0
		1	Корпоративтік табыс салығы		585 242 916,0
		2	Жеке табыс салығы		531 535 262,0
	03		Әлеуметтік салық		301 388 864,0
		1	Әлеуметтік салық		301 388 864,0
	04		Меншікке салынатын салықтар		62 802 357,0
		1	Мүлікке салынатын салықтар		39 327 182,0
		3	Жер салығы		4 056 416,0
05	4		Көлік құралдарына салынатын салық		19 393 359,0
		5	Бірыңғай жер салығы		25 400,0
			Тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге салынатын ішкі салықтар		49 696 683,0
		2	Ақшиздер		27 692 620,0
		3	Табиғи және басқа да ресурстарды пайдаланғаны үшін түсетін түсімдер		6 695 746,0
	4		Кәсіпкерлік және кәсіби қызметті жүргізгені үшін алынатын алымдар		15 308 317,0

	08			Заңдық маңызы бар әрекеттерді жасағаны және (немесе) оған уәкілеттігі бар мемлекеттік органдар немесе лауазымды адамдар құжаттар бергені үшін алынатын міндетті төлемдер	30 225 360,0
		1		Мемлекеттік баж	30 225 360,0
2				Салықтық емес түсімдер	7 996 038,0
	01			Мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер	2 715 389,0
		1		Мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісі бөлігінің түсімдері	285 621,0
		3		Мемлекет меншігіндегі акциялардың мемлекеттік пакеттеріне дивиденттер	44 738,0
		4		Мемлекет меншігіндегі заңды тұлғалардағы қатысу үлесіне кірістер	429 697,0
		5		Мемлекет меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	1 935 605,0
		7		Мемлекеттік бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар	19 728,0
	06			Басқа да салықтық емес түсімдер	5 280 649,0
		1		Басқа да салықтық емес түсімдер	5 280 649,0
3				Негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер	18 798 998,0
	01			Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	16 114 819,0
		1		Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	16 114 819,0
	03			Жерді және материалдық емес активтерді сату	2 684 179,0
		1		Жерді сату	2 623 725,0
		2		Материалдық емес активтерді сату	60 454,0
4				Трансферттердің түсімдері	84 249 394,0
	02			Мемлекеттік басқарудың жоғары тұрған органдарынан түсетін трансферттер	84 249 394,0
		1		Республикалық бюджеттен түсетін трансферттер	84 249 394,0

Функционалдық топ	Функционалдық кіші топ				Сомасы, мың теңге
		Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі	Бағдарлама	Атауы	
				II. Шығындар	1 626 156 956,0
01				Жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтер	13 061 840,0
		111		Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының аппараты	325 921,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының қызметін қамтамасыз ету	325 921,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	3 421 082,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің қызметін қамтамасыз ету	3 421 082,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	4 176 701,0
			001	Қаладағы аудан әкімінің қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	4 176 701,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	180 635,0
			013	Республикалық маңызы бар қала, астана Қазақстан халқы Ассамблеясының қызметін қамтамасыз ету	180 635,0
		379		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясы	684 287,0
			001	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясының қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	684 287,0
		318		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік активтер басқармасы	585 446,0
			001	Жергілікті деңгейде коммуналдық мүлікті және мемлекеттік сатып алу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	476 153,0
			010	Жекешелендіру, коммуналдық меншікті басқару, жекешелендіруден кейінгі қызмет және осыған байланысты дауларды реттеу	17 976,0
			011	Коммуналдық меншікке түскен мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және сату	91 317,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	609 103,0
			001	Жергілікті бюджетті жоспарлау, атқару және коммуналдық меншікті басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	522 096,0
			003	Салық салу мақсатында мүлікті бағалауды жүргізу	87 007,0
		510		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экономика басқармасы	1 720 695,0
			001	Жергілікті деңгейде экономикалық саясат саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 570 356,0
			061	Бюджеттік инвестициялар және мемлекеттік-жекешелік әріптестік, оның ішінде концессия мәселелері жөніндегі құжаттаманы сараптау және бағалау	150 339,0
		369		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың дін істері басқармасы	1 357 970,0
			001	Жергілікті деңгейде дін қызметі саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 052 899,0
			005	Өңірде діни ахуалды зерделеу және талдау	305 071,0
02				Қорғаныс	9 460 085,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	2 764 813,0
			010	Жалпыға бірдей әскери міндетті атқару шеңберіндегі іс-шаралар	130 067,0
			011	Аумақтық қорғанысты даярлау және республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумақтық қорғаныс	2 634 746,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	4 744 101,0
			014	Республикалық маңызы бар қалалар, астана ауқымындағы төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою	4 744 101,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	207 349,0
			030	Жұмылдыру дайындығы және төтенше жағдайлар объектілерін дамыту	207 349,0
		387		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, азаматтық қорғаныс саласындағы органдардың аумақтық органы	1 743 822,0
			004	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың азаматтық қорғаныс іс-шаралары	1 743 822,0
03				Қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік, құқықтық, сот, қылмыстық-атқару қызметі	38 659 628,0
		352		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын атқарушы ішкі істер органы	30 146 696,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер қамтамасыз ету	30 127 436,0
			003	Қоғамдық тәртіпті қорғауға қатысатын азаматтарды көтермелеу	19 260,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 250 000,0
			021	Қоғамдық тәртіп және қауіпсіздік объектілерін салу	1 250 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	7 262 932,0
			004	Елдімекендерде жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету	7 262 932,0
04				Білім беру	471 373 611,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	74 796 194,0

			029	Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту, оның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту ұйымдарының қызметін қамтамасыз ету	74 796 194,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	999 502,0
			034	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту	999 502,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	5 333 655,0
			006	Алматы қаласында мектепке дейінгі ұйымдарды сейсмикалық күшейту	1 932 269,0
			037	Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту объектілерін салу және реконструкциялау	3 401 386,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	9 751 938,0
			006	Балалар мен жасөспірімдерге спорт бойынша қосымша білім беру	8 465 911,0
			007	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында спорттағы дарынды балаларға жалпы білім беру	1 286 027,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	235 210 583,0
			003	Жалпы білім беру	133 121 857,0
			004	Арнаулы білім беру бағдарламалары бойынша жалпы білім беру	9 102 611,0
			005	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру	4 027 505,0
			008	Балаларға қосымша білім беру	8 525 669,0
			019	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелеріне жұмыстағы жоғары көрсеткіштері үшін гранттар беру	72 760,0
			040	Мемлекеттік орта білім беру ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыруды іске асыруға	80 360 181,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	65 069 738,0
			027	Алматы қаласында орта білім беру объектілерін сейсмикалық күшейту	4 453 328,0
			028	Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	6 164 662,0
			069	Қосымша білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	4 451 748,0
			205	«Жайлы мектеп» пилоттық ұлттық жобасы шеңберінде бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу	50 000 000,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	2 087 703,0
			043	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	2 087 703,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	54 381 314,0
			018	Кәсіптік оқытуды ұйымдастыру	64 966,0
			024	Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	54 316 348,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 950 000,0
			046	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	1 950 000,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	5 381,0
			019	Сайлау процесіне қатысушыларды оқыту	5 381,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 391 749,0
			003	Кадрлардың біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау	1 391 749,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	936 143,0
			057	Жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар мамандар даярлау және білім алушыларға әлеуметтік қолдау көрсету	936 143,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	19 459 711,0
			001	Жергілікті деңгейде білім беру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	504 158,0
			006	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру ұйымдарында білім беру жүйесін ақпараттандыру	1 115 683,0
			007	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелер үшін оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерді сатып алу және жеткізу	3 604 830,0
			009	Республикалық маңызы бар қала, астана ауқымындағы мектеп олимпиадаларын және мектептен тыс іс-шараларды өткізу	1 678 171,0
			013	Балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеу және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсету	1 648 259,0
			014	Дамуында проблемалары бар балалар мен жасөспірімдердің оңалту және әлеуметтік бейімдеу	298 845,0
			021	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-аналарының қамқорынсыз қалған баланы (балаларды) күтіп-ұстауға асыраушыларына ай сайынғы ақшалай қаражат төлемдері	442 191,0
			027	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған баланы (балаларды) асырап алғаны үшін Қазақстан азаматтарына біржолғы ақша қаражатын төлеуге арналған төлемдер	7 429,0
			067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	10 160 145,0
05				Денсаулық сақтау	43 487 493,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	10 685 345,0
			006	Ана мен баланы қорғау жөніндегі көрсетілетін қызметтер	451 080,0
			007	Салауатты өмір салтын насихаттау	72 220,0
			017	Қаржы лизингі шарттарында сатып алынған санитариялық көлік және сервистік қызмет көрсетуді талап ететін медициналық бұйымдар бойынша лизинг төлемдерін өтеу	1 349 315,0
			041	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті өкілдік органдарының шешімі бойынша тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемімен қосымша қамтамасыз ету	8 812 730,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	4 366 406,0
			009	Алматы қаласында денсаулық сақтау объектілерін сейсмикалық күшейту	700 000,0
			038	Денсаулық сақтау объектілерін салу және реконструкциялау	3 666 406,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	4 047 290,0
			027	Халыққа иммундық профилактика жүргізу үшін вакциналарды және басқа медициналық иммундық биологиялық препараттарды орталықтандырылған сатып алу және сақтау	4 047 290,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 548 303,0
			039	Денсаулық сақтау субъектілерінің медициналық көмегін қамтитын қосымша медициналық көмектің көлемін көрсету, Call-орталықтардың қызметтер көрсетуі және өзге де шығыстар	1 548 303,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	52 939,0
			029	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың арнайы медициналық жабдықтау базалары	52 939,0

		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	22 787 210,0
			001	Жергілікті деңгейде денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	314 818,0
			008	Қазақстан Республикасында ЖИТС профилактикасы және оған қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды іске асыру	208 454,0
			016	Азаматтарды елдімекеннен тыс жерлерде емделу үшін тегін және жеңілдетілген жол жүрумен қамтамасыз ету	10 771,0
			018	Денсаулық сақтау саласындағы ақпараттық талдамалық қызметтер	200 295,0
			033	Медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының күрделі шығыстары	22 052 872,0
06				Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	74 589 378,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	5 583 913,0
			056	Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек	5 583 913,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	11 287 967,0
			014	Жалпы үлгідегі медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	2 844 178,0
			020	Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында психоневрологиялық аурулармен ауыратын мүгедектігі бар адамдар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	4 323 428,0
			021	Оңалту орталықтарында қарттарға, мүгедектігі бар адамдарға, оның ішінде мүгедектігі бар балаларға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	864 924,0
			022	Балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында психоневрологиялық патологиялары бар мүгедектігі бар балалар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	2 644 496,0
			029	Мүгедектігі бар адамдарды жұмысқа орналастыру үшін арнайы жұмыс орындарын құруға жұмыс берушінің шығындарын субсидиялау	2 134,0
			064	Еңбек мобильділігі орталықтары мен мансап орталықтарының жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі азаматтарды әлеуметтік қолдау бойынша қызметін қамтамасыз ету	608 807,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	1 589 652,0
			016	Жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды әлеуметтік қамсыздандыру	1 208 290,0
			037	Әлеуметтік сауықтандыру	381 362,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	263 629,0
			039	Әлеуметтік қамтамасыз ету объектілерін салу және реконструкциялау	263 629,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	27 310 843,0
			003	Мұқтаж азаматтарға үйінде әлеуметтік көмек көрсету	2 050 480,0
			030	Тұрғын үй көмегін көрсету	29 039,0
			031	Жергілікті өкілетті органдардың шешімі бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек	8 980 962,0
			033	Оңалтулық жеке бағдарламасына сәйкес мұқтаж мүгедектігі бар адамдарды міндетті гигиеналық құралдармен қамтамасыз ету, қозғалуға қиындығы бар бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдарға жеке көмекшінің және есту бойынша мүгедектігі бар адамдарға қолмен көрсететін тіл маманының қызметтерін ұсыну	10 332 383,0
			035	Мүгедектігі бар адамдарға әлеуметтік қолдау	5 917 979,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	5 093 228,0
			017	Жергілікті өкілдік органдардың шешімі бойынша қалалық қоғамдық көлікте (таксиден басқа) жеңілдікпен, тегін жол жүру түрінде азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қолдау	5 093 228,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	15 738 060,0
			003	Жұмыспен қамту бағдарламасы	13 648 823,0
			009	Мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қолдау	1 305 486,0
			016	Белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адамдарды әлеуметтік бейімдеу	783 751,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	2 325 887,0
			036	Жәрдемақыларды және басқа да әлеуметтік төлемдерді есептеу, төлеу мен жеткізу бойынша қызметтерге ақы төлеу	30 534,0
			037	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	1 766 612,0
			039	Қоғамдық импланттарға сөйлеу процессорларын ауыстыру және теңшеу жөніндегі көрсетілетін қызметтер	528 741,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	52 588,0
			077	Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз етуге және өмір сүру сапасын жақсарту	52 588,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	3 148 074,0
			001	Жергілікті деңгейде халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және әлеуметтік бағдарламалар саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	734 853,0
			019	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	1 909 105,0
			028	Күш көрсету немесе күш көрсету қауіпі салдарынан қиын жағдайларға тап болған тәуекелдер тобындағы адамдарға қызметтер	256 218,0
			062	Біліктілік жүйесін дамыту	5 454,0
			066	Сенім білдірілген агентке жастардың кәсіпкерлік бастамасына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру жөніндегі қызметтеріне ақы төлеу	74 368,0
			067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	168 076,0
		370		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың еңбек инспекциясы басқармасы	269 537,0
			001	Жергілікті деңгейде еңбек қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	269 537,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	1 926 000,0
			054	Жеке тұрғын үй қорынан жалға алынған тұрғынжай үшін азаматтардың жекелеген санаттарына төлемдер	856 000,0
			068	Әлеуметтік көмек ретінде тұрғын үй сертификаттарын беру	1 070 000,0
07				Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	286 192 587,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	263 698,0
			050	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	263 698,0
		351		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	46 072 259,0
			010	Мемлекеттік қажеттіліктер үшін жер учаскелерін алып қою, оның ішінде сатып алу жолымен алып қою және осыған байланысты жылжымайтын мүлікті иеліктен айыру	46 072 259,0

		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	97 648 298,0
			012	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйін жобалау және (немесе) салу, реконструкциялау	11 317 417,0
			017	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	2 111 481,0
			098	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйлерін сатып алу	84 219 400,0
			511	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	6 011 704,0
			001	Жергілікті деңгейде коммуналдық инфрақұрылымды дамыту мәселелері бойынша мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	861 704,0
			009	Кондоминиум объектілеріне техникалық паспорттар дайындау	150 000,0
			098	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйлерін сатып алу	5 000 000,0
			512	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	5 000 000,0
			008	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	5 000 000,0
			123	Қаладағы аудан әкімінің аппараты	4 400 000,0
			042	Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін дамыту	4 000 000,0
			043	Қаланы абаттандыруды дамыту	400 000,0
			512	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	30 673 902,0
			001	Жергілікті деңгейде энергетика және сумен жабдықтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	294 714,0
			007	Сумен жабдықтау және су бұру жүйесін дамыту	30 000 000,0
			028	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі жылу жүйелерін пайдалануды ұйымдастыру	379 188,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	17 811 052,0
			017	Қаланы абаттандыруды дамыту	17 811 052,0
			123	Қаладағы аудан әкімінің аппараты	77 972 523,0
			008	Елдімекендердегі көшелерді жарықтандыру	13 720 203,0
			009	Елдімекендердің санитариясын қамтамасыз ету	26 167 391,0
			010	Жерлеу орындарын ұстау және туыстары жоқ адамдарды жерлеу	670 320,0
			011	Елді мекендерді абаттандыру мен көгалдандыру	37 414 609,0
			511	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	125 704,0
			041	Профилактикалық дезинсекция мен дератизация жүргізу (инфекциялық және паразиттік аурулардың табиғи ошақтарының аумағындағы, сондай-ақ инфекциялық және паразиттік аурулардың ошақтарындағы дезинсекция мен дератизацияны қоспағанда)	125 704,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	213 447,0
			018	Қаланы абаттандыру мен көгалдандыру	213 447,0
08				Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік	73 181 942,0
			123	Қаладағы аудан әкімінің аппараты	8 795 305,0
			006	Жергілікті деңгейде мәдени-демалыс жұмыстарын қолдау	428 000,0
			044	Шығармашылық үйірмелерді жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	8 367 305,0
			361	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	13 769 601,0
			004	Мәдени-демалыс жұмысын қолдау	8 202 692,0
			005	Тарихи-мәдени мұраны сақтауды және оған қолжетімділікті қамтамасыз ету	1 365 054,0
			006	Мемлекет қайраткерлерін мәңгі есте сақтау	201 159,0
			007	Театр және музыка өнерін қолдау	2 617 572,0
			008	Зоопарктер мен дендропарктердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 383 124,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	600 127,0
			014	Мәдениет объектілерін дамыту	600 127,0
			123	Қаладағы аудан әкімінің аппараты	7 801 263,0
			046	Спорт секцияларын жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	7 801 263,0
			323	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	14 394 982,0
			001	Жергілікті деңгейде спорт саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	127 081,0
			002	Жергілікті деңгейде спорттық жарыстар өткізу	1 025 702,0
			003	Республикалық және халықаралық спорттық жарыстарға әртүрлі спорт түрлері бойынша құрама командалары мүшелерінің дайындығы және қатысуы	11 534 714,0
			016	Мемлекеттік қалалық спорттық ұйымдардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 663 187,0
			032	Бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	44 298,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	868 840,0
			015	Спорт объектілерін дамыту	868 840,0
			121	Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	71 500,0
			009	Мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту	71 500,0
			313	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың цифрландыру басқармасы	10 169 850,0
			001	Жергілікті деңгейде цифрландыру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	10 169 850,0
			325	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	5 189 731,0
			005	Мемлекеттік ақпараттық саясат жүргізу жөніндегі қызметтер	5 189 731,0
			361	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	2 603 129,0
			009	Қалалық кітапханалардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 629 233,0
			010	Архив қорының сақталуын қамтамасыз ету	973 896,0
			380	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың туризм басқармасы	4 969 508,0
			001	Жергілікті деңгейде туризм саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	172 652,0
			002	Туристтік қызметті реттеу	4 796 856,0
			302	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жастар саясаты басқармасы	2 732 851,0
			001	Жергілікті деңгейде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру жөніндегі қызметтер	307 943,0
			003	Жастар саясаты саласында іс-шараларды іске асыру	2 424 908,0
			325	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	938 461,0
			001	Қоғамдық даму саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру	938 461,0
			361	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	276 794,0
			001	Жергілікті деңгейде мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	195 260,0

			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	81 534,0
09				Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану	15 000 000,0
			512	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	15 000 000,0
			012	Жылу-энергетикалық жүйені дамыту	15 000 000,0
10				Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары	23 999 692,0
			326	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	1 027 566,0
			011	Мал көмінділерінің (биотермиялық шұңқырлардың) жұмыс істеуін қамтамасыз ету	16 114,0
			014	Эпизоотияға қарсы іс-шаралар жүргізу	466 688,0
			016	Ауыл шаруашылығы жануарларын сәйкестендіру жөніндегі іс-шараларды өткізу	72 990,0
			021	Ауыл шаруашылық дақылдарының зиянды организмдеріне қарсы күрес жөніндегі іс-шаралар	20 972,0
			022	Қаңғыбас иттер мен мысықтарды аулауды және жоюды ұйымдастыру	406 656,0
			056	Ауыл шаруашылығы малын, техниканы және технологиялық жабдықты сатып алуға кредит беру, сондай-ақ лизинг кезінде сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау	44 146,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	1 660 472,0
			009	Коммуналдық меншіктегі су шаруашылығы құрылыстарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 660 472,0
			513	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	21 027 729,0
			001	Жергілікті деңгейде экология және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	2 640 873,0
			004	Қоршаған ортаны сауықтыру бойынша іс-шаралар	10 971 894,0
			005	Экожүйе объектілерін дамыту	6 024 311,0
			006	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күтіп-ұстау және қорғау	1 057 651,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	333 000,0
			351	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	283 925,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында жер қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	283 925,0
11				Өнеркәсіп, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі	10 549 624,0
			319	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық жоспарлау және урбанистика басқармасы	9 846 524,0
			001	Жергілікті деңгейде сәулет және құрылысы саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	657 022,0
			002	Елдімекендердегі құрылыстардың бас жоспарын әзірлеу	9 189 502,0
			324	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қала құрылысын бақылау басқармасы	388 451,0
			001	Жергілікті мемлекеттік қала құрылысы және жерді бақылау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	388 451,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	314 649,0
			001	Жергілікті деңгейде құрылыс саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	314 649,0
12				Көлік және коммуникация	245 040 629,0
			123	Қаладағы аудан әкімінің аппараты	6 000 000,0
			045	Елдімекендер көшелеріндегі автомобиль жолдарын ағымдағы жөндеу	6 000 000,0
			317	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	76 326 800,0
			007	Көлік инфрақұрылымын дамыту	35 000 000,0
			016	Автомобиль жолдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	41 326 800,0
			317	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	162 713 829,0
			001	Жергілікті деңгейде жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары саласында мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 130 597,0
			008	Метрополитендегі жолаушылар тасымалын субсидиялау	10 000 000,0
			009	Әлеуметтік маңызы бар ішкі қатынастар бойынша жолаушылар тасымалдарын субсидиялау	72 021 385,0
			011	Жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын салу және реконструкциялау	10 000 000,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	69 561 847,0
13				Басқалар	64 980 732,0
			326	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	14 364 324,0
			005	Кәсіпкерлік субъектілерін қолдау	1 495 493,0
			017	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялау	10 914 000,0
			018	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттерін ішінара кепілдендіру	398 730,0
			060	Креативті индустриялар саласында жеке кәсіпкерлікті дамыту, креативті кеңістіктерді инфрақұрылымын құру үшін қаржыландыру және жағдайлар жасау	1 021 101,0
			082	Бизнес-идеяларды іске асыру үшін кәсіпкерлік субъектілеріне мемлекеттік гранттар беру	535 000,0
			313	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың цифрландыру басқармасы	4 422 043,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	4 422 043,0
			317	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	607 208,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	607 208,0
			323	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	252 977,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	252 977,0
			326	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	2 753 644,0
			001	Жергілікті деңгейде кәсіпкерлік, өнеркәсіп, инвестициялар және ауыл шаруашылық, ветеринария саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 513 726,0
			004	Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шеңберінде іс-шараларды іске асыру	1 239 918,0
			356	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	32 342 000,0
			013	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының резерві	31 700 000,0
			022	Жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың техникалық-экономикалық негіздемелерін және мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалардың, оның ішінде концессиялық жобалардың конкурстық құжаттамаларын әзірлеу немесе түзету, сондай-ақ қажетті сараптамаларын жүргізу, мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларды, оның ішінде концессиялық жобаларды консультациялық сүйемелдеу	642 000,0
			373	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	10 238 536,0

			031	Әкімшілік ғимараттар кешенін салу	8 573 747,0
			048	Қалалардың шетіндегі әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымды дамыту	1 664 789,0
14				Борышқа қызмет көрсету	5 063 801,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	5 063 801,0
			005	Жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету	5 060 646,0
			018	Жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджеттен қарыздар бойынша сыйақылар мен өзге де төлемдерді төлеу бойынша борышына қызмет көрсету	3 155,0
15				Трансферттер	251 515 914,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	251 515 914,0
			007	Бюджеттік алып қоюлар	251 515 914,0
				III. Таза бюджеттік кредит беру	24 937 660,0
				Бюджеттік кредиттері	29 310 000,0
06				Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	3 310 000,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	3 310 000,0
			063	Жастардың кәсіпкерлік бастамашылығына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру	3 310 000,0
07				Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	26 000 000,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	26 000 000,0
			012	Алдын ала және аралық тұрғын үй қарыздарын беру үшін «Отбасы банко» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі акционерлік қоғамына бюджеттік кредит беру	26 000 000,0
05				Бюджеттік кредиттерді өтеу	4 372 340,0
		1		Мемлекеттік бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	4 372 340,0
			06	Қарыз алушы банктерге жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	4 372 340,0
				IV. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо	21 458 056,0
				Қаржы активтерін сатып алу	21 649 556,0
12				Көлік және коммуникация	1 649 556,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	1 649 556,0
			019	Метрополитен салуға заңды тұлғалардың жарғылық капиталын ұлғайту	1 649 556,0
13				Басқалар	20 000 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	20 000 000,0
			065	Заңды тұлғалардың жарғылық капиталын қалыптастыру немесе ұлғайту	20 000 000,0
06				Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер	191 500,0
		1		Қаржы активтерін ел ішінде сатудан түсетін түсімдер	191 500,0
			05	Мүліктік кешен түріндегі коммуналдық мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындарды және коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы немесе шаруашылық жүргізуіндегі өзге мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін түсімдер	191 500,0
				V. Бюджеттік дефицит	-616 800,0
				VI. Бюджет дефицитін қаржыландыру	616 800,0

Алматы қаласы мәслихатының
2023 жылғы 8 желтоқсандағы
№75 шешіміне 3-қосымша

Алматы қаласының 2026 жылға арналған бюджеті

Санаты	Сыныбы			Атауы	Сомасы, мың теңге
		Ішкі сыныбы	Специфика		
1				2	3
				I. Кірістер	1 717 143 164,0
1				Салықтық түсімдер	1 663 237 965,0
	01			Табыс салығы	1 168 969 003,0
		1		Корпоративтік табыс салығы	586 976 532,0
		2		Жеке табыс салығы	581 992 471,0
	03			Әлеуметтік салық	343 583 305,0
		1		Әлеуметтік салық	343 583 305,0
	04			Меншікке салынатын салықтар	65 942 505,0
		1		Мүлікке салынатын салықтар	41 293 541,0
		3		Жер салығы	4 259 237,0
		4		Көлік құралдарына салынатын салық	20 363 027,0
		5		Бірыңғай жер салығы	26 700,0
	05			Тауарларға, жұмыстарға және көрсетілетін қызметтерге салынатын ішкі салықтар	52 250 890,0
		2		Акиздер	29 077 251,0
		3		Табиғи және басқа да ресурстарды пайдаланғаны үшін түсетін түсімдер	7 099 906,0
		4		Кәсіпкерлік және кәсіби қызметті жүргізгені үшін алынатын алымдар	16 073 733,0
	08			Заңдық маңызы бар әрекеттерді жасағаны және (немесе) оған уәкілеттігі бар мемлекеттік органдар немесе лауазымды адамдар құжаттар бергені үшін алынатын міндетті төлемдер	32 492 262,0
		1		Мемлекеттік баж	32 492 262,0
2				Салықтық емес түсімдер	8 594 962,0
	01			Мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер	2 932 013,0
		1		Мемлекеттік кәсіпорындардың таза кірісі бөлігінің түсімдері	314 183,0
		3		Мемлекет меншігіндегі акциялардың мемлекеттік пакеттеріне дивиденттер	48 025,0
		4		Мемлекет меншігіндегі заңды тұлғалардағы қатысу үлесіне кірістер	451 182,0
		5		Мемлекет меншігіндегі мүлікті жалға беруден түсетін кірістер	2 099 164,0
		7		Мемлекеттік бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар	19 459,0
	06			Басқа да салықтық емес түсімдер	5 662 949,0
		1		Басқа да салықтық емес түсімдер	5 662 949,0
3				Негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер	19 816 864,0
	01			Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	17 039 041,0
		1		Мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сату	17 039 041,0
	03			Жерді және материалдық емес активтерді сату	2 777 823,0
		1		Жерді сату	2 715 555,0
		2		Материалдық емес активтерді сату	62 268,0
4				Трансферттердің түсімдері	25 493 373,0
	02			Мемлекеттік басқарудың жоғары тұрған органдарынан түсетін трансферттер	25 493 373,0
		1		Республикалық бюджеттен түсетін трансферттер	25 493 373,0

Функционалдық топ					Сомасы, мың теңге
	Функционалдық кіші топ				
	Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі				
		Бағдарлама		Атауы	

				II. Шығындар	1 658 204 901,0
01				Жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтер	13 637 056,0
		111		Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының аппараты	340 351,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана мәслихатының қызметін қамтамасыз ету	340 351,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	3 601 789,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің қызметін қамтамасыз ету	3 601 789,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	4 270 322,0
			001	Қаладағы аудан әкімінің қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	4 270 322,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	193 279,0
			013	Республикалық маңызы бар қала, астана Қазақстан халқы Ассамблеясының қызметін қамтамасыз ету	193 279,0
		379		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясы	714 009,0
			001	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың тексеру комиссиясының қызметін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер	714 009,0
		318		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік активтер басқармасы	608 781,0
			001	Жергілікті деңгейде коммуналдық мүлікті және мемлекеттік сатып алу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	491 838,0
			010	Жекешелендіруден кейінгі қызмет және осыған байланысты дауларды реттеу	19 234,0
			011	Коммуналдық меншікке түскен мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау және сату	97 709,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	629 950,0
			001	Жергілікті бюджетті жоспарлау, атқару және коммуналдық меншікті басқару саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	541 805,0
			003	Салық салу мақсатында мүлікті бағалауды жүргізу	88 145,0
		510		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экономика басқармасы	1 831 909,0
			001	Жергілікті деңгейде экономикалық саясат саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 671 046,0
			061	Бюджеттік инвестициялар және мемлекеттік-жекешелік әріптестік, оның ішінде концессия мәселелері жөніндегі құжаттаманы сараптау және бағалау	160 863,0
		369		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың дін істері басқармасы	1 446 666,0
			001	Жергілікті деңгейде дін қызметі саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 120 240,0
			005	Өңірде діни ахуалды зерделеу және талдау	326 426,0
02				Қорғаныс	10 281 328,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	2 931 900,0
			010	Жалпыға бірдей әскери міндетті атқару шеңберіндегі іс-шаралар	139 467,0
			011	Аумақтық қорғанысты даярлау және республикалық маңызы бар қаланың, астананың аумақтық қорғаныс	2 792 433,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	5 076 188,0
			014	Республикалық маңызы бар қалалар, астана ауқымындағы төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою	5 076 188,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	407 349,0
			030	Жұмылдыру дайындығы және төтенше жағдайлар объектілерін дамыту	407 349,0
			387	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, азаматтық қорғаныс саласындағы органдардың аумақтық органы	1 865 891,0
			004	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың азаматтық қорғаныс іс-шаралары	1 865 891,0
03				Қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік, құқықтық, сот, қылмыстық-атқару қызметі	40 453 002,0
		352		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын атқарушы ішкі істер органы	31 231 665,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздікті сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер қамтамасыз ету	31 211 057,0
			003	Қоғамдық тәртіпті қорғауға қатысатын азаматтарды көтермелеу	20 608,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 450 000,0
			021	Қоғамдық тәртіп және қауіпсіздік объектілерін салу	1 450 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	7 771 337,0
			004	Елдімекендерде жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету	7 771 337,0
04				Білім беру	450 367 125,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	79 830 376,0
			029	Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту, оның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту ұйымдарының қызметін қамтамасыз ету	79 830 376,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	999 502,0
			034	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту	999 502,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	5 733 655,0
			006	Алматы қаласында мектепке дейінгі ұйымдарды сейсмикалық күшейту	2 132 269,0
			037	Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту объектілерін салу және реконструкциялау	3 601 386,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	10 434 445,0
			006	Балалар мен жасөспірімдерге спорт бойынша қосымша білім беру	9 058 425,0
			007	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында спорттағы дарынды балаларға жалпы білім беру	1 376 020,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	251 668 616,0
			003	Жалпы білім беру	142 434 411,0
			004	Арнаулы білім беру бағдарламалары бойынша жалпы білім беру	9 739 681,0
			005	Мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру	4 309 146,0
			008	Балаларға қосымша білім беру	9 122 131,0
			019	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелеріне жұмыстағы жоғары көрсеткіштері үшін гранттар беру	77 853,0
			040	Мемлекеттік орта білім беру ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыруды іске асыруға	85 985 394,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	15 669 738,0
			027	Алматы қаласында орта білім беру объектілерін сейсмикалық күшейту	4 653 328,0
			028	Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	6 364 662,0
			069	Қосымша білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	4 651 748,0
		339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	2 233 842,0
			043	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	2 233 842,0
		360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	58 355 963,0
			018	Кәсіптік оқытуды ұйымдастыру	69 514,0

		024	Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында мамандар даярлау	58 286 449,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	2 150 000,0
		046	Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру объектілерін салу және реконструкциялау	2 150 000,0
	121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	5 758,0
		019	Сайлау процесіне қатысушыларды оқыту	5 758,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 489 171,0
		003	Кадрлардың біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау	1 489 171,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 001 673,0
		057	Жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар мамандар даярлау және білім алушыларға әлеуметтік қолдау көрсету	1 001 673,0
	360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	20 794 386,0
		001	Жергілікті деңгейде білім беру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	512 097,0
		006	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру ұйымдарында білім беру жүйесін ақпараттандыру	1 193 770,0
		007	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік білім беру мекемелер үшін оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерді сатып алу және жеткізу	3 857 168,0
		009	Республикалық маңызы бар қала, астана ауқымындағы мектеп олимпиадаларын және мектептен тыс іс-шараларды өткізу	1 795 600,0
		013	Балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеу және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсету	1 763 574,0
		014	Дамуында проблемалары бар балалар мен жасөспірімдердің оңалту және әлеуметтік бейімдеу	319 729,0
		021	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-аналарының қамқорынсыз қалған баланы (балаларды) күтіп-ұстауға асыраушыларына ай сайынғы ақшалай қаражат төлемдері	473 144,0
		027	Жетім баланы (жетім балаларды) және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған баланы (балаларды) асырап алғаны үшін Қазақстан азаматтарына біржолғы ақша қаражатын төлеуге арналған төлемдер	7 949,0
		067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	10 871 355,0
05			Денсаулық сақтау	46 610 460,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	11 433 286,0
		006	Ана мен баланы қорғау жөніндегі көрсетілетін қызметтер	482 623,0
		007	Салауатты өмір салтын насихаттау	77 275,0
		017	Қаржы лизингті шарттарында сатып алынған санитариялық көлік және сервистік қызмет көрсетуді талап ететін медициналық бұйымдар бойынша лизинг төлемдерін өтеу	1 443 767,0
		041	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті өкілдік органдарының шешімі бойынша тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемімен қосымша қамтамасыз ету	9 429 621,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	4 766 406,0
		009	Алматы қаласында денсаулық сақтау объектілерін сейсмикалық күшейту	900 000,0
		038	Денсаулық сақтау объектілерін салу және реконструкциялау	3 866 406,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	4 330 600,0
		027	Халыққа иммундық профилактика жүргізу үшін вакциналарды және басқа медициналық иммундық биологиялық препараттарды орталықтандырылған сатып алу және сақтау	4 330 600,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	1 656 684,0
		039	Денсаулық сақтау субъектілерінің медициналық көмегін қамтитын қосымша медициналық көмектің көлемін көрсету, Call-орталықтардың қызметтер көрсетуі және өзге де шығыстар	1 656 684,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	56 632,0
		029	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың арнайы медициналық жабдықтау базалары	56 632,0
	339		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық денсаулық сақтау басқармасы	24 366 852,0
		001	Жергілікті деңгейде денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	321 392,0
		008	Қазақстан Республикасында ЖИТС профилактикасы және оған қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды іске асыру	223 046,0
		016	Азаматтарды елдімекеннен тыс жерлерде емделу үшін тегін және жеңілдетілген жол жүрумен қамтамасыз ету	11 525,0
		018	Денсаулық сақтау саласындағы ақпараттық талдамалық қызметтер	214 316,0
		033	Медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының күрделі шығыстары	23 596 573,0
06			Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	79 791 827,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	5 826 993,0
		056	Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек	5 826 993,0
	355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	12 067 394,0
		014	Жалпы үлгідегі медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында қарттар мен мүгедектігі бар адамдарға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	3 042 892,0
		020	Психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызмет көрсету орталықтарында психоневрологиялық аурулармен ауыратын мүгедектігі бар адамдар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	4 625 601,0
		021	Оңалту орталықтарында қарттарға, мүгедектігі бар адамдарға, оның ішінде мүгедектігі бар балаларға арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	925 435,0
		022	Балалар психоневрологиялық медициналық-әлеуметтік мекемелерінде (ұйымдарда), арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында, әлеуметтік қызметтер көрсету орталықтарында психоневрологиялық патологиялары бар мүгедектігі бар балалар үшін арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету	2 829 321,0
		029	Мүгедектігі бар адамдарды жұмысқа орналастыру үшін арнайы жұмыс орындарын құруға жұмыс берушінің шығындарын субсидиялау	2 283,0
		064	Еңбек мобильділігі орталықтары мен мансап орталықтарының жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі азаматтарды әлеуметтік қолдау бойынша қызметін қамтамасыз ету	641 862,0
	360		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың білім басқармасы	1 700 827,0
		016	Жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды әлеуметтік қамсыздандыру	1 292 812,0
		037	Әлеуметтік сауықтандыру	408 015,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	463 629,0
		039	Әлеуметтік қамтамасыз ету объектілерін салу және реконструкциялау	463 629,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	29 226 960,0
		003	Мұқтаж азаматтарға үйінде әлеуметтік көмек көрсету	2 194 013,0
		030	Тұрғын үй көмегін көрсету	31 071,0
		031	Жергілікті өкілетті органдардың шешімі бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек	9 609 629,0

		033	Оңалтудың жеке бағдарламасына сәйкес мұқтаж мүгедектігі бар адамдарды міндетті гигиеналық құралдармен қамтамасыз ету, қозғалуға қиындығы бар бірінші топтағы мүгедектігі бар адамдарға жеке көмекшінің және есту бойынша мүгедектігі бар адамдарға қолмен көрсететін тіл маманының қызметтерін ұсыну	11 064 640,0
		035	Мүгедектігі бар адамдарға әлеуметтік қолдау	6 327 607,0
	317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	5 449 754,0
		017	Жергілікті өкілдік органдардың шешімі бойынша қалалық қоғамдық көлікте (таксиден басқа) жеңілдікпен, тегін жол жүру түрінде азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қолдау	5 449 754,0
	355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	16 839 678,0
		003	Жұмыспен қамту бағдарламасы	14 604 240,0
		009	Мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қолдау	1 396 870,0
		016	Белгілі бір тұрғылықты жері жоқ адамдарды әлеуметтік бейімдеу	838 568,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	2 488 698,0
		036	Жәрдемақыларды және басқа да әлеуметтік төлемдерді есептеу, төлеу мен жеткізу бойынша қызметтерге ақы төлеу	32 671,0
		037	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	1 890 275,0
		039	Кохлеарлық импланттарға сөйлеу процессорларын ауыстыру және теңшеу жөніндегі көрсетілетін қызметтер	565 752,0
	325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	56 269,0
		077	Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдардың құқықтарын қамтамасыз етуге және өмір сүру сапасын жақсарту	56 269,0
	355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	3 333 112,0
		001	Жергілікті деңгейде халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және әлеуметтік бағдарламалар саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	750 990,0
		019	Үкіметтік емес ұйымдарда мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты орналастыру	2 042 742,0
		028	Күш көрсету немесе күш көрсету қаупі салдарынан қиын жағдайларға тап болған тәуекелдер тобындағы адамдарға қызметтер	274 129,0
		062	Біліктілік жүйесін дамыту	5 836,0
		066	Сенім білдірілген агентке жастардың кәсіпкерлік бастамасына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру жөніндегі қызметтеріне ақы төлеу	79 574,0
		067	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	179 841,0
	370		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың еңбек инспекциясы басқармасы	277 693,0
		001	Жергілікті деңгейде еңбек қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	277 693,0
	511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	2 060 820,0
		054	Жеке тұрғын үй қорынан жалға алынған тұрғынжай үшін азаматтардың жекелеген санаттарына төлемдер	915 920,0
		068	Әлеуметтік көмек ретінде тұрғын үй сертификаттарын беру	1 144 900,0
07			Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	299 820 882,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	463 698,0
		050	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	463 698,0
	351		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	49 397 317,0
		010	Мемлекеттік қажеттіліктер үшін жер учаскелерін алып қою, оның ішінде сатып алу жолымен алып қою және осыған байланысты жылжымайтын мүлікті иеліктен айыру	49 397 317,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	98 248 298,0
		012	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйін жобалау және (немесе) салу, реконструкциялау	11 517 417,0
		017	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	2 311 481,0
		098	Коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйлерін сатып алу	84 419 400,0
	511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	1 070 512,0
		001	Жергілікті деңгейде коммуналдық инфрақұрылымды дамыту мәселелері бойынша мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	910 012,0
		009	Кондоминиум объектілеріне техникалық паспорттар дайындау	160 500,0
	512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	7 000 000,0
		008	Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылымды жобалау, дамыту және (немесе) жайластыру	7 000 000,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	5 600 000,0
		042	Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін дамыту	5 000 000,0
		043	Қаланы абаттандыруды дамыту	600 000,0
	512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	40 709 532,0
		001	Жергілікті деңгейде энергетика және сумен жабдықтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	303 801,0
		007	Сумен жабдықтау және су бұру жүйесін дамыту	40 000 000,0
		028	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі жылу жүйелерін пайдалануды ұйымдастыру	405 731,0
	513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	18 011 052,0
		017	Қаланы абаттандыруды дамыту	18 011 052,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	78 772 523,0
		008	Елдімекендердегі көшелерді жарықтандыру	13 920 203,0
		009	Елдімекендердің санитариясын қамтамасыз ету	26 367 391,0
		010	Жерлеу орындарын ұстау және туыстары жоқ адамдарды жерлеу	870 320,0
		011	Елді мекендерді абаттандыру мен көгалдандыру	37 614 609,0
	511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	134 503,0
		041	Профилактикалық дезинсекция мен дератизация жүргізу (инфекциялық және паразиттік аурулардың табиғи ошақтарының аумағындағы, сондай-ақ инфекциялық және паразиттік аурулардың ошақтарындағы дезинсекция мен дератизацияны қоспағанда)	134 503,0
	513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	413 447,0
		018	Қаланы абаттандыру мен көгалдандыру	413 447,0
08			Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік	78 555 611,0
	123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	9 410 975,0
		006	Жергілікті деңгейде мәдени-демалыс жұмыстарын қолдау	457 960,0
		044	Шығармашылық үйірмелерді жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	8 953 015,0
	361		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	14 733 264,0
		004	Мәдени-демалыс жұмысын қолдау	8 776 806,0
		005	Тарихи-мәдени мұраны сақтауды және оған қолжетімділікті қамтамасыз ету	1 460 576,0
		006	Мемлекет қайраткерлерін мәңгі есте сақтау	215 240,0
		007	Театр және музыка өнерін қолдау	2 800 757,0
		008	Зоопарктер мен дендропарктердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 479 885,0
	373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	800 127,0
		014	Мәдениет объектілерін дамыту	800 127,0

		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	8 347 351,0
			046	Спорт секцияларын жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыруды іске асыру	8 347 351,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	15 397 425,0
			001	Жергілікті деңгейде спорт саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	130 806,0
			002	Жергілікті деңгейде спорттық жарыстар өткізу	1 097 501,0
			003	Республикалық және халықаралық спорттық жарыстарға әртүрлі спорт түрлері бойынша құрама командалары мүшелерінің дайындығы және қатысуы	12 342 109,0
			016	Мемлекеттік қалалық спорттық ұйымдардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 779 610,0
			032	Бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	47 399,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	1 068 840,0
			015	Спорт объектілерін дамыту	1 068 840,0
		121		Республикалық маңызы бар қала, астана әкімінің аппараты	78 650,0
			009	Мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту	78 650,0
		313		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың цифрландыру басқармасы	10 874 004,0
			001	Жергілікті деңгейде цифрландыру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	10 874 004,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	5 553 012,0
			005	Мемлекеттік ақпараттық саясат жүргізу жөніндегі қызметтер	5 553 012,0
		361		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	2 785 233,0
			009	Қалалық кітапханалардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 743 216,0
			010	Архив қорының сақталуын қамтамасыз ету	1 042 017,0
		380		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың туризм басқармасы	5 310 108,0
			001	Жергілікті деңгейде туризм саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	177 472,0
			002	Туристік қызметті реттеу	5 132 636,0
		302		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жастар саясаты басқармасы	2 918 264,0
			001	Жергілікті деңгейде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру жөніндегі қызметтер	323 612,0
			003	Жастар саясаты саласында іс-шараларды іске асыру	2 594 652,0
		325		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қоғамдық даму басқармасы	989 919,0
			001	Қоғамдық даму саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру	989 919,0
		361		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәдениет басқармасы	288 439,0
			001	Жергілікті деңгейде мәдениет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	201 198,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	87 241,0
09				Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану	25 000 000,0
		512		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың энергетика және сумен жабдықтау басқармасы	25 000 000,0
			012	Жылу-энергетикалық жүйені дамыту	25 000 000,0
10				Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары	25 211 986,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	1 056 377,0
			011	Мал көмінділерінің (биотермиялық шұңқырлардың) жұмыс істеуін қамтамасыз ету	21 372,0
			014	Эпизоотияға қарсы іс-шаралар жүргізу	499 356,0
			016	Ауыл шаруашылығы жануарларын сәйкестендіру жөніндегі іс-шараларды өткізу	78 087,0
			021	Ауыл шаруашылық дақылдарының зиянды организмдеріне қарсы күрес жөніндегі іс-шаралар	22 440,0
			022	Қаңғыбас иттер мен мысықтарды аулауды және жоюды ұйымдастыру	435 122,0
		513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	1 860 472,0
			009	Коммуналдық меншіктегі су шаруашылығы құрылыстарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	1 860 472,0
		513		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың экология және қоршаған орта басқармасы	22 001 267,0
			001	Жергілікті деңгейде экология және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	2 814 411,0
			004	Қоршаған ортаны сауықтыру бойынша іс-шаралар	11 171 894,0
			005	Экожүйе объектілерін дамыту	6 224 311,0
			006	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күтіп-ұстау және қорғау	1 257 651,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	533 000,0
		351		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жер қатынастары басқармасы	293 870,0
			001	Республикалық маңызы бар қала, астана аумағында жер қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	293 870,0
11				Өнеркәсіп, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі	11 237 134,0
		319		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық жоспарлау және урбанистика басқармасы	10 516 810,0
			001	Жергілікті деңгейде сәулет және құрылыс саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	684 042,0
			002	Елдімекендердегі құрылыстардың бас жоспарын әзірлеу	9 832 768,0
		324		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қала құрылысын бақылау басқармасы	397 700,0
			001	Жергілікті мемлекеттік қала құрылысы және жерді бақылау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	397 700,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	322 624,0
			001	Жергілікті деңгейде құрылыс саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	322 624,0
12				Көлік және коммуникация	256 325 373,0
		123		Қаладағы аудан әкімінің аппараты	8 000 000,0
			045	Елдімекендер көшелеріндегі автомобиль жолдарын ағымдағы жөндеу	8 000 000,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	81 419 676,0
			007	Көлік инфрақұрылымын дамыту	40 000 000,0
			016	Автомобиль жолдарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету	41 419 676,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	166 905 697,0
			001	Жергілікті деңгейде жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары саласында мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 193 867,0
			008	Метрополитендегі жолаушылар тасымалын субсидиялау	12 000 000,0
			009	Әлеуметтік маңызы бар ішкі қатынастар бойынша жолаушылар тасымалдарын субсидиялау	77 062 882,0
			011	Жол жүрісін реттеудің техникалық құралдарын салу және реконструкциялау	10 000 000,0
			032	Ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер мен ұйымдардың күрделі шығыстары	66 648 948,0
13				Басқалар	64 333 625,0

		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	15 369 826,0
			005	Кәсіпкерлік субъектілерін қолдау	1 600 177,0
			017	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялау	11 677 980,0
			018	Кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттерін ішінара кепілдендіру	426 641,0
			060	Креативті индустриялар саласында жеке кәсіпкерлікті дамыту, креативті кеністіктерді инфрақұрылымын құру үшін қаржыландыру және жағдайлар жасау	1 092 578,0
			082	Бизнес-идеяларды іске асыру үшін кәсіпкерлік субъектілеріне мемлекеттік гранттар беру	572 450,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	649 713,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	649 713,0
		323		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың спорт басқармасы	261 831,0
			096	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалар бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	261 831,0
		326		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы	2 926 779,0
			001	Жергілікті деңгейде кәсіпкерлік, өнеркәсіп, инвестициялар және ауыл шаруашылық, ветеринария саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру жөніндегі қызметтер	1 600 067,0
			004	Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шеңберінде іс-шараларды іске асыру	1 326 712,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	34 486 940,0
			013	Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының резерві	33 800 000,0
			022	Жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың техникалық-экономикалық негіздемелерін және мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалардың, оның ішінде концессиялық жобалардың конкурстық құжаттамаларын әзірлеу немесе түзету, сондай-ақ қажетті сараптамаларын жүргізу, мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларды, оның ішінде концессиялық жобаларды консультациялық сүйемелдеу	686 940,0
		373		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың құрылыс басқармасы	10 638 536,0
			031	Әкімшілік ғимараттар кешенін салу	8 773 747,0
			048	Қалалардың шетіндегі әлеуметтік және инженерлік инфрақұрылымды дамыту	1 864 789,0
14				Борышқа қызмет көрсету	5 063 578,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	5 063 578,0
			005	Жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету	5 060 646,0
			018	Жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджеттен қарыздар бойынша сыйақылар мен өзге де төлемдерді төлеу бойынша борышына қызмет көрсету	2 932,0
15				Трансферттер	251 515 914,0
		356		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қаржы басқармасы	251 515 914,0
			007	Бюджеттік алып қоюлар	251 515 914,0
				III. Таза бюджеттік кредит беру	28 874 543,0
				Бюджеттік кредиттері	33 310 000,0
06				Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	3 310 000,0
		355		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	3 310 000,0
			063	Жастардың кәсіпкерлік бастамашылығына жәрдемдесу үшін бюджеттік кредиттер беру	3 310 000,0
07				Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық	30 000 000,0
		511		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық инфрақұрылымды дамыту басқармасы	30 000 000,0
			012	Алдын ала және аралық тұрғын үй қарыздарын беру үшін «Отбасы банк» тұрғын үй құрылыс жинақ банкі акционерлік қоғамына бюджеттік кредит беру	30 000 000,0
05				Бюджеттік кредиттерді өтеу	4 435 457,0
		1		Мемлекеттік бюджеттен берілген бюджеттік кредиттерді өтеу	4 435 457,0
			06	Қарыз алушы банктерге жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша сыйақылар	4 435 457,0
				IV. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо	30 422 282,0
				Қаржы активтерін сатып алу	30 632 282,0
12				Көлік және коммуникация	870 054,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	870 054,0
			019	Метрополитен салуға заңды тұлғалардың жарғылық капиталын ұлғайту	870 054,0
13				Басқалар	29 762 228,0
		317		Республикалық маңызы бар қаланың, астананың қалалық мобильділік басқармасы	29 762 228,0
			065	Заңды тұлғалардың жарғылық капиталын қалыптастыру немесе ұлғайту	29 762 228,0
06				Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер	210 000,0
		1		Қаржы активтерін ел ішінде сатудан түсетін түсімдер	210 000,0
			05	Мүліктік кешен түріндегі коммуналдық мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындарды және коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы немесе шаруашылық жүргізуіндегі өзге мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін түсімдер	210 000,0
				V. Бюджеттік дефицит	-358 562,0
				VI. Бюджет дефицитін қаржыландыру	358 562,0

Алматы қаласы мәслихатының
2023 жылғы 8 желтоқсандағы
№75 шешіміне 4-қосымша

2024 жылға арналған жергілікті бюджеттерді атқару процесінде секвестрлеуге жатпайтын жергілікті бюджеттік бағдарламалардың тізбесі

Атауы
Білім беру
Жалпы білім беру
Арнайы білім беретін оқу бағдарламалары бойынша жалпы білім беру
Мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру
Мемлекеттік бастауыш, негізгі және жалпы орта білім беру ұйымдарында жалпы білім беру
Мемлекеттік орта білім беру ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыруды іске асыру
Денсаулық сақтау
Ана мен баланы қорғау жөніндегі көрсетілетін қызметтер
Саламатты өмір салтын насихаттау
Халыққа иммундық профилактика жүргізу үшін вакциналарды және басқа медициналық иммундық биологиялық препараттарды орталықтандырылған сатып алу және сақтау
Шұғыл жағдайларда сырқаты ауыр адамдарды дәрігерлік көмек көрсететін ең жақын денсаулық сақтау ұйымына дейін жеткізуді ұйымдастыру
Жергілікті өкілді органдардың шешімі бойынша тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемімен қосымша қамтамасыз ету
Қазақстан Республикасында ЖИТС профилактикасы және оған қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды іске асыру
Денсаулық сақтау субъектілерінің медициналық көмегін қамтитын қосымша медициналық көмектің көлемін көрсету, Call-орталықтардың қызметтер көрсетуі және өзге де шығыстар
Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру
Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді, оның ішінде мемлекеттік концессиялық міндеттемелерді орындауға бағытталған бюджет қаражатының шығыстары

ЖАЗЫЛ ДА, ҰТЫП АЛ!

Құрметті оқырмандар!

2024 жылға баспасөзге жазылу науқаны басталды. «Almaty aqshamy» газетінің редакциясы газеттің тұрақты жазылушыларын, сондай-ақ жаңа жазылушыларды жыл сайынғы «Жазыл да, ұтып ал!» редакциялық конкурсына қатысуға шақырады. Көптеген бағалы сыйлықтар ойнатылады!

Байқауға қалай қатысуға болады?

2024 жылға «Almaty aqshamy» газетіне бір жыл бойына жазылу қажет.

2023 жылдың 25 желтоқсанына дейін жазылу түбіртегінің көшірмесін конвертке салып, «Жазыл да, ұтып ал!» белгісін қойып, редакцияға жолдау керек немесе жазылу түбіртегінің суретін мына WhatsApp нөміріне 8 707 752 92 32 немесе alatayaqparat@mail.ru электронды мекенжайына жолдау қажет.

Редакция мекенжайы: 050022, Алматы қаласы, Шевченко көшесі, 106 А (Масаншы көшесінің бұрышы), №21 бөлме, тел.: 293-08-12, 293-08-25, 293-08-03.

Ескерту! Міндетті түрде өзінің аты-жөні, мекенжайы, ұялы байланыс немесе қалалық телефоны жазылу керек.

Қай жерде жазылуға болады?

«Казпочта» АҚ, «Агентство «Евразия пресс» ЖШС, «Эврика пресс» ЖШС барлық почта бөлімшелерінде жазылуға болады.

2024 жылға бір жылға жазылу бағасы:

65503 | Жеке жазылушылар үшін

95503 |

Жеңілдікпен ҰОС қатысушылар, зейнеткерлер, мүгедектер мен көпбалалы аналар үшін

6433,44 теңге

4033,44 теңге

Тек қана бір жылға жазылған жазылушылар қатысады!

Ұтыс ойынын өткізу бойынша қосымша хабарлаймыз. Ұтыс ойыны «Almaty aqshamy» газетінің редакциясында байқау комиссиясы мүшелерінің және тәуелсіз байқаушылардың қатысуымен өтеді. Ұтыс ойыны жеңімпаздарының аты-жөндері таяу арадағы газет нөмірінде жарияланатын болады.

Анықтама бойынша: 8 (727) 293-08-12, 293-08-25, 293-08-03.

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Енді «Almaty aqshamy» газетіне жазылу үшін **post.kz** сайтын немесе мобильді қосымшасын пайдаланып, онлайн ресімдеуге болады. Жылдам іздеу жолағында сіз қажетті басылымды тауып, жазыла аласыз. Рәсімдеу үшін сізге жиынтықтардың санын, жазылу мерзімін көрсетіп, кез келген банктің банктік картасымен төлем жасау керек. Баспа басылымдарын жеткізу ресімдеу кезінде көрсетілген мекенжай бойынша жүзеге асырылады. Қызмет түрі 24/7 қолжетімді. Жазылу индекстері мен жазылу құны «Almaty aqshamy» баспа нұсқасына жазылумен бірдей. Баспа басылымдарын жеткізу ресімдеу кезінде көрсетілген мекенжайыңыз бойынша **Post.kz** қызметі арқылы жүзеге асырылады.

Жазылушылар назарына!

2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап «Almaty aqshamy» газеті аптасына 2 рет (сейсенбі, жұма) шығады.

Бас директор –
Ержан ҚАЛЫМБАЙҰЛЫ

Қабылдау бөлмесі:
тел: 293-08-03.

Бас директордың орынбасары –
Абдухалил ЖАЛИЛОВ

тел: 293-08-03 (ішкі 102).

Бас директордың шығармашылық
жөніндегі орынбасары –

Гүлжазира СЕЙДАХМЕДОВА
тел.: 293-04-28.

Бас редактор –
Төрехан ДАНИЯР

тел: 293-52-24.

Бас редактордың орынбасары –
Әнуарбек ӘУЕЛБЕК

тел: 293-52-36.

Жауапты хатшы –

Серік ЖҰМАБАЕВ

тел: 293-52-43.

Жаңалықтар мен ақпарат

бөлімінің редакторы –

Рая ЕСКЕНДІР

Қала тынысы бөлімінің

редакторы –

Нұржамал ӘЛІШЕВА

Шаһар шаруашылығы және

тұрғын үй-коммуналдық

шаруашылық бөлімінің

редакторы –

Құралай ИМАНБЕКҚЫЗЫ

тел: 293-52-36.

Коммерция бөлімінің жетекшісі –

Куаныш ДЮСКАЛИЕВ

тел: 293-08-12.

e-mail: d_kuanys@mail.ru

Жарнама және

тарату бөлімі

e-mail: dalemesh@vecher.kz

тел: 293-08-12.

**Шығармашылық даму
жөніндегі кеңес**

Кеңес төрағасы –

Олжас СҮЛЕЙМЕНОВ

Кеңес мүшелері:

Мұрат ӘУЕЗОВ,

Сағымбай ҚОЗЫБАЕВ,

Сейітқазы МАТАЕВ.

Газетті жеткізу бойынша
шағымдар болса, «Қазпошта» АҚ
Алматы почтамтына:
+7 747 617 17 37 телефондары
арқылы хабарласыңыз

**Almaty
AQSHAMY**

Республикаға тарайтын қоғамдық-
саяси қалалық басылым.

Меншік иесі:

«Almaty Aqparat» ЖШС.

alatayaqparat@mail.ru

Мекенжайымыз:

Индекс: 050022.

Шевченко көшесі, 106 А.

**Газет сейсенбі, бейсенбі, сенбі
күндері шығады.**

Апталық

таралымы – 28 412

Кезекші редактор –

Айнабай МӘДИ

Газет Қазақстан Республикасының

Ақпарат және қоғамдық даму

министрлігінің

Ақпарат комитетінде тіркелген.

Тіркеу туралы

№KZ80VPY00026040

күзегі 19.08.2020 жылы берілген.

Газет «Almaty aqshamy»-ның

компьютер орталығында теріліп,

беттелді.

Суреттердің сапасына

редакция жауапты.

Жарнама мәтініне жарнама беруші

жауап береді.

Автордың мақалалары редакция

көзқарасын білдірмейді.

Газет «Дәуір» ЖШС РПБК-де

басылды. 050044, Алматы қаласы,

Қалдаяқов көшесі, 17.

Тел.: 273-50-53

Оффсеттік басылым,

көлемі 2 баспа табақ.

«Almaty aqshamy» газетінің

электронды нұсқасы

«AIR ASTANA»

әуе компаниясы бортындағы

жолаушыларға қолжетімді.

ГАЗ ЖӘНЕ ОНЫ ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

ТҮЙІМ САЛЫНАДЫ:

- Газ жабдықтарына балаларды жолатпаңыз;
- Пайдалану ережелерін білмейтін бөгде адамдарды газ пешіне жақындатпаңыз;
- Газ жабдықтарына өз бетінше өзгеріс енгізуге және жөндеуге болмайды;
- Газ плиталарын үйді жылыту үшін пайдаланбаңыз;
- Желдеткіш көздері жабық тұрған кезде, сылақ жарылып, қаланған кірпіш арасында саңылау пайда болғанда, мұржада түтін тартапаған кезде газ пешін қолдануға болмайды;
- Газ жабдықтары орнатылған бөлмелерде ұйықтауға және демалуға болмайды;
- Газ пешінің ішкі құралдарын өз бетінше бұзып, қайта орнатуға болмайды;
- Қолдан жасалған пештерді өз күшімен орнатуға, пайдалануға тыйым салынады.

Газ жабдықтарын пайдалану үшін
табиғи және тұншықтырғыш газдың
таралуын сезетін сигнал беруші
қондырғы мен
газдан ажырату
автоматикасын
орнатыңыздар.

ӨТКЕН ЖЫЛҒЫ МАУСЫМЫНДА

184 АДАМ ЗАРДАП
ШЕКТІ
55 АДАМ ҚАЙТЫС
БОЛДЫ

ЕСТЕН ШЫҒАРМАҢЫЗДАР!

Газ жабдықтарын қауіпсіз пайдалану ережелерінің талаптарын сақтамау салдарынан жарылыс болып, ерт шығатын болса, бұл – заң бойынша жауапкершілікке тартуға негіз болады!

ПӘТЕРДЕ ГАЗ ИІСІ СЕЗІЛСЕ:

1. Жедел түрде барлық газ қрандарын жабу керек
2. Бөлмені желдету керек
3. Ашық отты, электр құралдарын пайдалануға тыйым салынады
4. 104 телефоны бойынша апат қызметін шақыру керек.

ТҮНШЫҚТЫРҒЫШ ГАЗБЕН УЛАНУ БЕЛГІЛЕРІ (СО көлемі)

0,08% | Жеңіл

Бас ауру, тұншығу, бас айналу, кеуденің ауруы, құрғақ жөтел, жүректің айнуы, құсу, түрлі елестер, қан қысымының көтерілуі

0,32% дейін | Орташа

Қозғалудың қиындауы, естен тану

1,2% жоғары | Ауыр

Ауа жұтқаннан кейін естен тану, сіңірдің тартылуы, тыныс алудың бұзылуы (адам 3 минутқа жетпей көз жұмады)

- Дәрігер шақыру;

- Дәрігер келгенге дейін: жеңіл уланған жағдайда мүсәтір спиртін иіскетіп, кофе немесе қызыл шай ішкізу керек;

- Уланған жағдайда сыртқа шығару қажет. Еркін тыныстауға кедергі келтіретін киімді шешіп, жайлы жерге жатқызу керек. Қажет болса қолдан дем алдыру қажет;

ГАЗ
ҚЫЗМЕТІНІҢ
ТЕЛЕФОНЫ
104

ҚазТрансГаз Аймақ

Қалалықтар қаперіне!

«Бүгін сағат 23.00-ден ертең сағат 11.00-ге дейін қаламыздағы Алтынсарин даңғылы мен Куанышбаев көшесінің қиылысында жол бөлігі астындағы кабель желісінің жөндеуіне байланысты автокөлік қозғалысы уақытша жабылады», – деп хабарлады «Алматы жылу желілері» ЖШС.

СПОРТТЫ СЕРІК ЕТКЕНДЕР

Ел Тәуелсіздігі мерекесіне орай, «Ұстаз»

Алматы қалалық кәсіподақ ұйымының Алмалы аудандық филиалы ұстаздар арасында волейбол, теннис, шахмат, тоғызқұмалақтан жарыс ұйымдастырды. Спорттық дода осы аудандағы №128, 135 мектептердің базасында өтті.

Аудан ұстаздары арасында өткен спорттық жарыс өте тартысты өтті. Бұл жолы да жарысқа белсенділікпен қатысқан ұстаздар өздерінің спортты серік еткендіктерін танытты. Бұл күнгі жарыстарға тек денешынықтыру пәні мұғалімдері ғана емес, барша мектеп ұжымы болып қатысты.

– *Салауатты ұрпақ тәрбиелеу үшін, ең алдымен, өзіміз үлгі көрсетуіміз керек қой. Бұл ретте ұстаздарымыздың спортқа деген қызығушылығы қуантады. Біз бұған дейін де бірнеше мәрте осындай жарыстар ұйымдастырдық. Аудан ұстаздары үнемі ұйымшылдықпен қатысып келеді,* – дейді Алмалы аудандық «Ұстаз» кәсіподағының төрайымы Раушан Дүйсебайқызы. Жарыс соңында үздік командалар мен ойыншыларға арнайы сыйлықтар табыс етілді.

Р.ЕСКЕРМЕСҚЫЗЫ.

Бостандық ауданы әкімінің аппараты және аудандық Ардагерлер кеңесі Ұлы Отан соғысының ардагері

**Бисенғали Айтжанұлы
ДЖУБАНИЯЗОВТЫҢ**

қайтыс болуына байланысты отбасы мен жақындарына қайғыларына ортақтасып, көңіл айтады. Бисенғали Айтжанұлы 1925 жылы 11 наурызда Ақтөбе қаласында дүниеге келген. 1941 жылы мектепті бітірді. 1942 жылы Рига жаяу әскери училищесін бітірді. 40-армия бригадасының құрамында болды. Алғашқы шайқастар Смоленск түбінде болды. Жастығына қарамай жан аямай күресті. Ерлігі үшін ордендермен және медальдармен марапатталған.

«Қызыл Жұлдыз», «1-дәрежелі Отан соғысы», «Қызыл Ту» ордендерімен, «Жауынгерлік ерлігі үшін», «Германияны жеңгені үшін», «Еңбек ардагері» және мерейтойлық медальдарымен марапатталған.

Жұбайымен бірге төрт бала тәрбиелеп өсірді. Ардагердің немере, шөберелері бар. Ол туралы жарқын естелік біздің жүрегімізде мәңгі сақталады.

www.instagram.com/
aqshamy.official

www.facebook.com/
aqshamy.official

www.youtube.com/channel/
UCxzM2x7Chx6B1ggA

web.telegram.
org/k/#@aqshamy_kz

vk.com/
aqshamy.official

twitter.com/
aqshamy_kz

МЕРЕЙТОЙЛЫҚ МАУСЫМ

ШЫМБҰЛАҚ ШАҚЫРАДЫ!

Бүгін Алматыдағы әйгілі тау курортында сырғанау маусымы ашылады

Курорт тарихы 1954 жылы «Шым-бұлақта» тау шаңғысы спортынан алғашқы Бүкілодақтық жарыстар өткізіле бастаған кезден басталады. 1983 жылдан «Шымбұлақ» тау шаңғысынан олимпиадалық даярлық орталығына айналды, ал 2010 жылы «Медеуден» «Шымбұлақ» базалық станциясына дейін аспалы әуе жолы іске қосылды.

Биыл Шымбұлақ тау курортының 70 жылдық мерейтойына орай сырғанау маусымының ашылуы аясында оны ұйымдастырушылар – алматылықтар мен қала қонақтары, туристер үшін мынандай бірқатар бағдарлар дайындап отыр:

- Комби-1 орта станциясында жаңа ақпараттық орталық ашылады.
- Балаларды шаңғыға баулу үшін «Шымбұлақ» базалық станциясындағы «Ақ Барс» жаңа оқу трассасы іске қосылады.
- Medeu Camp глэмпинг аумағында «Monti Bambini» мейрамханасы ашылады.
- «Талғар асуы» станциясында SHYÑ 32 мейрамханасы жұмыс істейтін болады.
- «Медеу» базалық станциясының аумағындағы «Shymbulak Medeu Camp» балалар тау лагері аясында отбасылық демалысқа арналған глэмпинг ұйымдастырылады.

• «Медеу» базалық станциясында шығармашылық хаб (аумағы 1100 м²) ашылады.

• «Шымбұлақ» базалық станциясында рор-уп Park ашылады.

2011 жылы Шымбұлақта қысқы Азия ойындарына орай жаңғырту жұмыстары жүргізілгенін айта кеткен жөн. Мұнда 2017 жылы тау шаңғысынан, сноубордтан және фристайлдан дүниежүзілік Қысқы Универсиада өтті. 2019 жылдан бастап курортта фристайлдан Әлем кубогының кезеңдері өткізілуде, сондай-ақ 2021 жылы Тәуелсіз Қазақстан тарихында алғаш рет фристайлдан Әлем чемпионаты өткізілді.

2023 жылдың 26 наурызында «Шымбұлақ» Гиннестің рекордтар кітабына «әлемдегі ең биік түнгі шаңғы трассасы бар курорт» ретінде ресми түрде тіркелді.

«АҚШАМ-АҚПАРАТ».

ӘЛЕУЖЕЛІ ӘЛЕМІ

«ДАЛА ХАЛЫҚТАРЫ»

Америкадан қазақ елі туралы көне кітап табылды

Вашингтондағы Католик университетінен қазақ елі туралы жазылған ескі кітап табылды. Ол 1925 жылы Нью-Йорк және Бостонда басылып шыққан көрінеді. Кітапты тапқан – сол елде «Болашақпен» оқып жатқан, қазаққа қатысты мұраларды зерттеп жүрген журналист Дүйсенәлі Әлімақын. Бұл жөнінде 24.kz-тегі әріптестеріміз хабарлады.

Осыдан бір ғасыр бұрын жазылған «Дала халықтары» атты көне кітапты жазған британдық жазушы, тарихшы әрі қоғам қайраткері Ральф Фокс дейді.

«Кітап ішінде қазаққа қатысты дерек өте мол деп айтуға болады. Ең бастысы, кітаптың екінші мұқабасында қазақтың құсбегісінің суретін салған. Кәдімгі 1900 жылдардағы қазақтың бейнесі. Сосын мұнда арнаулы тарауы «қазақ мінезі» деп аталады. Қазақ туралы, қазақтың кім екені жөнінде жазылған. Ең бастысы, бұдан бұрынғы батыс және басқа елдің саяхатшылары қазақтарды қырғыздармен шатастырады. Ал мұнда бұл ұғымға өте дәлдікпенен баға береді», – дейді Дүйсенәлі Әлімақын.

Журналистің айтуынша, Батыс зерттеушілері XIX ғасырда қазақ халқы туралы түрлі еңбектер жазған. Ральф Фокс солардың

бірі деседі. Ол қазақ ауылдарын аралап, тұрмыс-салтын, дәстүрін зерттеген. Көрген-білгенін нақты деректермен жазған. Кітапта 1900 жылдары Арал теңізінің Көк теңіз деп аталуы, 1916 жылғы Ұлғазаттық көтерілісінің ақиқаты мен екі ғасыр бұрынғы қазақ әйелінің бет-бейнесін суреттеп, халықтың тұрмысын сөз етеді. «Батыс саяхатшылары болсын, Америка саяхатшылары болсын, бәрі 1800–1900 жылдардан бастап қазақ даласына барған. Солардың тарихы туралы, мәдениетін, тұрмыс-тіршілігін, саяси жағдайын, олардың көзқарасы, діні, мектебі, жағдайы бәрі туралы ақпарат жазып, Америкада, Еуропада кітап қылып шығарған. Неге десеңіз, бұл қарым-қатынастың сол кезден басталғанын айғақтайды», – дейді журналист Дүйсенәлі Әлімақын.

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІ

Вашингтон университетінің әйгілі Гельман кітапханасында тұр

Сондай-ақ, Америкада, дәлірек айтсақ, Вашингтон университетінің әйгілі Гельман кітапханасынан 1968 жылы ағылшын тіліне аударылған қазақ ертегілері табылыпты. Бұл кітапты да Дүйсенәлі Әлімақын әріптесіміз тауып алған. Бұл туралы Qazaqstan арнасы хабарлады.

Кітап аты «Stories of the Steppes» («Дала ертегілері») деп аталады, авторы – америкалық зерттеуші Мэри Лоу Масей. Жас зерттеуші Д.Әлімақын бұл ағылшын тіліне аударылған алғашқы қазақ ертегілері болуы мүмкін деп отыр. Қазақ даласында зерттеу жүргізген автордың өзі кітаптың алғы сөзінде де солай айтып кеткен көрінеді. «Осыдан 55 жыл бұрын қазақтың ертегілерін аударып, оны кітап етіп шығарып, оған қыстырма суреттер қосып шығару біріншіден, автордың жасаушылығын, екіншіден, қазақ мәдениетіне деген қызығушылығын көрсетеді», – дейді «Болашақ» бағдарламасы бойынша тағылымдамадан өтуші Дүйсенәлі Әлімақын.

Нью-Йорк қаласында баспадан шыққан «Stories of the Steppes» («Дала ертегілері») кітабына он тоғыз ертегі енген екен. «Жалғыз көзді дәу», «Салақбай мен түлкі», «Алдар көсе мен бай», «Қаңбақ шал» секілді қазақ халқының ауыз әдебиет үлгілерімен қатар, қазіргі оқырманға белгісіз туындылар да бар дейді жас зерттеуші. «Түпнұсқада сол кезде сақталып, қазір біз білмейтін ертегілер ме, ол жағын зерттеу керек. Аудармасы да өте жақсы. Осындағы балалардың жас ерекшелігіне сай, өте оңай да емес, қиын да емес, ертегілердің түпнұсқасын сақтап аударып шыққан», – дейді Д.Әлімақын.

Айтпақшы, айта кетейік, Дүйсенәлі Әлімақын Батыс және Еуропа саяхатшыларының Орталық Азия мен қазақ даласына жасаған сапарлары мен еңбектері туралы көптеген мақала жазған. Биыл Вашингтонға бір жылдық тағылымдамадан өтіп, зерттеу жүргізу

үшін арнайы келген. Тандап алған тақырыбына сай кітапханалардан америкалықтардың Қазақстан туралы не жазғанын іздеуге кіріседі. Бұл сол кезде тауып алған ерекше кітаптары. Ол телеарна тілшісіне берген сұхбатында: «Өзіңіз білесіз, қазір АҚШ-та көптеген қазақ тұрады. Олардың балалары ағылшынша білім алып жатыр. Ал біз осы кітапты қайта шығарып, әрине, автордың ұрпақтарының рұқсатымен, АҚШ-тағы, Англиядағы және басқа да ағылшын тілді елдерде тұрып жатқан қазақ балаларына, қазақ отбасыларына тарту ретінде ұсынсақ, өзінің мәдениетін, тілін білуге үлкен серпіліс болар еді», – деген ойын да жасырмады.

Әзірлеген Нұр ЖАМАЛ.
(Суреттер: ашық дереккөзден).